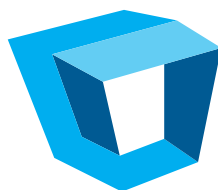

Tietoarkiston tietotilinpäätös vuodelta 2022

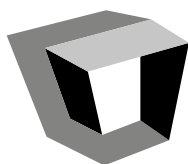

TIETOARKISTO

Tietoarkiston tietotilinpäättös vuodelta 2022

Tietoarkiston tietotilinpäättös sisältää tutkimusaineistojen arkistoinnin ja jatkokäyttöönluovutuksen peruseriaatteet, aineistonkäsittelyn tekniset ja organisatoriset suojatoimet ja keskeisimmät tilastotiedot.

TIETOARKISTO

Käyntiosoite: Åkerlundinkatu 5 B, 4. krs Tampere

Postiosoite: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto, 33014 Tampereen yliopisto

Sähköposti: fsd@tuni.fi

Internet: www.fsd.tuni.fi

Tämän julkaisun pysyvä osoite on <https://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:V-202301230001>

Sisältö

Tietoarkiston tietotilinpäätös vuodelta 2022	1
Tietoarkisto.....	4
Lainsäädännön huomioon ottamisesta.....	4
Tekijänoikeuslaki (8.7.1961/404).....	5
Tietosuoja-asetus (2016/679)	5
Tietosuojalaki (1050/2018)	6
Seulontaperiaatteet	8
Laadulliset seulontakriteerit	8
Tekniset seulontakriteerit	8
Muut seulontakriteerit	9
Arkistointiprosessiin sisältyvät suoja-toimet	9
Tietoturvaratkaisut.....	10
Tietoturva aineistojen sisäännotossa	10
Tietoturva aineistojen prosessoinnissa	10
Kvantitatiivisten aineistojen tunnisteiden poisto.....	10
Tunnisteiden poisto kvalitatiivisista aineistoista	12
Datankäsittelijöiden perehdytys, koulutus, työn laadunvarmistus ja jäännösriskin arviointi suoja-toimina	13
Aineistojen ulosluovutuksen ja käytön suoja-toimet	14
Käyttäjätunnistus ja asiakkaaksi rekisteröityminen.....	14
Tietoturva asiakkaaksi rekisteröitymisessä.....	15
Asiakkaan sitoumukset.....	15
Aineiston käytön valvonta: asiakaspalvelupäivystys.....	16
Tietoturva aineistojen käytön valvonnassa: käyttövaltuudet	16
Aineiston käytön valvonta: automaattinen julkaisukarhu- ja muistutusgeneraattori.....	17
Muu henkilöstön perehdytys, koulutus ja vaitiolositoumukset	17
Tietojärjestelmät, tietoturva ja pitkäaikaissäilytys 2022	18
Tietosuojatyön organisointi Tietoarkistossa.....	19
Arkistoinnin tilastotietoja 2022	21
Arkistoidut aineistot ja aineistojaan Tietoarkistoon arkistoineet organisaatiot.....	21
2022 valmistuneet aineistot, jotka on toimitettu Tietoarkistoon anonyymeinä.....	21
2022 valmistuneet aineistot, joista Tietoarkistossa poistettiin tunnisteita arkistointiprosessin aikana.....	22
Asiakastilastoja.....	30
Rekisteröityneet asiakkaat ja Haka-tunnistautumisen identiteettilähteet 31.12.2022.....	30
Rekisteröinnin hylkäämiset	31

Hylätyt käyttöluvahakemukset ja asiakastilien sulut 2022	31
Henkilötietoja sisältävien aineistojen jatkokäyttö 2022	32
Lainsäädäntöä ja tietosuojaa koskeva tietopalvelu	33
Aineistonhallinnan käsikirjan käyttö 2022 ja asiakaspalvelu	33
Rekisteröityjen oikeuksien toteutuminen	34
Asiakasrekisterit ja niitä koskeva kehitystyö.....	34
Tietoturvaloukkaukset 2022	35
Jäännösriskin arviointi 2022.....	35
Tietosuojaan liittyvä kehitystyö 2022.....	35
Henkilötietoja sisältävien aineistojen arkistointi ja jatkokäyttö	36
Jäännösriskin arvioinnin ohjeet	39
Aineistojen poistot (dearkistointi)	42
Koulutukset.....	42
Sisäiset koulutukset	42
Ulkoiset koulutukset ja esitykset	42
Vuoden 2023 kehityskohteet	43
Liitteet	44
Liite 1: Aineistojen yleiset käyttöehdot.....	44
Liite 2: Sopimus henkilötietojen käsittelystä arkistointiedellytysten arvioimiseksi.....	46
Liite 3: Arkistointisopimus.....	49
Liite 4: Tietosuoja seloste.....	55
Kuka on rekisterinpitäjä ja kehen voin olla tarvittaessa yhteydessä?.....	55
Miten ja mihin käyttötarkoituksiin henkilötietoja käsitellään?.....	56
Mitä oikeuksia minulla on Tietoarkiston asiakkaana?.....	56
Yksityiskohtaiset tiedot henkilötietojen käsittelystä	58
AILA-palveluportaalin rekisteröitynyt käyttäjä	58
Sopimus tutkimusaineistosta	60
Tietopalvelu, tapahtumat, viestintä ja muu asiakaspalvelu.....	62
Penna-palvelun kirjoituskutsuun vastaaja.....	64
Vaalikoneaineistot	66
Verkkosivuston käyttöön liittyvät tiedot, kuten evästeet.....	66
Liite 5: Ailan käyttöehdot 2022.....	68
Ailan yleiset käyttöehdot	68
Ailan käyttöehdot rekisteröityneille asiakkaille	68
Liite 6: Tietojärjestelmäseloste (Aila)	71
Liite 7: Tietojärjestelmäseloste (TIIPII).....	73

Tietoarkisto

Tietoarkisto on opetus- ja kulttuuriministeriön ja Tampereen yliopiston rahoittama tieteellisen tutkimuksen ja opetuksen valtakunnallinen palveluresurssi. Tietoarkisto perustettiin vuonna 1999 ja se toimii erillisyyksikkönä Tampereen yliopiston yhteydessä. Tietoarkisto arkistoi ja välittää sähköisiä tutkimusaineistoja tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun.

Tampereen yliopiston rehtori on nimittänyt Tietoarkistolle valtakunnallisen neuvottelukunnan jäsenet ja varajäsenet toimikaudelle 15.11.2019–31.12.2023. Neuvottelukunnan tehtävänä on arvioida yksikön toimintaa ja sen tulevaa kehittämistä, tehdä asiaa koskevia aloitteita ja esityksiä sekä vahvistaa yksikön yhteistyösuhteita ja tietoarkistotyön tunnettuutta. Neuvottelukunnassa on 14 varsinaista jäsentä, joista jokaiselle on nimetty varajäsen. Mukana neuvottelukunnassa on edustajia yliopistoista, Tampereen ylioppilaskunnasta, Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksesta, Suomen Akatemiasta, Kansallisarkistosta, Tilastokeskuksesta, CSC – Tieteen tietotekniikan keskuksesta sekä Kansalliskirjastosta. Neuvottelukunnan puheenjohtaja on Tampereen yliopiston tutkimusvararehtori.

CESSDA ERIC on eurooppalaisten yhteiskuntatieteellisten tietoarkistojen muodostama tutkimusinfrastrukturi, joka tarjoaa yhteisiä, kattavia tutkimusdatapalveluita sekä koulutusta yhteiskuntatieteille. ERIC on Euroopan komission erityisesti keskeisille tutkimusinfrastruktuureille luoma organisaatiotyyppi. CESSDA ERICin yleiskokous hyväksyi Suomen jäsenhakemuksen syksyllä 2017. Samalla se hyväksyi Tietoarkiston CESSDAn kansalliseksi palveluntuottajaksi.

Lainsäädännön huomioon ottamisesta

Tietoarkistolla on valtakunnallinen palvelutehtävä osana Tampereen yliopistoa. Yliopistolaissa (558/2009) vahvistetaan yliopistojen autonomia, jonka mukaisesti yliopistojen sisäisestä hallinnosta vastaavat yliopistot itse, eivätkä valtion yleiset hallintoviranomaiset. Yliopistolakia koskevassa hallituksen esityksessä painotetaan, että tutkimusaineistojen asianmukainen säilytys on turvattava (HE 7/2009 vp, s 87).

Tietoarkiston keskeisin tehtävä on tutkimustarkoituksiin kerättyjen sähköisten aineistojen dokumentointi, luettelointi, käytettävyyden ylläpito ja pitkäaikaissäilytyksen ja -saatavuuden varmistaminen. Tietoarkisto pyrkii toteuttamaan vastuut, ohjeet, käsittelyn ja tietoturvan aineistojen käsittelyssä siten kuin laissa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) edellytetään. Kansallisarkistolla on edustaja Tietoarkiston toimintaa ohjaavassa valtakunnallisessa neuvottelukunnassa.

Jotta Tietoarkisto voi onnistua tehtävässään, tutkimusaineistojen arkistoinnin kaikki vaiheet tulee tehdä suunnitelmallisesti. Arkistotyön ylin ohje on arkistonmuodostussuunnitelma (AMS). AMS päivitetään vuosittain ja julkaistaan tietoarkiston verkkosivuilla. AMS on tehtäväpohjainen. Ihmistieteiden tutkimusaineistoihin sovelletaan keskeisimmin tekijänoikeuslakia ja tietosuojalainsäädäntöä.

Tekijänoikeuslaki (8.7.1961/404)

Aineiston tekijät säilyttävät aineistonsa omistus-, hallinta- ja tekijänoikeudet. Tietoarkisto valmistaa arkistoitavaksi toimitetusta aineiston sähköisestä kopiosta pitkäaikais säilytettävän aineistoversion ja toimittaa sitä asiakkaidensa jatkokäytettäväksi arkistointisopimuksessa yksilöidysin ehdoin. Arkistointisopimuksen mukaisesti Tietoarkisto voi muokata vastaanottamaansa aineistoa voimassa olevien tietosuoja- ja tietoturvallisuusnormien ja pitkäaikais säilytyksen vaatimusten mukaisesti.

Tutkimusaineiston tekijyyden kunnioittaminen tapahtuu tieteen normaalien viittauskäytäntöjen kautta. Aineistojen käyttöehdoissa jatkokäyttäjät veloitetaan viittamaan käyttämäänsä aineistoon ja sen tekijään tai tekijöihin asianmukaisesti kaikissa julkaisuissa ja esityksissä, joissa aineistoa käytetään.

Suomen tekijänoikeuslaissa ei ole niin sanottua tutkimuspoikkeusta, joka mahdollistaisi tutkimuksessa analysoitujen teosten arkistoinnin tutkimuskäyttöön ilman tekijän lupaa tai erillistä lisenssisopimusta. Tietoarkisto ja Kopiosto ovat solmineet 2015 sopimuksen, jonka mukaisesti tutkimuksen analysoitavaksi aineistoksi digitoidut tai valmiiksi sähköisessä muodossa olevat Kopioston edustamien oikeudenhaltijoiden aloihin lukeutuvat teokset saa arkistoida Tietoarkistoon tutkimuskäyttöä varten (esim. lehtiartikkelit, kuvat, kuvitukset ja sarjakuvat). Sopimus ei koske audiovisuaalisia teoksia eikä sävellysteoksia.

Kun tutkimusaineistoihin sisältyy tutkittavien tuottamaa tekijänoikeuksien alaista materiaalia, tutkijan tulee sopia oikeuksien siirrosta tutkittavien kanssa ennen aineiston arkistointia.

Tietosuoja-asetus (2016/679)

Tietoarkisto toimii pääsääntöisesti käsittelijän roolissa ottaessaan vastaan pitkäaikaisesti säilytettäviä ja jatkokäyttöön toimitettavia tutkimusaineistoja. Yksi poikkeus tähän on kansainvälinen International Social Survey Programme -aineistonkeruu, jossa Tietoarkisto on rekisterinpitäjä ja kulloinkin valittu aineistonkeruun toteuttaja on käsittelijän roolissa. Keruusta tehdään tietosuoja-asetuksen mukainen käsittelysopimus ja Tietoarkisto huolehtii siitä, että keruuseen osallistuvat saavat kaiken tarpeellisen tiedon henkilötietojensa käsittelystä. Toinen poikkeus on Penna-alustalla kerättävät kirjoitusaineistot. Niissä Tietoarkisto on yhteisrekisterinpitäjä Penna-alustaa aineistonsa keruuseen käyttävän tutkijan kanssa. Ennen keruuta tehtävään arkistointisopimukseen sisältyy liitteenä tietosuoja-asetuksen mukainen yhteisrekisterinpitäjien sopimus, jossa kuvataan kummankin osapuolen vastuut ja velvollisuudet.

Kun Tietoarkisto on käsittelijän roolissa, se pyytää luovuttajaa poistamaan aineistosta henkilötiedot Tietoarkiston ohjeiden mukaisesti. Poikkeuksena henkilötietoja ei vaadita poistettavaksi tietosuoja-lain 27 § sovellusalaan lukeutuvista aineistoista (ks. edeltävä kappale). Tutkijoiden anonyymeiksi arvioimat aineistot sisältävät usein vähintään epäsuoria tunnisteita siinä määrin, että ne katsotaan Tietoarkistossa henkilötietoja sisältäviksi. Tämän vuoksi Tietoarkisto edellyttää aina tietosuoja-asetuksen mukaista käsittelysopimusta ennen aineiston siirtoa Tietoarkistoon arkistointiedellytysten arviointia varten.

Tietoarkisto toimii henkilötietojen käsittelijän roolissa tutkimusaineiston toimittavan rekisterinpitäjän lukuun. Käsittelysopimuksella varmistetaan molempien sopimusosapuolten EU:n tietosuoja-asetuksen mukainen osoitusvelvollisuus, henkilötietojen vastuullinen käsittely ja aineiston laillinen siirtäminen Tietoarkistoon. Sopimus tehdään aina, vaikka siirrettävä aineisto olisikin aineiston luovuttajan arvion mukaan lähtökohtaisesti anonyymi tai valmiiksi anonymisoitu. Lähettämällä aineiston Tietoarkistoon aineiston luovuttaja sitoutuu käsittelysopimuksen ehtoihin. Käsittelysopimus tehdään sähköisesti sähköpostikirjeenvaihdon yhteydessä, eikä sitä tarvitse erikseen allekirjoittaa. Jotta sopimus olisi lainvoimainen, Tietoarkisto pyytää luovuttajalta sähköpostitse tiedot aineiston rekisterinpitäjistä, henkilötietojen tyypeistä ja aineistoon sisältyvistä rekisteröityjen ryhmistä. (Ks. liite 2 Sopimus henkilötietojen käsittelystä arkistointiedellytysten arvioimiseksi.)

Tietoarkisto toteuttaa tarpeelliset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet aineistojen käsittelyn turvallisuuden varmistamiseksi. Tarpeellisten toimenpiteiden määrittämisessä otetaan huomioon riskiä vastaava turvallisuustaso tietosuoja-asetuksen 32 artiklan mukaisesti. Tietoarkisto antaa pyynnöstä lisätietoja henkilötietojen käsittelyyn sovellettavista teknisistä ja organisatorisista turvatoimista. Tutkimusaineistoa käsittelevät Tietoarkiston työntekijät noudattavat soveltuvia lakisääteisiä vaitiolo- ja salassapitovelvollisuuksia. Tutkimusaineistoa käsittelevät työntekijät ovat lisäksi allekirjoittaneet erillisen vaitiolositoumuksen ja saaneet sekä tietosuojaan että tietoturvaan liittyvän asianmukaisen perehdytyksen ja koulutuksen.

Kun aineiston soveltuvuus pitkäaikaissäilytykseen ja jatkokäyttöön on varmistettu, Tietoarkisto ja aineiston rekisterinpitäjä laativat arkistointisopimuksen. (Ks. liite 3 Arkistointisopimus.). Jos Tietoarkisto poistaa aineistosta tunnisteita, se pyytää aineiston luovuttaneelta rekisterinpitäjältä tai hänen edustajaltaan hyväksynnän tehdyille tunnisteiden poistoille ja muokkauksille. Aineiston käsittelyn päätteeksi Tietoarkisto kehottaa rekisterinpitäjää hävittämään tunnisteita sisältävät aineistoversiot ja oheisdokumentit.

Asiakkaiden henkilötietojen luottamuksellinen, läpinäkyvä ja laillinen käsittely on Tietoarkistolle tärkeää (tietosuoja-asetuksen artiklat 12–14). Tietoarkisto huolehtii, että asiakkaat saavat kaiken lainsäädännön edellyttämän tiedon henkilötietojen käsittelystä ja rekisteröidyille kuuluvista oikeuksista. Tietoarkiston jokaiselta verkkosivulta löytyy linkki tietosuojaselosteeseen. Tietosuojaseloste sisältyy myös rekisteröitymistä vaativiin palveluihin ja tietosuojaselosteen verkko-osoite sisällytetään aina sähköisiin asiakaspalvelun viesteihin (ks. liite 4 Tietosuojaseloste).

Tietosuojalaki (1050/2018)

Tietoarkiston henkilöstö noudattaa työssään tietosuojalain 35 § mukaista vaitiolo-velvollisuutta. Jokainen työntekijä allekirjoittaa vaitiolositoumuksen heti työsuhteen alussa.

Erityisryhmiin kuuluvien aineistojen käsittelystä on säädetty tietosuojalain 6 § toisen momentin alla. Tietoarkistossa on käytössä niin henkilötietoja sisältävien kuin muidenkin aineistojen käsittelyssä seuraavat suojatoimet:

- Pääsy henkilötietoja sisältäviin asiakastietoihin ja arkistoitaviin tutkimusaineistoihin on rajattu käyttöoikeuksin.
- Tietoarkiston käyttämien työasemien kiintolevyt on salattu.

- Tietoarkiston koko henkilökunta saa vuosittain tietosuoja- ja tietoturvakoulutuksen. Aineiston käsittelijät saavat vuosittain lisäksi tutkimusaineistojen anonymisointikoulutuksen.
- Tietoarkistolla on nimetty tietosuojavastaava, joka tekee yhteistyötä Tampereen yliopiston tietosuojavastaavan kanssa.
- Tutkimusaineistojen arkistointiprosessissa aineistoista poistetaan välittömät tunnisteet ja välillisiä tunnisteita muokataan tai poistetaan aineiston rekisterinpitäjän antamalla valtuutuksella ja ohjeilla.
- Tutkimusaineistojen käsittely kirjataan työntekijöiden henkilökohtaisin tunnuksin ja anonymisointitoimet dokumentoidaan.
- Asiakastiedot ja tutkimusaineistot varmuuskopioidaan.
- Uudet ohjelmakoodit ja -asennukset katselmoidaan ennen kuin ne hyväksytään käyttövalmiiksi. Tietoarkistossa käytetään monitorointityökaluja, jotka automaattisesti varoittavat tietynlaisista turvallisuuspuutteista.
- Henkilötietoja sisältävien aineistojen siirtoa ja käsittelyä varten Tietoarkistolla on käytössä tietosuoja-asetuksen mukainen käsittelysopimus (ks. liite 2).
- Tutkimusaineistot siirretään arkistoitavaksi Tietoarkistoon suojatulla yhteydellä.
- Muut käytössä olevat suojatoimet on kuvattu Tietotilinpäätöksen luvuissa Arkistointiprosessiin sisältyvät suojatoimet, Aineistojen ulosluovutuksen ja käytön suojatoimet sekä Tietojärjestelmät, tietoturva ja pitkäaikaissäilytys.

Penna-aineistoissa Tietoarkisto on yhteisrekisterinpitäjä. Keruuvaiheessa käsittelyperuste on suostumus ja keruun jälkeen aineistoa käsitellään Tietoarkistossa yleisen edun mukaiseen arkistointiin tietosuojalain (1050/2018) 4 § 4-kohdan mukaisesti. Tietoarkisto toteuttaa yleisen edun mukaista arkistointia muun muassa käsitellessään, säilyttäessään ja arvioidessaan Penna-aineistoja jatkokäytön kannalta. Rekisteröityjen oikeuksista ei poiketa tietosuojalain 32 §:n perusteella. Erityisiä henkilötietoryhmiä käsitellään tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaisesti yleishyödyllisessä arkistointitarkoituksessa. Rekisterinpitäjän toiminta perustuu julkiseen arkistonmuodostussuunnitelmaan. Käsittelyssä huomiota kiinnitetään tietosuoja-asetuksen 89 artiklan mukaisesti tietojen minimointiin ja mahdollisuuteen käsitellä kirjoitukset tunnisteettomiksi.

Tietosuoja-asetuksen artiklaan 85 perustuvaan tietosuojalain 27 § sovellusalaan kuuluvia aineistoja käsitellään seuraavasti: Journalistisiin tarkoituksiin lukeutuvia aineistoja ei muokata Tietoarkistossa (esimerkiksi tutkimusta varten analysoitavaksi kerätyt media-aineistot). Sen sijaan tietosuojalain 27 § mukaisesti akateemisen ja kirjallisen ilmaisun tarkoituksiin lukeutuvia aineistoja voidaan tarvittaessa muokata poistamalla aineistoista arkistointiin ja jatkokäyttöön nähden tarpeettomia henkilötietoja (tietosuoja-asetus artikla 5, kohta 1 alakohta c ja artikla 25, kohta 2). Tällaisia aineistoja voivat olla esimerkiksi asiantuntija- ja taiteilijahaastattelut, kirjoitusaineistot ja teossuojan alaiset aineistot.

Seulontaperiaatteet

Tietoarkisto kartuttaa aineistokokoelmaansa sekä aktiivisesti että selektiivisesti: Tietoarkisto tiedustelee aineistoja aktiivisesti, mutta ottaa aineistoja arkistoitavaksi valikoiden. Tietoarkistoon arkistoitaviksi otettavien aineistojen tulee täyttää soveltuvin osin laadulliset, tekniset ja lainsäädännölliset seulontakriteerit.

Laadulliset seulontakriteerit

Aineiston on sovelluttava jatkokäyttöön, esimerkiksi tutkimukseen, opiskeluun ja opetukseen. Anonymiksi tarkoitettun aineiston tulee olla anonymisoitavissa ilman että sen käytettävyys heikkenee oleellisesti. Lisäksi vähintään yhden seuraavista kriteereistä on täyttyvä:

- aineisto on käyttökelpoinen muiden aineistojen ajallisena tai sisällöllisenä vertailukohteena
- aineisto on käyttökelpoinen muiden aineistojen rinnalla täydentävänä aineistona
- aineisto on vain osin analysoitu
- aineisto on hyödynnettävissä alkuperäisestä poikkeavalla tavalla (esimerkiksi uudet kysymyksenasettelut/ metodiset painopisteet)
- aineisto on tieteellisesti ja/tai kulttuurisesti ainutkertainen.

Tekniset seulontakriteerit

Molempien kriteerien tulee täytyä:

- aineiston tekninen kunto on kohtuullinen eli aineisto on kopioitavissa/prosessoitavissa/konvertoitavissa jatkokäyttöön kohtuullisin kustannuksin
- aineiston tietosisältö on riittävän selkeässä järjestyksessä ja aineistoa kontekstoiva muu materiaali on riittävä jatkokäyttöön tarkoitettun käyttöaineiston prosessoimiseksi ja metadatan luomiseksi.

Suosittelvat tiedostoformaattit löytyvät arkistonmuodostussuunnitelman erillisestä liitetaulukosta.

Lainsäädännölliset seulontakriteerit

Aineistot tulee voida prosessoida jatkokäyttöön soveltuviksi voimassa olevaa lainsäädäntöä noudattaen:

- aineistoon liittyvät omistus- ja hallintasuhteet ovat riittävän selkeät
- tutkittavaa on informoitu läpinäkyvästi anonymisoitavaksi tarkoitettun aineiston siirrosta Tietoarkistoon, ja aineiston arkistointi on myös muuten voimassa olevaa lainsäädäntöä noudattaen mahdollista.
- henkilötietoja sisältävän aineiston arkistointi katsotaan lailliseksi tietosuojalainsäädännön ja muiden normien kannalta ottaen huomioon tutkittavan informointi, tutkimuseettiset periaatteet ja tieteen avoimuus.

- teossuojaa saavat aineistot lukeutuvat Kopioston ja Tietoarkiston välisen sopimuksen alaan tai aineistojen oikeuksien siirrosta on sovittu tekijöiden kanssa
- lupapäätöksillä määräaikaiseen tutkimuskäyttöön saatujen aineistojen käyttö lupaan sisältyy aineiston arkistointi tunnisteettomana Tietoarkistoon. Esimerkiksi julkisuuslain mukaisina luovutuksina tutkimukseen saatujen aineistojen käyttö lupiin ei tavallisesti sisälly oikeutta aineiston siirtoon Tietoarkistoon. Jos tutkija haluaa luvanvaraisesti saamansa aineiston arkistoida anonyyminä, hänen tulee hankkia arkistointiin erillinen lupapäätös aineiston luovuttaneelta organisaatiolta.

Muut seulontakriteerit

- Tietoarkisto arkistoi suomen-, ruotsin- ja englanninkielisiä aineistoja. Poikkeustapauksissa voimme harkita myös muunkielisten aineistojen arkistointia. Tutkijoiden tulee olla yhteydessä asiakaspalveluun ennen aineiston keruuta.
- Tietoarkisto ei arkistoi tutkimuksessa käytettyjä Kansallisarkiston digitaalisesti saatavilla olevia aineistoja. Tietoarkisto kuitenkin arkistoi tutkijan digitoimat tai digikuvaamat Kansallisarkiston paperiaineistot, kun ne on digitoitu tai kuvattu tutkimuksessa analysoitavaksi ja niitä koskevat viitetiedot ovat riittävät. Myös muiden arkistojen tutkijan digitoimia aineistoja voidaan arkistoida kyseisen arkiston niin salliessa. Mahdolliset luvat hankkii tutkija.
- Tietoarkiston ja Kopioston välisen sopimuksen mukaisesti tutkimuksen analysoitavaksi aineistoksi digitoidut tai valmiiksi sähköisessä muodossa olevat Kopioston edustamien oikeudenhaltijoiden aloihin lukeutuvat teokset saa arkistoida Tietoarkistoon tutkimuskäyttöä varten (esim. lehtiartikkelit ja kuvat). Sopimus kattaa koti- ja ulkomaiset teokset. Sopimus ei koske audiovisuaalisia teoksia eikä sävellysteoksia.
- Paperimuodossa olevia kuva- tai tekstiaineistoja muunnetaan sähköisiksi tiedostoiksi osaksi jakelupakettia, jos niitä on käytetty keruunstrumenttina (esim. arkistoitavan keskustelun, haastattelun tai lomakekyselyn virikkeenä).
- Tietoarkisto ei arkistoi audiovisuaalisia tallenteita. Niiden pitkäaikaissäilytykseen ja jatkokäytön hallinnointiin on erikoistunut Helsingin yliopiston yhteydessä toimiva Kielipankki.

Arkistointiprosessiin sisältyvät suojatoimet

Aineistojen sisäänotolla tarkoitetaan prosessia, jossa tutkija, tutkimusryhmä tai tutkimusyksikkö luovuttaa tutkimusaineiston Tietoarkistoon arkistoitavaksi. Ennen aineiston siirtoa Tietoarkistoon luovuttajan kanssa tehdään aineistoa koskeva käsittelysopimus (ks. liite 2). Kun aineiston arkistointikelpoisuus on arvioitu, tehdään arkistointisopimus (ks. liite 3).

Käsittelysopimus mahdollistaa myös henkilötietoja (esimerkiksi epäsuoria tunnisteita) sisältävän aineiston siirtämisen Tietoarkistoon arkistointikelpoisuuden arvioimiseksi. Tietoarkisto edellyttää aina käsittelysopimusta, vaikka tutkija olettaisi aineistonsa olevan jo anonyymi.

Tietoturvaratkaisut

Tietoturva aineistojen sisäänotossa

Tehtyään aineistotiedostojen siirtoa koskevan tietosuoja-asetuksen mukaisen käsittelysopimuksen, asiakas siirtää aineistotiedostot Tietoarkiston palvelimelle kirjatamalla palveluportaali Ailaan. Aineistonsiirtoprosessi alkaa, kun asiakas saa Tietoarkiston asiakaspalvelulta aktivointilinkin sähköpostiinsa. Linkki ohjaa kirjautumisen kautta lomakkeelle, johon asiakas voi täyttää luovutuksen tiedot ja siirtää tiedostot. Lähetetty aktivointilinkki toimii vain kerran.

Yhteys Ailaan on suojattu. Asiakas tunnistautuu Haka-federaatiota käyttäen tai poikkeustapauksessa (asiakkaalla ei ole mahdollisuutta Haka-tunnistautumiseen) Tietoarkiston omalla identiteettipalvelimella. Yksittäistä luovutusta voivat tarkastella ja muokata asiakas itse sekä ne Tietoarkiston työntekijät, joilla on aineistojen vastaanottoon liittyvä työrooli tai järjestelmän ylläpitoon liittyvä työrooli.

Tietoarkisto poistaa luovutukseen liittyvät tiedot palvelusta, kun luovutus on todettu valmiiksi.

Aineiston prosessoinnilla tarkoitetaan vaihetta, jossa Tietoarkisto prosessoi luovutuspaketin sisältämästä materiaalista pitkäaikaissäilytettävän käyttöaineiston (jakelupaketti).

- Aineiston prosessoinnin yhteydessä tarkistetaan tutkijoiden toteuttama anonymisointi ja tehdään tarvittaessa lisää poistoja ja muokkauksia.
- Arkistoitavalle aineistolle annetaan pysyvä aineistotunnus.
- Alkuperäinen data tuhoetaan sen jälkeen, kun käyttöaineisto on tuotettu ja aineiston tehnyt tutkija on hyväksynyt aineistoon tehdyt muutokset, lisäykset ja kuvailun (=säilytyksen rajoittaminen).

Tietoturva aineistojen prosessoinnissa

Tietoturva nojautuu rajattuihin ja suojattuihin käyttöoikeuksiin ja yksityiskohtaisiin käsittelyohjeisiin.

Aineistot sisältävälle verkkolevyllä on pääsy vain henkilökohtaisilla käyttäjätunnuksilla. Pääsyvaltuudet myönnetään vain niille, joiden tehtäviin sisältyy aineistotiedostojen käsittelyä.

Aineistojen prosessointi eri vaiheineen kirjataan relaatiotietokantaan (TIIPII). Tietokantaa voi käyttää vain henkilökohtaisilla käyttäjätunnuksilla. Jokainen aineiston käsittelyä (muokkaus, tiedostojen nimeäminen, siirrot hakemistojen välillä, tuhoaminen) koskeva merkintä kirjataan tietokantaan käsitteilytunnusilla. Kun aineistonkäsittelijä tekee aineistotiedostoihin muutoksia, poistoja tai lisäyksiä, hän ei voi sulkea tietokantaa kirjaamatta selitystä tekemälleen muutokselle.

Kvantitatiivisten aineistojen tunnisteeden poisto

Tietoarkistossa tarkistetaan arkistoitavan aineiston sisältämät tunnistetiedot. Jos alkuperäisen tutkijan tekemä tunnisteeden poisto on puutteellinen, aineistoa muokataan Tietoarkistossa edelleen. Muokkaus suunnitellaan aina aineistokohtaisesti. Anonymisoinnin aluksi kartoitetaan aineiston ominaisuudet (perusjoukko ja otanta; aineiston sisältö; aineiston ikä; vastaajista muualta saatavat tiedot; käytet-

tävyys). Kvantitatiivisten aineistojen anonymisointi tehdään Tietoarkistossa aina tilastomatemattisen ohjelmiston komentokielellä syntaksissa niin, että datan muutokset pystytään tarvittaessa jälkikäteen jäljittämään. Syntaksitiedostot sisältävät kaiken datan käsittelytyön, josta anonymisointi on vain yksi osa. Jokainen kvantitatiivisen aineiston anonymisointiin liittyvä poisto ja muokkaus kirjataan määrämuotoisesti syntaksin alkuun. Tunnisteita poistetaan seuraavilla tavoilla:

Oheismateriaalien seulonta

- Suorien tunnisteiden (henkilötunnus, koko nimi, osoite) ja vahvojen epäsuorien tunnisteiden poistaminen datan oheismateriaalista.
- Tiedostot hävitetään lopullisesti, kun on varmistettu, ettei tunnisteita tarvita käyttödatan tunnisteettomien taustamuuttujien tuottamiseen.

Muuttujan poistaminen

- Poistetaan aina muuttujat, joissa on suoria tunnisteita tai vahvoja epäsuoria tunnisteita.
- Voidaan poistaa myös epäsuoria tunnisteita sisältäviä muuttujia, jos niiden yhdistäminen muihin muuttujiin tai ulkopuolelta saataviin tietoihin mahdollistaa tunnistamisen.
- Tarvittaessa poistetaan avomuuttujat, joihin sisältyy tunnistetietoja tai joiden tarkistaminen mahdollisten tunnisteiden poistamiseksi arvioidaan liian työlääksi.

Muuttujan arvojen uudelleen luokittelu

- Esimerkiksi vastaajan koulun nimen tilalle vaihdetaan arvot yläaste, lukio, ammattikoulu jne.
- Arvojen uudelleen luokittelu soveltuu sekä henkilötietoihin (ikä, ammatti, koulutus) että alue-muuttujiin.
- Muuttujamuunnoksissa hyödynnetään Tilastokeskuksen luokitteluja.

Muuttujan arvojen harkinnanvarainen luokittelu

- Esimerkiksi jos muuttujan jakauma on välillä 1–20 ja suurin osa havainnoista on välillä 1–12, voidaan jättää alle 10 arvot sikseen ja yhdistää isommat arvot esimerkiksi luokkiin 13–15, 16–20.
- Arvojen harkinnanvarainen luokittelu soveltuu myös esimerkiksi ikä- tai tulomuuttujan luokitteluun, kun havaintoja on vähän (hyvin vanhat tai hyvin nuoret) tai tuloja poikkeuksellisen paljon.

Avointen kysymysten vastausten muokkaus

- Jos avomuuttuja jätetään aineistoon, kaikki vastaukset käydään läpi ja anonymisoidaan samoin kuin laadulliset aineistot.

Kohina ja permutaatio

- Kohinan lisäämisellä vähennetään muuttujien arvojen tarkkuutta niin, että syntyy epävarmuus havaintojen oikeellisuudesta. Kohinaa voidaan tehdä esimerkiksi muuttamalla ikä +-2 vuoden tarkkuudella.

- Permutaatio tarkoittaa epäsuorien tunnistemuuttujien saamien arvojen vaihtamista havaintoyksiköiden välillä. Vaihtamalla arvoja vastaajien välillä muuttujan varianssi ja jakauma eivät muutu, mutta muuttujan ja yksilön muiden muuttujien välinen korrelaatio häviää.

Syntaksin muokkaus

- Tietoarkiston sisäiseen käyttöön jäävästä syntaksitiedostosta poistetaan arkistoaineiston valmistamisen jälkeen avomuuttujien muokkaustoimista jääneet tiedot poistetuista alkuperäisistä tunnisteista.

Tunnisteiden poisto kvalitatiivisista aineistoista

Tietoarkistossa tarkistetaan arkistoitavan aineiston sisältämät tunnistetiedot ja mikäli alkuperäisen tutkijan tekemä tunnisteiden poisto on puutteellinen, Tietoarkistossa muokataan aineistoa edelleen. Jokaiselle aineiston tunnisteiden poistolle ja muokkaukselle laaditaan erillinen suunnitelma, johon pyydetään hyväksyntä tutkijalta. Kvalitatiivisen aineiston poistot ja muokkaukset kirjataan aineistokohtaiseen anF-tiedostoon. Tiedot tunnisteiden poistoista lisätään myös aineistokuvailuihin. Laadullisten aineistojen tunnisteiden poistoon käytetään pääasiassa seuraavia keinoja:

Taustamateriaalien seulonta

- Suorien tunnisteiden (henkilötunnus, koko nimi, osoite) ja vahvojen epäsuorien tunnisteiden poistaminen datan oheismateriaalista välittömästi tai heti, kun niitä ei enää tarvita tunnisteetomien taustatietojen tuottamiseen.

Taustatietojen kategorisointi

- Tutkittavien taustatiedot (esim. ikä, asuinpaikkakunta, koulutus, ammatti, kotitalouden/perheen koostumus, kansallisuus tai etninen tausta) luokitellaan.
- Luokittelussa hyödynnetään Tilastokeskuksen luokituksia.

Henkilönimen vaihtaminen /nimen korvaaminen kategoriolla

- Alkuperäisten henkilönimien (niin tutkittavien kuin heidän mainitsemiensa muiden henkilöiden) tilalle vaihdetaan keksitty nimi (Liisa → [Anni]), Veikko → [Jouni] tai nimet kategorisoidaan (Liisa → [vaimo], Veikko → [veli]). Alkuperäiset nimet hävitetään.

Erisnimien kategorisointi

- Tekstin sisällä mainittujen erisnimien (koulut, työpaikat jne.) tilalle vaihdetaan karkeamman tason kategoriat (Muoti-Titaani Oy → [vaatetusliike], Annalan ala-aste → [ala-aste]), Tampereen Dextra → [paikallinen lääkärikeskus]. Alkuperäiset erisnimet hävitetään.

Piilotettujen metatietojen poisto

- Kuva- ja kirjoitusaineistoista poistetaan ohjelman automaattisesti tallentamat metatiedot (tekijä-, paikkatiedot ja vastaavat).

Aineisto-osuuksien poistaminen

- Aineistosta poistetaan kokonaisia osuuksia, jotka sisältävät huomattavan paljon tunnisteellista tietoa.

Minimointi

- Tekijänoikeuslain 8.7.1961/404 ja tietosuojalain 27 § perusteella arkistoitavat aineistot vain minimoidaan, jos nimitietojen säilyttämiseen aineistossa on tutkittavien nimenomainen suostumus. Minimoinnissa poistetaan tutkittavan yhteystiedot ja muut tarpeettomat tunnisteet. Lisäksi aineistosta voidaan poistaa kolmansiä osapuolia koskevia tunnisteellisiä tietoja.
- Kopiostositimuksen perusteella arkistoitavia aineistoja (lehtikirjoitukset ja vastaavat teokset) ei muokata eikä minimoida.

Datankäsittelijöiden perehdytys, koulutus, työn laadunvarmistus ja jäännösriskin arviointi suoja- toimina

Kaikki aineistoja käsittelevät työntekijät saavat työhönsä kattavan perehdytyksen ja ensimmäiset datat käsitellään aina perehdyttäjän ohjaamana. Datankäsittelyn tukena on käsikirja, jossa on kuvattu yksityiskohtaisesti kaikki aineiston prosessoinnin vaiheet.

Datankäsittelijöille järjestetään koulutusta aineistojen anonymisoinnista. Koulutuksen pitää Tietoarkiston oma asiantuntija, mutta myös ulkopuolisia kouluttajia voidaan käyttää. Koulutuksessa kerrataan tietosuojalainsäädännön pääkohdat ja anonymisoinnin keinot molemmille aineistotyypeille. Lisäksi koulutuksessa käydään läpi esimerkkiaineistoja ja niiden anonymisoinnin toteutusta. Anonymisointikoulutukseen osallistuvat vuosittain kaikki datan käsittelijät.

Datankäsittelijät laativat kustakin arkistointia varten käsiteltävästä aineistosta anonymisointisuunnitelman. Suunnitelma käydään läpi Tietoarkiston anonymisointiin erikoistuneen asiantuntijan kanssa ennen sen toteutusta. Tunnisteiden poisto ja aineiston muokkaus anonymiteetin varmistamiseksi hyväksytetään aineiston tekijöillä. Tunnisteiden poistot ja muokkaukset kirjataan kvantitatiivisen datan syntaksitiedostoon ja laadullisen aineiston käsittelysuunnitelmaan määrämuotoisesti. Jos aineistoon ei tiedostojen tarkistuksen perusteella tarvitse tehdä muutoksia, myös se kirjataan ylös.

Kerran kuukaudessa datankäsittelijät pitävät Tietoarkiston tietopalvelupäällikön johdolla niin sanotun Koodikatselmuksen ajankohtaisista datan käsittelyn aiheista. Osa koodikatselmuksista keskittyy valmiiksi käsiteltyjen aineistojen prosessoinnin tarkasteluun ja siihen valitaan noppaa heittämällä viimeisimmistä kuudesta valmistuneesta aineistosta yksi. Valitun aineiston osalta käydään yhdessä läpi datan prosessointi, syntaksi, anonymisointiratkaisut, aineiston kuvailu, koodikirja/aineisto-opas sekä TIIPII-tietokantaan tehty kirjaukset aineistosta. Koodikatselmusten tavoitteita ovat laadunvarmistus, käytäntöjen yhdenmukaisuuden varmistaminen, käytäntöjen kehittäminen ja tiedon jakaminen.

Yksi osa laadunvarmistusta on aineistojen englanninkielisten kuvailujen tekeminen. Kielenkääntäjien tehtävä on tuoda esille, jos datankäsittelijöiden tavoissa käsitellä aineistoja on poikkeamia yhdenmukaisista linjauksista. Laadunvarmistusta tehdään myös käännettäessä kvantitatiivisia datatiedostoja englanniksi. Mikäli kielenkääntäjä epäilee, että anonymisoinnissa on puutteita, hänen tulee keskustella kyseisestä aineistosta tietosuojavastaavan kanssa.

Tutkimusavustajien ja uusien työntekijöiden käsittelemät datat ristiintarkistetaan, jotta voidaan varmistua datan käsittelyn yhdenmukaisesta laadusta. Tarkistuksiin on yksityiskohtaiset ohjeet sisäisessä käsikirjassa.

Vuosittain arvotaan 3–5 valmistunutta aineistoa yksityiskohtaisen laadunvarmistusprosessin kohteeksi. Lisäksi Tietoarkiston tietosuojavastaava tekee tietotilinpäätöstä koostaessaan satunnaisia tarkistuksia valmiiksi prosessoituihin aineistoihin varmistaakseen, että tunnisteiden poistot on tehty asianmukaisesti. Tietosuojavastaava auttaa anonymisoinnin erikoisasiantuntijan kanssa datankäsittelijöitä aina, kun he tarvitsevat apua tai haluavat keskustella suunnittelemistaan anonymisoinnin ratkaisuista.

Kaikki datan käsittelytoimet kirjataan käsittelytunnuksin tietokantaan. Tällä varmistetaan jäljitettävyys. Mikäli datankäsittelijän työjäljessä on puutteita tai hänen työkykynsä on ollut heikentynyt, on mahdollista asettaa kyseisen datan käsittelijän prosessoimat aineistot käyttökieltoon ja tarkistaa erikseen valitulta ajanjaksolta kaikki hänen käsittelemänsä aineistot.

Jäännösriskin arvioinnissa tarkastellaan jo valmiiksi muokattujen vanhojen aineistojen mahdollista muutostarvetta. Siinä arvioidaan kertaalleen anonymisoiduista datoista yksittäisten henkilöiden tai ryppäiden paljastumisriskiä niin itse datan kuin ulkopuolisten tietojen valossa. Jäännösriskin arvioinnin tuloksena tehdyt muutokset dokumentoidaan ja tilastoidaan.

Aineistojen ulosluovutuksen ja käytön suojaustoimet

Käyttäjätunnistus ja asiakkaaksi rekisteröityminen

Aineistojen luovutus jatkokäyttöön määräytyy aineistoa koskevan arkistointisopimuksen määrittelemällä tavalla. Aineistot luovutetaan palveluportaali [Ailan](#) kautta.

Ailaan asiakkaaksi kirjautunut lataa aineistot yksitellen aineistokuvailusivulta. Latauksen yhteydessä täytetään käyttöluvahakemus, johon kirjataan käyttötarkoitus, hankkeen tai tutkimuksen nimi ja lyhyt kuvaus sekä mahdollinen rahoittaja. Lataamalla aineiston asiakas sitoutuu noudattamaan käyttöehtoja.

Aineistoilla on erilaisia käyttöehtoja. Osa aineistoista on (A) vapaasti käytettävissä ilman rekisteröitymistä. Suurin osa aineistoista on saatavissa (B) tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun, ja osa (C) vain tutkimukseen ja ylempiin opinnäytteisiin (esim. pro graduun, lisenssiaatin- ja väitöstutkimukseen). Joitakin aineistoja voi saada käyttöönsä (D) vain aineiston luovuttajan erillisellä luvalla. Lupaa haetaan Ailan kautta.

Tietoturva asiakkaaksi rekisteröitymisessä

Aila tukeutuu [Haka-käyttäjätunnistusjärjestelmään](#). Yliopistojen ja korkeakoulujen henkilökunta ja opiskelijat voivat kirjautua Ailan käyttäjiksi omilla käyttäjätunnuksillaan, jotka he ovat saaneet kotiorganisaatioiltaan henkilöllisyytensä todentamisen perusteella. Haka-tunnuksilla rekisteröityminen Ailan asiakkaaksi hyväksytään välittömästi.

Jos asiakkaalla ei ole Haka-tunnuksia, hän voi hakea Ailan käyttäjätunnusta Tietoarkiston asiakaspalvelusta. Ensisijaisesti näitä tunnuksia myönnetään ulkomaisten yliopistojen opiskelijoille ja tutkijoille sekä Haka-luottamusverkostoon kuulumattomien suomalaisten tutkimusorganisaatioiden jäsenille. Rekisteröitymislomakkeessa kysytään, mihin asiakas tarvitsee Ailan aineistoja. Asiakkaaksi hyväksyminen edellyttää asiakkaan kotiorganisaation mukaista sähköpostiosoitetta. Asiakaspalvelu käsittelee rekisteröitymisen noin viikon sisällä. Käyttäjätunnus ja salasana lähetetään sähköpostitse, jos rekisteröityminen on hyväksytty.

Rekisteröityneen käyttäjän tiedoissa on oltava toimiva sähköpostiosoite. Käyttäjän muuttaessa sähköpostiosoitettaan on uusi osoite vahvistettava. Annettuun sähköpostiosoitteeseen lähetetään viesti, jonka linkkiä klikkaamalla uusi osoite päivittyy käyttäjän tietoihin. Vahvistusviestin voi lähettää uudelleen rekisteröityneen asiakkaan oman profiilisivun kautta.

Asiakkaan sitoumukset

Asiakkaan henkilötietoja käsitellään käyttöehtojen ja sen nojalla tehdyn [tietosuojaselosteen](#) mukaisesti (liite 4). Henkilötietoja käsitellään sopimuksen täytäntöön panemiseksi.

Asiakkaan on sitouduttava noudattamaan palveluportaalin käyttöehtoja (liite 5), aineistojen yleisiä käyttöehtoja (liite 1) ja mahdollisia aineistoa koskevia erityisehtoja ennen kuin hän voi ladata tarvitsemansa aineiston.

Aineiston latausoikeus on voimassa kaksi viikkoa. Ladattuaan aineiston asiakas saa sähköpostiviestin. Viestin otsikossa identifioidaan asiakkaan lataama aineisto.

Viestin sisältö:

Hei [asiakkaan nimi]

Kiitos, että latsit aineiston Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston Ailasta.

Hakemus: [linkki käyttölupahakemukseen]

Aineisto: [aineiston nimi ja numero]

Latausaika: [päivämäärä, kellonaika]

Latausoikeutesi on voimassa kaksi viikkoa. Se päättyy [päivämäärä, kellonaika]

Lataamalla aineiston olet sitoutunut sen käyttöehtoihin.

- Ailan käyttöehdot: <https://services.fsd.tuni.fi/docs/eula>

- aineistojen yleiset käyttöehdot: <https://services.fsd.tuni.fi/docs/terms-of-use>

Aineistoon ja sen tekijöihin tulee viitata asianmukaisesti kaikissa julkaisuissa ja esityksissä, joissa aineistoa käytetään. Tietoarkiston antaman malliviittaustiedon voi merkitä lähdeluetteloon sellaisenaan tai sitä voi muokata julkaisun käytäntöjen mukaisesti. Malliviittaustiedot: [aineiston malliviittaus]

Jos sinulla on kysyttävää, voit ottaa yhteyttä asiakaspalveluumme asiakaspalvelu.fsd@tuni.fi tai 029 4520411.

Ystävällisin terveisin

Tietoarkiston asiakaspalvelu

--

Käyttötarkoitus ja aineiston hävittäminen:

Asiakas saa käyttää aineistoa ainoastaan ilmoittamaansa käyttötarkoitukseen, minkä jälkeen aineisto on hävitettävä. Jos käyttötarkoitus muuttuu, on haettava uutta käyttö lupaa.

--

Tietoarkistolla on oikeus sulkea käyttöehtoja rikkoneen asiakkaan asiakastili ja ilmoittaa käyttöehtojen rikkomisesta asiakkaan taustaorganisaatioon ja tutkimusrahoittajalle

Aineiston käytön valvonta: asiakaspalvelupäivystys

Vaikka asiakkaat voivat käyttää Ailaa vapaasti ja asiakkaaksi rekisteröidytään ladata aineistoja itsenäisesti, Tietoarkisto valvoo Ailassa tehtyjä aineistolatauksia. Tietoarkiston asiakaspalvelun päivystysvuorossa oleva työntekijä vastaa asiakkaiden tietopalvelukysymyksiin ja seuraa Ailasta tehtäviä latauksia. Asiakaspäivystäjä ottaa yhteyttä rekisteröityneeseen asiakkaaseen aina, kun

- asiakkaan ilmoittama käyttötarkoitus on puutteellinen
- ilmoitettu käyttötarkoitus ei vastaa aineistolle asetettuja käyttöehtoja
- asiakkaan täyttämä käyttö lupahakemus on muuten puutteellinen tai epäasiallinen.

Ongelmatilanteet pyritään hoitamaan neuvottelemalla suoraan asiakkaan kanssa, mutta Tietoarkistolla on oikeus peruuttaa aineiston käyttö lupa ja tarvittaessa sulkea asiakkaan käyttötili. Jos kyseessä on selkeä väärinkäyttö, Tietoarkistolla on oikeus ilmoittaa tapahtuneesta aineiston tekijälle, asiakkaan taustaorganisaatiolle ja tutkimusrahoittajalle.

Tietoturva aineistojen käytön valvonnassa: käyttövaltuudet

Aila-palveluportaalin asiakaskohtaisia tietoja ja käyttö lupahakemuksia pääsevät katsomaan henkilökohtaisilla tunnuksillaan vain Tietoarkiston työntekijät, jotka tarvitsevat tietoja työssään. IT-työntekijöistä pääsy asiakastietoihin on IT-palvelupäälliköllä ja palveluportaalin tietoteknistä ylläpitoa ja kehitystyötä tekeillä sovelluskehittäjillä. Aineistopalvelun työntekijöistä pääsy asiakastietoihin on tietopalvelupäälliköllä ja asiakaspäivystäjillä. Lisäksi pääsy asiakastietoihin on Tietoarkiston tietosuojavastaavalla.

Aineiston käytön valvonta: automaattinen julkaisukarhu- ja muistutusgeneraattori

Tietoarkiston automaattinen karhu- ja muistutusgeneraattori vastaa julkaisukarhujen ja muistutusten lähettämisestä Ailasta aineistoa ladanneille asiakkaille. Käyttötarkoituksesta riippuu, kuinka usein karhuja lähetetään. Muistutus lähetetään, kun hakemuksen saapumisesta on kulunut tietty aika. Asiakkaita kehoitetaan ilmoittamaan julkaisunsa asiakaspalvelun sähköpostiosoitteeseen. Hakemusta koskevien karhujen ja muistutusten lähetys lopetetaan, kun asiakas on ilmoittanut julkaisunsa ja/tai kertoo lopettaneensa aineiston käytön tai maksimimuistutusaika päättyy (opetusaineistot).

Vaikka karhu- ja muistutusviestit lähtevät automaattisesti, asiakkaiden vastauksia lukee ja niihin tarvittaessa vastaa asiakaspalvelun työntekijä. Karhu- ja muistutusviesteissä muistutetaan asiakkaita käyttöehdoista ja aineiston hävittämisestä seuraavalla tavalla:

Muistathan, että käyttötarkoituksen päätyttyä aineisto ja kaikki siitä otetut kopiot on hävitettävä esimerkiksi tuhoamalla tiedostot koneen kovalevyiltä. Lisätietoja aineiston hävittämisestä löydät Aineistohallinnan käsikirjasta (<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/aineistohallinta/fyysinen-sailytys/havittaminen>). Jos käyttötarkoitus muuttuu, on haettava uutta käyttö lupaa tietoarkistosta.

Kun olet saanut aineiston käyttöösi, olet sitoutunut noudattamaan seuraavia käyttöehtoja:

- Aineistojen yleiset käyttöehdot, <https://services.fsd.tuni.fi/docs/terms-of-use>
- Palvelun käyttöehdot, <https://services.fsd.tuni.fi/docs/eula>

Tarkistathan myös, että yhteystietosi ovat ajan tasalla, <https://services.fsd.tuni.fi/profile>
Jos sinulla on kysyttävää, voit ottaa yhteyttä asiakaspalveluumme: asiakaspalvelu.fsd@tuni.fi tai 029 4520411.

Ystävällisin terveisin
Tietoarkiston asiakaspalvelu

Muu henkilöstön perehdytys, koulutus ja vaitiolositoumukset

Tietoarkistossa järjestetään säännöllisesti tietosuojakoulutusta, jossa käsitellään asiakastietojen käsittelyn perusteet ja asiakastietojen hävittämisajat. Koulutuksen alussa kerrataan henkilötietojen käsittelyn lailliset peruseriaatteen.

Kaikki Tietoarkistossa työskentelevät allekirjoittavat vaitiolositoumuksen. Sillä halutaan varmistaa, että jokainen työntekijä noudattaa huolellisuutta, vaitiolovelvollisuutta, Tietoarkiston tietosuojakäytäntöitä, tietoturvallisuudesta annettua ohjeistusta, hyvää tiedonhallintotapaa ja tietosuojalakia (1050/2018) asiakastietojen käsittelyssä. Uusi työntekijä palauttaa allekirjoitetun sitoumuksen tietosuojavastaavalle. Tietosuojavastaava selittää työntekijälle tietosuojan merkityksen Tietoarkistossa ja käy työntekijän kanssa läpi Tietoarkiston asiakkaille tarkoitettua tietosuojaselosteen. IT-henkilöstö allekirjoittaa lisäksi yliopiston salassapitositoumuksen.

Jokainen uusi työntekijä perehdytetään tietoturva -asioihin henkilökohtaisesti. Koulutuksesta vastaa Tietoarkiston tietoturvavastaava. Tietoturva-asioiden perehdytys sisältää seuraavat kokonaisuudet:

- VAHTI – Henkilöstön tietoturvaohje
- Tampereen yliopiston tietoturvaperiaatteet ja ohjeet
- Tietoarkiston tietoturvaohjeet
- tietojärjestelmien käytön säännöt
- sähköpostin käyttöpolitiikka ja käytösäännöt
- henkilökunnan kulunvalvonta
- tietosuojaa vaativien asiakirjojen ja tallenteiden tuhoaminen Tietoarkistossa
- salasanojen ja muiden salaisuuksien turvallinen hallinta.

Lisäksi koko henkilökunnalle pidetään vuosittain tietoturvan pääasioiden kertauskoulutus.

Tietojärjestelmät, tietoturva ja pitkäaikaissäilytys 2022

Tietoarkistossa on kaksi keskeistä tietojärjestelmää: Palveluportaali Aila ja Tiipii-tietokanta. Aila on Tietoarkiston sähköinen palvelukokonaisuus, joka sisältää aineistoluettelon, aineistojen tilaus- ja toimitusjärjestelmän sekä aineistojen arkistointiin tarkoitettujen tiedostojen siirtopalvelun. Lisäksi Aila sisältää rekisteröityneistä käyttäjistä muodostetun asiakasrekisterin: Tietojärjestelmäseloste (Aila), liite 6. Tiipii-tietokantaa käytetään kaiken arkistotyön sisäisenä rekisteröintijärjestelmänä: Tietojärjestelmäseloste (Tiipii), liite 7.

Tietoarkistossa on myös muita sisäiseen käyttöön tarkoitettuja tietojärjestelmiä, joihin on pääsy vain Tietoarkiston henkilökunnalla. Pääsy järjestelmiin on rajattu esimerkiksi palomuurien ja kirjautumisen vaatimisen avulla.

Lisäksi Tietoarkisto hyödyntää kansallista pitkäaikaissäilytyspalvelua, jonka omistaa Opetus- ja kulttuuriministeriö ja toteuttaa CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy.

Sähköisiä tietoaineistoja säilytetään Tampereen yliopiston palvelimilla, jotka sijaitsevat yliopiston palvelintiloissa. Palvelintiloihin on pääsy vain henkilöillä, jotka sitä työroolinsa vuoksi tarvitsevat. Sähköinen yhteys tietoaineistoihin on rajoitettu käyttöoikeuksin niin, että niihin pääsevät käsiksi vain palvelinten ylläpitäjät ja Tietoarkiston työntekijät, joiden työrooli edellyttää pääsyä kyseiseen tietoon.

Osaan Tietoarkiston tietoaineistoista on mahdollista päästä myös Tampereen korkeakouluuyhteisön (Tampereen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu) tarjoaman virallisen etäyhteyspalvelun avulla yliopiston tilojen ulkopuolelta. Muita etäyhteyskäytäntöjä järjestelmiin ei tarjota eikä tueta. Tietoarkiston työntekijät noudattavat etätyöhön erikseen laadittuja tietoturvaohjeita.

Median fyysisen vaurioitumisen (esimerkiksi kiintolevyn vikaantuminen tai tulipalo) varalta Tietoarkiston palvelimilla olevat tietoaineistot varmuuskopioidaan Tampereen korkeakouluuyhteisön tietohallinnon varmuuskopiointipolitiikan mukaisesti. Tämän lisäksi tietyiltä Tietoarkiston palvelimilta

otetaan varmuuskopioita Tietoarkiston omalla varmistusjärjestelmällä. Molemmissa tapauksissa varmuuskopioiden säilytyspaikka on yliopiston konesali. Konesali on lukittu, paloturvallinen ja kulunvalvonnan piirissä. Tietohallinnon tarjoama levypalvelu on korkeakoulu yhteisön yhteinen.

Hylätyt tallennusmediat (esimerkiksi kiintolevyt) hävitetään toimittamalla ne tuhottavaksi tai tyhjennettäväksi korkeakoulu yhteisön antamien henkilötietoja sisältävien tallenteiden hävittämistä koskevien määräysten mukaisesti. Tampereen yliopiston tietohallinnon tallennusmediat hävitetään samojen ohjeiden mukaisesti. Hävityksestä huolehtii yliopiston yhteistyökumppani, joka hoitaa hävityksen tai tyhjennyksen sovittujen tietoturvastandardien mukaisesti ja raportoi tehdystä käsittelystä mediakohtaisesti.

Tampereen korkeakoulu yhteisö vaatii tietojärjestelmien ylläpitäjiltä erillisen vaitiolositoumuksen. Vaatimus koskee sekä Tietoarkiston teknisten palveluiden henkilöstöä että Tampereen korkeakoulu yhteisön tietohallinnon ylläpito henkilöstöä.

Tietoarkiston käyttämien työasemien kiintolevyt on salattu. Uudet ohjelmakoodit ja -asennukset katselmoidaan, ennen kuin ne hyväksytään käyttövalmiiksi. Tietoarkistossa käytetään automaattisia monitorointityökaluja, jotka varoittavat tietynlaisista turvallisuuspuutteista. Tietoarkiston tietoturvasvastaava seuraa aktiivisesti tietoturvaan liittyvää uutisointia ja tiedotusta sekä järjestelmien ja toimintatapojen tietoturvan kehitystä ja tekee tarvittaessa ehdotukset tietoturvan parantamiseksi. Tekniset palvelut pitävät säännöllisesti iteraationvaihtoja, joissa koko teknisellä tiimillä on mahdollisuus ottaa esille tietoturva-asioita ja jakaa tietoa.

Tietoarkiston arkistoimat tutkimusaineistot siirretään myös Kansalliseen pitkäaikaissäilytyspalveluun (PAS). Säilytystä varten aineistoista muodostetaan digitaalisia säilytyspaketteja, aineistojen tiedostomuodot harmonisoidaan ja pakettiin lisätään säilytyksen vaatimaa teknistä ja provenienssitietoa. Siirtotie on salattu. PAS-palvelu on digitaalisten kulttuuriperintöaineistojen ja tutkimusaineistojen pitkäaikaissäilyttämiseen erikoistunut, tietoturvallinen palvelukokonaisuus. Palvelua ylläpitää CSC, jonka kaikki datakeskukset ja ICT-palvelut on ISO 27001 -sertifioitu. PAS-palvelusta aineistot voidaan luovuttaa ainoastaan takaisin Tietoarkistolle. Digitalpreservation.fi -sivulla on julkaistu PAS-palvelun tietosuojaseloste ja paketointi, tiedostomuoto- ja rajapintamääritykset.

Tietosuojatyön organisointi Tietoarkistossa

Koska Tietoarkisto on valtakunnallinen palveluyksikkö Tampereen yliopiston yhteydessä, se vastaa itsenäisesti aineistojen arkistointiin ja asiakaspalveluunsa kuuluvasta tietosuojasta noudattaen yliopiston tietosuojaohjeita ja -periaatteita. Tietoarkiston henkilöstöhallinnon tietosuojasta vastaa Tampereen yliopiston hallinto.

Lainsäädännön soveltamista koskevat päätökset tehdään Tietoarkiston AMS/PAS-työryhmässä, johon kuuluvat Tietoarkiston johtaja, toiminnallisten moduulien johtajat, tietoturvasvastaava, tietosuvastaava, tietoarkkitehti ja IT-palveluasiantuntija. Työryhmä kokoontuu 3–4 kertaa vuodessa. Päätösten valmisteluun pyydetään tarvittaessa ohjausta ja neuvoja yliopiston tietosuvastaavalta.

Tehtäväkohtaiset vastuut: Tietoteknisestä tietoturvasta, sähköisten aineistojen säilytyksestä ja konvertoinnista ja tarvittaessa tapahtuvasta hävittämisestä vastaa IT-palvelupäällikkö. Aineistojen arkistointiin ja jatkokäyttöön liittyvän paperipohjaisen ja sähköisen sopimusmateriaalin arkistoinnista vastaa tietopalvelupäällikkö. Tutkimusaineistojen henkilötietoja sisältävien osien hävittämisestä vastaa tietopalvelupäällikkö yhdessä IT-palvelupäällikön kanssa. Hävittämisessä noudatetaan valtiovarainministeriön Luokiteltujen tietoaineistojen käsittelyvaatimukset -ohjetta.

Tietoarkiston tietosuojavastaava toimii linjaorganisaatiossa itsenäisenä asiantuntijana, eikä hän ole esimiesasemassa. Tietosuojavastaava on Tietoarkiston yhdyshenkilö tietosuojavaltuutetun toimiston suuntaan ja hän vastaa asiakkaiden tietosuojaa koskeviin tiedusteluihin ja kysymyksiin. Tietoarkiston tietosuojavastaava noudattaa yliopiston tietosuojaohteita ja tekee yhteistyötä yliopiston tietosuojavastaavan kanssa. Tietoturvavastaavan tehtävää hoitaa järjestelmäsuunnittelija.

Tietosuojavastaavan tehtävät: ohjeasiakirjat ja raportointi

- Laatii ja varmistaa yhdessä tietoturvavastaavan kanssa tietoturvaloukkausten käsittely-, dokumentointi- ja ilmoitusmenettelyohjeet.
- Laatii Tietoarkiston tietosuojaselosteen tai -selosteet, jotka käsitellään ja hyväksytään AMS/PAS-työryhmässä.
- Ohjaa tietoteknisiä palveluita ottamaan huomioon tietosuojaperiaatteet teknisten järjestelmien kehitystyössä ja sisäisissä ohjeissaan.
- Tarkistaa anonymisoinnin asiantuntijana työskentelevän tietopalveluasiantuntijan tuottamat anonymisointiohjeet.
- Vastaa asiakkaille suunnatun aineistonhallinnan käsikirjaohjeiden asianmukaisuudesta.
- Laatii vuosittaisen tietotilinpäätöksen.

Tietosuojavastaavan tehtävät: ohjaus ja valvonta

- Järjestää säännölliset tietosuojakoulutukset koko henkilökunnalle henkilötietojen käsittelystä.
- Keskustelee Tietoarkiston anonymisoinnin asiantuntijan ja datankäsittelijöiden kanssa yksittäisiin aineistoihin liittyvistä tietosuojakysymyksistä.
- Tekee tarkistuksia jo arkistoituihin aineistoihin tietosuojan näkökulmasta.
- Kouluttaa ja antaa ohjeita muiden asiakaspalvelun työntekijöiden kanssa asiakkaille, jotka niitä pyytävät (tutkittavien informointi henkilötietojen käsittelystä, osallistumissuostumuslomakkeet, anonymisointi).
- Seuraa lainsäädännön kehittymistä ja raportoi johdolle ja AMS/PAS-työryhmälle, mikäli muutosten vuoksi on tarkistettava toimintakäytäntöjä.
- Pyytää tarvittaessa omaan työhönsä ohjausta ja neuvontaa yliopiston tietosuojavastaavalta.

Arkistoinnin tilastotietoja 2022

Arkistoidut aineistot ja aineistojaan Tietoarkistoon arkistoineet organisaatiot

Vuonna 2022 aineistoja arkistoiitiin yhteensä 119. Tietoarkistoon tutkimusaineistoja arkistoineita asiakasorganisaatioita oli kaikkiaan 24:

Elinkeinoelämän valtuuskunta	Oulun yliopisto
Helsingin yliopisto	Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Humanistinen ammattikorkeakoulu	Taloustutkimus Oy
Ikäinstituutti	Tampereen yliopisto
Itä-Suomen yliopisto	Terveystieteiden tutkimuskeskus
Jyväskylän yliopisto	Tieteellisten seurain valtuuskunta
Kansalliskirjasto	Tilastokeskus
Keva	Turun yliopisto
Lapin yliopisto	Työ- ja elinkeinoministeriö
Luonnonvarakeskus	Valtiovarainministeriö
Nuorisotutkimusseura	Veikkaus Oy
Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö	Åbo Akademi

Vuonna 2022 valmistui 62 kvantitatiivisen (2021: 80) ja 23 kvalitatiivisen (2020: 31) aineiston arkistointi. Puolet aineistoista prosessoitiin alle yhdeksässä kuukaudessa.

2022 valmistuneet aineistot, jotka on toimitettu Tietoarkistoon anonymieinä

Tietoarkisto toivoo tutkijoiden tekevän aineistonsa anonymisoinnin valmiiksi ennen aineiston siirtoa Tietoarkistoon. Valmiiksi anonymieinä saadut 28 aineistoa (22 kvantitatiivista ja 6 kvalitatiivista):

kvalit.	FSD3652	Pakkomuuttajien kokemuksia perheenyhdistämisestä 2018–2020
kvalit.	FSD3653	Yöllinen hoiva pikkulapsiperheissä -kirjoitusaineisto 2022
kvalit.	FSD3655	Avoimen tieteen ja tutkimuksen koordinaation itsearviointi 2018–2021: haastattelut 2021
kvalit.	FSD3585	Rekrytoijien näkemyksiä työttömyysjaksojen vaikutuksista rekrytointiin 2021
kvalit.	FSD3584	Muistoja lapsuudessa koetuista peloista 2020–2021
kvalit.	FSD3549	Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Seinäjoen kaupunkiorganisaatiossa: haastattelut ja työpaja 2020
kvantit.	FSD3736	Kansalaispulsseja 11/2022
kvantit.	FSD3725	Kansalaispulsseja 10/2022
kvantit.	FSD3682	Kansalaispulsseja: yhdistetty aineisto 2021
kvantit.	FSD3590	Itseen liittyvä ajattelu ja katsekeila 2021–2022

kvantit.	FSD3566	Åbo Akademin humanistiset tutkijat ja avoin julkaiseminen 2020
kvantit.	FSD3718	Kansalaispulssi 9/2022
kvantit.	FSD3711	Kansalaispulssi 8/2022
kvantit.	FSD3694	Kansalaispulssi 7/2022
kvantit.	FSD3560	Kuudesluokkalaisten liikunta ja videopelaaminen 2015
kvantit.	FSD3683	Kansalaispulssi 6/2022
kvantit.	FSD3677	Kansalaispulssi 5/2022
kvantit.	FSD3559	Julkiseen työnvälitykseen ilmoitettujen avointen työpaikkojen rekisteriaineisto 2020
kvantit.	FSD3664	Kansalaispulssi 4/2022
kvantit.	FSD3645	Työolobarometri 2020
kvantit.	FSD3656	Kansalaispulssi 3/2022
kvantit.	FSD3654	Kansalaispulssi 2/2022
kvantit.	FSD3443	Child-up: tulkkien kysely 2019
kvantit.	FSD3646	Kansalaispulssi 1/2022
kvantit.	FSD3526	Tiede maailmankuvissa ja arkiajattelussa 2019–2020
kvantit.	FSD3624	Poliisibarometri 2020
kvantit.	FSD3623	Poliisibarometri 2018
kvantit.	FSD3561	Ilmastobarometri 2019

2022 valmistuneet aineistot, joista Tietoarkistossa poistettiin tunnisteita arkistointiprosessin aikana

Tietoarkisto tarkistaa kaikkien aineistojen mahdolliset tunnistetiedot, vaikka tutkija kertoisi aineiston olevan anonyymi. Tunnisteita poistettiin eri tavoin arkistointiprosessin aikana 57 aineistosta eli anonymisointia tehtiin 67 % aineistoista (2021: 69 %). Niistä yhdestä kvalitatiivisesta aineistosta poistettiin vain yksi yksittäinen tieto. Kuuteen kvantitatiiviseen aineistoon tehtiin vain yhteen muuttuun muutos tai poisto.

Anonymisointitoimenpiteitä edellyttäneet aineistot on listattu alla. Listauksessa on kuvattu tiivistetysti arkistointiprosessin aikana tehdyt toimet aineistoille, joiden Tietoarkisto on havainnut sisältävän tunnistetietoja.

kvalit. FSD3620 Eroamisilmoitukset Suomen evankelis-luterilaisesta ja ortodoksisesta kirkosta: eroamissyöt 2021

- Aineistosta on poistettu kaikki eroajaan tai hänen mahdollisesti mainitsemiin yksityisiin kolmansiin henkilöihin liittyvät suorat ja vahvat epäsuorat tunnistetiedot, mukaan lukien asuinpaikkakuntien nimet, jos kyseessä on pieni kunta. Lisäksi kaksi kirjoitusta poistettiin tunnisteellisuussyistä. Tietoarkiston anonymisoimat kohdat on merkitty hakasulkein.

kvalit. FSD3573 Kokemuksia kirjeäänestämisestä Suomen vuoden 2019 vaaleissa 2020–2021

- Aineistosta on tutkijan toimesta poistettu henkilöiden nimet, tarkat paikannimet sekä sellaisia epäsuoria tietoja, joiden avulla osallistujan asuinpaikan voisi päätellä. Myös ajankohtia sekä harkinnanvaraisesti muita yksityiskohtia on muutettu laveammaksi tunnistettavuuden välttämiseksi. Tutkijan tekemät anonymisoinnit on merkitty tekstiin [hakasulkein]. Tietoarkistossa on

lisäksi tunnisteellisuussyistä poistettu tai karkeistettu maiden nimiä sekä haastateltavien henkilöhistoriaan ja asuinmaahan liittyviä yksilöiviä tietoja. Tietoarkiston aineistoon tekemät merkinnät on merkitty [[tuplahakasulkein]].

kvalit. FSD3589 Kokemuksia sairaalamusiikkitoiminnasta 2018–2019

- Aineistosta on tutkijan toimesta poistettu suorat ja epäsuorat tunnisteet, kuten henkilöiden, paikkakuntien ja koulutusten nimet, harvinaiset asemat sekä kolmansia osapuolia koskevat tiedot. Tutkijan tekemät anonymisoinnit on merkitty tekstiin [hakasulkein]. Tietoarkistossa on lisäksi tunnisteellisuussyistä poistettu tai karkeistettu muita epäsuoria tunnisteita, kuten hankkeiden ja organisaatioiden nimiä sekä tarkkaa kuvailua haastatellun työstä ja elämäkulusta. Joissain tapauksissa tiedot sukupuolesta, iästä ja ammatista on myös poistettu tunnisteellisuuden vähentämiseksi. Tietoarkistossa anonymisoidut kohdat on merkitty tekstiin [[tuplahakasulkein]].

kvalit. FSD3605 Väilyömarkkinoiden työpajan valmentajien ja valmennettavien haastattelut sekä valmennuskeskustelut 2014–2016

- Aineistosta on tutkijoiden toimesta muutettu haastateltavien sekä muiden keskeisten henkilöiden ja organisaatioiden nimet peitenimiksi anonymiteetin varmistamiseksi. Myös epäsuoria tunnisteita, kuten paikkakuntia ja satunnaisten henkilöiden ja organisaatioiden nimiä on poistettu tai karkeistettu. Tutkijoiden tekemät anonymisoinnit on merkitty tekstiin [[tuplahakasulkein]]. Tietoarkistossa on lisäksi anonymiteetin varmistamiseksi poistettu tai karkeistettu suoria ja epäsuoria paikkakuntaan liittyviä tunnisteita sekä henkilö- ja työhistoriaan liittyviä yksilöiviä tietoja. Myös tarkkoja päivämääriä on karkeistettu. Tietoarkiston aineistoon tekemät merkinnät on merkitty [[[triplahakasulkein]]].

kvalit. FSD3617 Ikääntyvien vammaisten kirjoituksia elämästään 2021

- Arkistoinnin yhteydessä kirjoituksista poistettiin Tietoarkistossa sellaiset kirjoittajaan viittaavat tunnistetiedot, joista olisi voinut joko suoraan tai helposti epäsuoraan tunnistaa kirjoittajan henkilöllisyys (esim. kirjoittajan nimet, tarkat työpaikat). Lisäksi poistettiin kaikki kolmansiin henkilöihin viittaavat suorat ja epäsuorat tunnisteet. Tietosuojaesityistä aineistosta poistettiin lisäksi kokonaan yksi vastaus, joka oli kirjoittajan aikaisemmin julkaistu verkosta löydettävissä ollut artikkeli.

kvalit. FSD3618 Kertomuksia korona-ajasta 2021

- Arkistoinnin yhteydessä Tietoarkistossa poistettiin yhdestä kirjoituksesta siinä mainittu nimi. Lisäksi kolmesta kirjoituksesta poistettiin tunnistetietoja kirjoituksissa mainittujen kolmansien henkilöiden anonymiteetin varmistamiseksi.

kvalit. FSD3583 Kokemuksia vapaaehtoisesta lapsettomuudesta ja sterilisaatiosta -kirjoitusaineisto 2017

- Tekijä on anonymisoinut aineiston poistamalla suorat tunnistetiedot ja luokittelemalla tai karkeistamalla epäsuorat tunnistetiedot (esim. tutkittavan ikä, ammatti, asuinalue, terveyttä koskeva tiedot, tiedot perheen koostumuksesta tai tapahtumien tarkoista ajankohdista). Aineiston tekijän anonymisoimat kohdat (poistot, luokittelut, nimien muunnokset) on merkitty näkyviin hakasulkein. Tietoarkistossa poistettiin lisäksi kaksi epäsuoraa tunnistetta. Tietoarkiston tekemä lisä-anonymisointi on merkitty [[tuplahakasulkein]].

kvalit. FSD3660 Elämänote-ohjelman hankkeiden toimintaan osallistuneiden ikäihmisten haastattelut 2019–2020

- Tekijät ovat anonymisoineet aineistoa poistamalla siitä suorat sekä epäsuorat tunnistetiedot. Myös kolmansiin henkilöihin viittaavat tiedot, kuten nimet on poistettu. Lisäksi hankkeiden nimet sekä asuinpaikkakuntaan viittaavat tiedot on karkeistettu. Tietoarkistossa poistettiin joitain unohtuneita kaupunkien nimiä, henkilöiden nimiä sekä hankkeiden ja ryhmien nimiä yhtäläisten anonymisointilinjausten mukaan. Lisäksi joitain paikkakunnan yksityiskohtaisia tietoja, joista voi päätellä haastateltavan asuinpaikkakunnan karkeistettiin. Tietoarkiston aineistoon tekemät merkinnät on merkitty [[tuplahakasulkein]].

kvalit. FSD3608 Äitiyspakkausmuistoni 2020–2021

- Tunnisteellisuuden vuoksi aineistosta poistettiin arkistoinnin yhteydessä maininnat kirjoittajan nimestä sekä muut kirjoittajaan tai kolmansiin henkilöihin viittaavat suorat tunnisteet. Kirjoituksissa esiintyvien henkilöiden nimet korvattiin keksityllä nimellä niiden toistuessa. Tunnisteellisuuden vähentämiseksi poistettiin tai karkeistettiin lisäksi joitakin kolmansiin henkilöihin liittyviä epäsuoria tunnisteita, kuten paikkakuntien nimiä sekä tieto tarkemmasta syntymäajasta. Tietoarkiston aineistoon tekemät merkinnät on merkitty [hakasulkein].

kvalit. FSD3609 Yksinäinen - yhdessä ja erikseen 2020–2021

- Tunnisteellisuuden vuoksi kirjoituksista on Tietoarkistossa poistettu kirjoittajien nimet, nimi-merkit, sähköpostiosoitteet sekä muut suorat tunnisteet. Myös kolmansiin henkilöihin viittaavat tunnistetiedot on poistettu ja kirjoituksissa esiintyvät nimet on korvattu keksityillä nimillä niiden toistuessa. Aineistossa esiintyvät kuvat on myös anonymisoitu tai poistettu kokonaan tunnisteellisuuden vuoksi. Tietoarkiston aineistoon tekemät merkinnät on merkitty [hakasulkein].

kvalit. FSD3607 Elämäni mediat ja yksi päivä mediaa 2021

- Tunnisteellisuuden vuoksi kirjoituksista on Tietoarkistossa poistettu kirjoittajien nimet, nimi-merkit, sähköpostiosoitteet sekä muut suorat tunnisteet. Myös kolmansiin henkilöihin viittaavat tunnistetiedot on poistettu ja kirjoituksissa esiintyvät nimet on korvattu keksityillä nimillä niiden toistuessa. Tietoarkiston aineistoon tekemät merkinnät on merkitty [hakasulkein].

kvalit. FSD3621 Yksityisen liikunta-alan työntekijöiden ja yrittäjien haastatteluja 2016–2017

- Tutkija on anonymisoinut aineistoa poistamalla aineistossa esiintyvät nimet, maat, paikkakunnat, kaupungit ja kaupunginosat. Lisäksi yritysten nimet on korvattu peitenimillä ja toimipisteiden sijainnit on korvattu kirjaimilla A-C. Haastatteluissa esiintyvät haastateltavien iät on karkeistettu ikäluokiksi ja joitain vastauksia on poistettu kokonaan luottamuksellisina. Lisäksi Tietoarkistossa anonymisoitiin aineistoa poistamalla aineistosta yritysten nimiä, yksityiskohtaisia tietoja yrityksistä, tapahtumien nimiä, tietoa yrityksen logosta sekä paikkatietoja. Tietoarkiston merkinnät on tehty käyttäen [[tuplahakasulkeita]].

kvalit. FSD3520 Nuorisotyön tulevaisuus ja osaamistarpeet 2030: ryhmähaastattelut 2020

- Tutkija on anonymisoinut aineiston ja merkinnät on tehty [hakasulkein]. Aineistosta on poistettu haastateltuihin liittyviä nimi- ja paikkatietoja. Lisäksi Tietoarkistossa on tehty tutkijan laatiman anonymisointilinjauksen mukaisia lisäanonymisointeja. Tietoarkistossa tehdyt anonymisoinnit on merkattu [[tuplahakasulkein]].

kvalit. FSD3610 Maaseudun naiset yrittäjinä: seuranta-haastattelut 2016

- Tutkija on anonymisoinut aineiston poistamalla siitä mm. henkilön nimet, yritysten nimet, toimipaikat, asuinpaikat, tuotemerkit ja erilaisia epäsuoria tunnisteita ja arkaluonteisia tietoja. Tietoarkistossa aineiston anonymisointia tarkennettiin vielä kahden nimen ja joidenkin epäsuorien tunnisteiden osalta (esim. lasten asuinpaikkatietoja poistettiin). Lisäksi poistettiin tietoja liittyen kolmansien henkilöiden sairauksiin.

kvalit. FSD3671 Psykologien ja psykologian opiskelijoiden näkemyksiä pelaamisesta ja ongelmapelelaamisesta 2021

- Tutkija on anonymisoinut aineiston poistamalla siitä suorat ja epäsuorat tunnistetiedot. Tunnistetietoja on luokiteltu muun muassa työnimikkeiden ja työkokemuksen kohdalla. Tietoarkistossa poistettiin lisäksi haastateltujen opiskelijoiden taustatietona ollut ikä, sekä luokiteltiin työkokemus tutkijan anonymisointilinjan mukaisesti kahdessa haastattelussa. Tietoarkiston merkinnät on tehty käyttäen [[tuplahakasulkeita]].

kvalit. FSD3564 Asunnottomuustyö Suomessa: työpajatalenteet 2020–2021

- Tutkijat ovat anonymisoinneet aineiston ja merkinnät on tehty [hakasulkein]. Aineistosta on poistettu työpajoihin osallistuvien henkilöiden nimitiedot ja kaupunkien, asumisyksiköiden, organisaatioiden ja järjestöjen nimiä. Arkistoitavasta aineistosta on Tietoarkistossa poistettu yksi tiedosto tunnisteellisuussyistä. Lisäksi Tietoarkistossa on tehty tutkijoiden laatiman anonymisointilinjauksen mukaisia lisäanonymisointeja. Tietoarkistossa tehdyt anonymisoinnit on merkattu [[tuplahakasulkein]].

kvalit. FSD3437 Ammattiin opiskelevien liikunnan lisäämisen ja istumisen vähentämisen interventiotutkimus: opiskelijahaastattelut 2015–2017

- Tutkija tehnyt anonymisoinnin. Tietoarkiston tarkistuksessa poistettu muutama työpaikan ja kuntosalin nimi.

kvantit. FSD3500 Digitalisoituva Suomi 2017–2018

- Aineistoon on tehty Tietoarkistossa tunnisteellisuussyistä seuraavat toimenpiteet: Tarkat postinumeroa ja kuntaa kuvaavat muuttajat on pudotettu ja niiden sijasta jätetty tutkijoiden luokittelemat aluemuuttajat. Koulutustason, elämäntilanteen ja työnantajasektorin muu, mikä -vastaukset, koulutusala q7 sekä palautemuuttuja q39 poistettiin. Taloudessa olevien henkilöiden määrä top-koodattiin. Tutkijat ovat luokitelleet ammattimuuttujan ISCO-08-luokituksen mukaisesti.

kvantit. FSD3676 Turvallisuuspolitiikka- ja maanpuolustustutkimus 2022: kevät

- Aineistosta on arkistoinnin yhteydessä pudotettu tunnisteellisuussyistä kuntamuuttuja sekä topkoodattu kotona asuvien lasten ja ruokakunnan lukumäärää koskevat muuttajat (bv11, bv13). Lisäksi lasten lukumäärää ikävuosittain (0–17) kuvaavat muuttajat on luokiteltu Tietoarkistossa kahdeksi uudeksi muuttujaksi: 0–6-vuotiaat (bv10a) ja 7–17-vuotiaat (bv10b).

kvantit. FSD3606 Turvallisuuspolitiikka- ja maanpuolustustutkimus 2021

- Aineistosta on arkistoinnin yhteydessä pudotettu tunnisteellisuussyistä kuntamuuttuja sekä topkoodattu kotona asuvien lasten ja ruokakunnan lukumäärää koskevat muuttajat (bv11, bv13). Lisäksi lasten lukumäärää ikävuosittain (0–17) kuvaavat muuttajat on luokiteltu Tietoarkistossa kahdeksi uudeksi muuttujaksi: 0–6-vuotiaat (bv10a) ja 7–17-vuotiaat (bv10b).

kvantit. FSD3546 Kestävä politiikka: päättäjäkysely 2018

- Aineistosta on arkistoinnin yhteydessä pudotettu tunnistellisuussyistä muuttajat IP Address, Location Latitude, Location Longitude sekä muuttajat bv1-bv14. Samasta syystä muuttuja Q16 (syntymävuosi) on uudelleen koodattu luokitelluksi.

kvantit. FSD3616 Korkeakouluopiskelijoiden terveys- ja hyvinvointitutkimus 2021

- Aineistosta on poistettu kaikki muu, mikä -tyyppiset avomuuttajat sekä vastaajan seksuaalinen suuntautuminen. Opintoalamuuttujaa (bv4) on karkeistettu seuraavasti: lääketieteet yhdistettiin terveys- ja hyvinvointialoihin; kulttuuri, taide, humanistiset ja yhteiskunnalliset alat yhdistettiin yhdeksi alaksi; luonnontieteet, maa- ja metsätalouseläimet, tietojenkäsittely ja tietoliikenne yhdistettiin yhdeksi alaksi. Taustamuuttajat esitetään luokiteltuina. Pituus ja paino on eroteltu eri muuttujiin sukupuolten mukaan ja ääriarvot on luokiteltu.

kvantit. FSD3541 Mustasaaren kuntalaiskysely kansanäänestyksestä 2020

- Aineistosta on poistettu tietoja tunnistellisuussyistä tutkijan ja Tietoarkiston toimesta. Tutkija poisti äidinkieli- ja ammattiryhmä -muuttujien avovastaukset sekä kyselylomakkeen vapaat kommentit. Lisäksi tutkija luokitteli ikä- ja koulutustaso -muuttajat karkeammiksi. Tietoarkistossa aineistosta pudotettiin muuttuja, jossa tiedustellaan, missä kunnan osassa vastaaja asuu. Lisäksi Tietoarkistossa pudotettiin vastaajan roolia kunnassa tiedustelleen muuttujan muu, mikä? -avovastaukset.

kvantit. FSD3565 Verkkokysely nuorten media-arjesta 2020

- Aineistosta on poistettu tietoja tunnistellisuussyistä tutkijan ja Tietoarkiston toimesta. Tutkija pudotti aineistosta muuttujan K16 (osallistuminen arvontaan). Tietoarkisto pudotti aineistosta avomuuttajat K11Muu, K12Muu, K13Muu ja K14Muu. Jätetyt avomuuttajat on anonymisoitu niin, ettei vastaaja tai kolmannet henkilöt ole tunnistettavissa niistä. Tietoarkiston merkinnät on merkitty [hahasulkein].

kvantit. FSD3614 Hyvinvointitutkimus 2017

- Aineistosta on Tietoarkistossa poistettu kuntamuuttuja tunnistellisuussyistä.

kvantit. FSD3686 TE-palvelujärjestelmän toiminta: työnhakijakysely 2021

- Aineistosta on Tietoarkistossa poistettu muu, mikä -tyyppiset avomuuttajat. Aineistoon jätettyihin avovastauksiin on tehty anonymisointia tarpeen mukaan. Niistä on anonymisoitu muun muassa organisaatioiden nimiä, tapahtumien ajankohtia, tarkkoja työnkuvia, koulutuksia sekä vastaajien ikä samalle tasolle kuin ikäryhmämuuttuja G01Q3. Lisäksi äidinkieli (G01Q6) luokiteltiin. Tietoarkiston merkinnät on tehty [hahasulkein].

kvantit. FSD3543 Nuorisotyöntekijöiden ammatillinen työhyvinvointi 2021

- Aineistosta on Tietoarkistossa pudotettu tunnistellisuuden vuoksi avomuuttajat K12b_Muu, K13, K14a_Muu, K15, K23, K27, K31, K35, K38, K41, K44, K46 ja K48. Kaikki edellä mainitut muuttajat olivat joko muu, mikä? -tyyppisiä kysymyksiä tai vaihtoehtoisesti kysymyksiä, jossa vastaajilta tiedusteltiin, onko heillä aiemmin kysytyjen kysymysten lisäksi vielä jotain muuta sanottavaa aiheesta. Aineistoon jätetyt avomuuttajat on anonymisoitu niin, ettei vastaaja tai kolmannet henkilöt ole tunnistettavissa niistä. Tietoarkiston merkinnät on merkitty avomuuttujiin [hahasulkein].

kvantit. FSD3472 Festivaalibarometri 2014–2018

- Aineistosta on tunnisteellisuuden vuoksi poistettu tutkimuksen tekemiseen liittyvä jatkokysymys k24 sekä muu mikä -avomuuttajat pois lukien ulkomaisille festivaaleille osallistumista kartoittavat k2_24-alkuiset avomuuttajat. Kotipaikkamuuttajat muu kaupunki ja muu kunta luokiteltiin maakunniksi. Lisäksi kotipaikkamuuttujista poimittiin suurimmat kaupungit (yli 50 000 asukasta) omiin muuttujiin.

kvantit. FSD3662ISSP 2021: terveys II: Suomen aineisto

- Aineistosta on tunnisteellisuussyistä poistettu etnisyyttä käsittelevä avomuuttuja q62_muu. Samasta syystä vanhempien syntymämaat q67a ja q67b on karkeistettu ja maakunta on luokiteltu NUTS2-suuralueeksi. Lisäksi alaisten määrä, tulomuuttajat ja alle kouluikäisten määrä on top-koodattu.

kvantit. FSD3510 E-urheilijoiden fyysinen harjoittelu 2015–2016

- Aineistosta on tunnisteellisuussyistä Tietoarkistossa poistettu sukupuolimuuttuja sekä luokiteltu ikämuuttujan a2 ääriarvot. Lisäksi tarkat alumuuttajat on poistettu ja asumismuotomuuttujan a4 luokittelua on karkeistettu. Myös Muu, mikä -tyyppiset avomuuttajat on poistettu.

kvantit. FSD3439 Child-up: opettajien kysely 2019

- Avomuuttajat on jätetty arkistoimatta tunnisteellisuussyistä.

kvantit. FSD3441 Child-up: lasten ja nuorten kysely 2019

- Avomuuttajat on jätetty arkistoimatta tunnisteellisuussyistä. Tietoarkistossa on vastaajan tunnistamisen estämiseksi luokiteltu lasten ikä (Q1) ja ikä maahan muutettaessa (Q4).

kvantit. FSD3440 Child-up: vanhempien kysely 2019

- Avomuuttajat on jätetty arkistoimatta tunnisteellisuussyistä. Tietoarkistossa on vastaajan tunnistamisen estämiseksi top-koodattu lasten lukumäärä Q2.

kvantit. FSD3442 Child-up: sosiaalityöntekijöiden kysely 2019

- Poistettu avomuuttajat.

kvantit. FSD3528 Kansalaisten yhteiskunnalliset asenteet 2019

- Poistettu IP Address, Location Latitude, Location Longitude tunnisteellisina.

kvantit. FSD3438 Child-up: päiväkotikäisten lasten kysely 2019

- Tietoarkistossa aineiston avomuuttujista on tunnisteellisuussyistä poistettu nimiä ja kansalaisuuksia.

kvantit. FSD3495 Opetuksen saavutettavuuden edistäminen taiteen perusopetusta antavissa oppilaitoksissa 2018

- Tietoarkistossa aineistosta on anonymisoinnin vuoksi poistettu muu, mikä? -tyyppiset avovastaukset. Aineistoon jätettyjä avovastauksia on anonymisoitu. Tietoarkiston merkinnät on tehty [hakasulkein].

kvantit. FSD3575 Ulkosuomalaisten poliittinen osallistuminen 2019

- Tietoarkistossa on poistettu aineistosta muu, mikä -tyyppiset avovastaukset, tarkka asuinmaa, aikaisemmissa asuinmaissa asutut vuodet, tarkat äidinkielet ja kotikielet, puolison tarkka synnyinmaa sekä alkuperäiset lasten lukumäärää ja kansalaisuutta kuvaavat muuttajat. Lisäksi Tietoarkistossa on top-koodattu lasten lukumäärää ja kansalaisuutta kuvaavat muuttajat (Q65_1 ja

Q65_2) sekä bottom-koodattu syntymävuosimuuttuja (Q57). Aikaisemmista asuinmaa-muuttujista on muodostettu uusi muuttuja Q44, jossa on tieto siitä, kuinka monessa muussa ulkomaassa vastaaja on asunut. Avomuuttujista (Q24, Q25 ja Q30) on karkeistettu tai poistettu tiedot maata tarkemmasta asuinpaikasta, kolmansiin henkilöihin viittaavat seikat sekä maininnat ammateista. Tietoarkiston merkinnät on tehty [hakasulkein].

kvantit. FSD3529 Media ja valta 2019

- Tietoarkistossa on tunnisteellisuussyistä poistettu sukupuoli tieto kansanedustajilta ja europarlamentaarikoilta.

kvantit. FSD3688 TE-palvelujärjestelmän toiminta: asiantuntijatyöntekijöiden kysely 2021

- Tietoarkistossa on tunnisteellisuussyistä poistettu vastaajien ammattinimike (G01Q02) sekä luokiteltu yhteen luokkaan Savonlinnan ja Mikkelin seutujen kuntakokeilujen työntekijät. Avovastauksista on anonymisoitu joitain yksityiskohtia, kuten ajankohtia ja paikkakuntia. Tietoarkiston merkinnät on tehty [hakasulkein].

kvantit. FSD3558 Mökkibarometri 2021

- Tietoarkistossa poistettiin tunnisteellisuussyistä seuraavat tunnisteet: vapaa-ajan asunnon ja vakituisen asunnon sijainti luokiteltiin maakuntatasolle, avomuuttajat poistettiin, kotitalouden koko ja ikäryhmiä koskevat muuttajat top-koodattiin, vapaa-ajan asunnon rakennusten pinta-alaa kuvaava muuttuja top-koodattiin.

kvantit. FSD3498 Arkielämä ja osallistuminen 2017

- Tietoarkistossa tunnisteita on poistettu aineistosta seuraavasti: Alaikäisten määrä k7b ja kotitalouden tulot k17 on top-koodattu, ahvenanmaalaisten vastaajien kohdalla on poistettu aluetiedot. Kuntamuuttuja ja kuntakoodi on poistettu, aineistoon on jätetty maakunta, suuralue, kuntatyyppi ja vaalipiiri. Tutkija on luokitellut ammattimuuttajat ISCO-08-luokituksen mukaisesti

kvantit. FSD3569 Muuttuva ulkosuomalaisuus 2020

- Tunnisteellisuuden takia aineistosta on Tietoarkistossa poistettu muu, mikä -tyyppiset avovastaukset, arkikielet, puolison synnyinmaa, nuorimman lapsen ikä, työpaikka, opiskeluala, historia ulkomailla asumisesta (maat ja ajankohdat), koronapandemian vaikutukset asuinmaassa, Brexitin vaikutukset tulevaisuuteen, kokemus vähemmistöryhmään kuulumisesta sekä mitä suomalaisuus vastaajalle merkitsee. Lisäksi vastaajan ikä (q1), synnyinmaa (q3), kansalaisuus (q4), äidinkieli (q6) ja kotitalouden koko (q8) on luokiteltu. Avomuuttujista on karkeistettu tai poistettu tiedot maata tarkemmasta asuinpaikasta, kolmansiin henkilöihin viittaavat seikat sekä maininnat ammateista. Tietoarkiston merkinnät on tehty [hakasulkein].

kvantit. FSD3535 Lasten ja nuorten vapaa-aika: 10–29-vuotiaat 2018

- Tunnisteellisuussyistä aineistoon on tehty seuraavat muutokset: Tutkija on luokitellut äidinkieli-muuttujan. Paikkatietoa koskevan muuttujan (suuralue) arvonselite 5 on koodattu puuttuvaksi tiedoksi Tietoarkistossa. Lasten määrää koskeva kysymys on top-koodattu Tietoarkistossa. Joku muu, mikä -tyyppisiä vastauksia sisältävät avomuuttajat T10MUUB, K4O8, T7MUUB T13MUU ja T5MUUB on pudotettu aineistosta Tietoarkistossa. Jätetyt avomuuttajat ovat anonymisoitu niin, ettei vastaaja tai kolmannet henkilöt ole tunnistettavissa niistä. Tietoarkiston merkinnät on merkitty [hakasulkein].

kvantit. FSD3587 Argumentin laadun arviointitutkimus 2018

- Tunnisteellisuussyistä aineistosta on poistettu äidinkielen avovastausmuuttuja (muu, mikä?) ja poistetusta postinumeromuuttujasta on luokiteltu uusi maakuntamuuttuja.

kvantit. FSD3591 YouGamble 2018: Yhdysvaltojen aineisto

- Tunnisteellisuussyistä aineistosta on Tietoarkistossa luokiteltu uudelleen vastaajan ikä (age), asuinalue (bv16_1 ja bv16_2) ja rotu (bv20). Lisäksi on poistettu syntymävuosi (bv2), syntymämaa, jos muu kuin Yhdysvallat (bv3b) sekä muu, mikä -tyyppisiä avovastauksia sisältävät muuttajat.

kvantit. FSD3519 Nuorisotyön tulevaisuus ja osaamistarpeet 2030: kysely 2020

- Tunnisteellisuussyistä aineistosta on Tietoarkistossa poistettu työpaikan sektoria tarkentava muu, mikä -tyyppinen muuttuja. Lisäksi avokysymysten vastauksista poistettiin yksi sijaintitieto. Tietoarkiston merkinnät on tehty [hakasulkein].

kvantit. FSD3588 Kognitiivinen ja affektiivinen empatia diktaattoripelissä 2018–2019

- Tunnisteellisuussyistä koulutusala-muuttuja (field) on Tietoarkistossa luokiteltu uudelleen.

kvantit. FSD3557 Digikansalaisuus ja palveluiden saavutettavuus maaseudulla: viranomaiskysely 2017

- Tunnisteellisuussyistä muuttuja k3 (viranomaisen organisaatio) uudelleenkoodattiin kaksiluokkaiseksi.

kvantit. FSD3539 Hyvinvointi ja eriarvoisuus Suomessa 2020

- Tunnisteellisuussyistä osa muuttujista (kotitalouden henkilöiden ja lasten lukumäärät sekä kotitalouden tulot) on Tietoarkistossa aineiston arkistoinnin yhteydessä TOP-koodattu.

kvantit. FSD3556 Digikansalaisuus ja palveluiden saavutettavuus maaseudulla: kansalaiskysely 2016

- Tunnisteellisuussyistä Tietoarkistossa on pudotettu aineistosta pois syntymävuosi-muuttuja ja luotu tilalle uusi jatkuva ikä-muuttuja. Samasta syystä myös tiedot vastaajan postinumerosta ja käyttämästä kielestä on poistettu aineistosta.

kvantit. FSD3554 Tohtorin tutkinnon vuonna 2017 suorittaneiden työelämään sijoittuminen 2020

- Tutkija on anonymisoinnin vuoksi poistanut aineistosta kyselylomakkeen kysymykset päätyönantajan nimi (q5) ja ammattinimike (q6). Aineistosta on tunnisteellisuussyistä Tietoarkistossa luokiteltu ikää (bv3), tuloja (q11) ja koulutusala (bv8) koskevat muuttajat sekä poistettu kaikki avovastaukset.

kvantit. FSD3516 Opiskelijatutkimus 2016

- Tutkija on poistanut aineistosta muuttujan vastaajan äidinkielestä (q5_4) sekä luokitellut ikämuuttujan (bv1). Tietoarkistossa on lisäksi poistettu tunnisteellisuuden vuoksi ulkomailta suoritettujen opintojen kohdemaamuuttajat (q1_7_2, q1_11_2, q4_3_2), karkeistettu yliopiston koulutusalat (q1_6b) ja TOP-koodattu nuorimman lapsen ikä (q5_7).

kvantit. FSD3552 Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Seinäjoen kaupunkiorganisaatiossa: kysely 2020

- Tutkija on poistanut aineistosta vastaajien nimet ja yhteystiedot tunnisteellisuussyistä. Aineistosta on tunnisteellisuussyistä Tietoarkistossa pudotettu jokin muu, mikä- tyyppisiä vastauksia

sisältänyt muuttuja k03muu sekä muita yksityiskohtaisempia tietoja sisältänyt muuttuja k18. Lisäksi avomuuttujien k07, k10 ja k21 vastauksista on poistettu tunnistetietoja Tietoarkistossa. Tietoarkiston tekemät muutokset on merkitty vastauksiin [hakasulkein].

kvantit. FSD3598 Nuorisobarometri 2020

- Tutkija on poistanut tunnisteellisuussyistä kotikuntaa tiedustelevan muuttujan sekä muita tunnistetietoja sisältäviä avomuuttujia. Tietoarkistossa aineistosta on samasta syystä poistettu vastaajan pääasiallista toimintaa koskeva avomuuttuja.

kvantit. FSD3547 Videopelaaminen koronapandemian aikana: kysely 2020

- Tutkija on poistanut tunnisteellisuussyistä kuntamuuttujan (q41). Aineistosta on lisäksi Tietoarkistossa tunnisteellisuuden vähentämiseksi poistettu tarkentavat tiedot kilpaa pelattavasta pelistä, turnauksista ja joukkueesta tai valmentautumisesta (q22-q24). Lisäksi on poistettu striimauskanavat (q26). Lajista kirjoittaminen (q15) on luokiteltu kaksiluokkaiseksi, iästä (q39) on luokiteltu ääriarvot ja sukupuoli tieto (q40) muunsukupuolisilta on poistettu. Kilpaa pelaavilta on poistettu vastaukset lempipelejä koskeviin kysymyksiin (q3 ja q4). Lisäksi kiinankieliset vastaukset avokysymyksiin on poistettu.

kvantit. FSD3534 Lasten ja nuorten vapaa-aika: 7–9-vuotiaiden haastattelut 2018

- Aineiston äidinkieli muuttuja on tutkijan luokittelu. Lasten määrää koskeva kysymys top-koodattiin Tietoarkistossa. Toimenpiteet tehty tunnisteellisuussyistä.

Asiakastilastoja

Aila palveluportaalin asiakastiedot poistetaan aktiivisesta asiakasrekisteristä automaattisesti, kun on kulunut kaksi vuotta viimeisimmästä asiakkaan kirjautumisesta Ailaan. Asiakasrekisteriin tulee rekisteröityneitä asiakkaita ja sieltä poistuu rekisteröityneiden asiakkaiden tietoja päivittäin.

Rekisteröityneet asiakkaat ja Haka-tunnistautumisen identiteettilähteet 31.12.2022

Aila palveluportaalin asiakkaaksi oli vuoden 2021 lopussa 4487 asiakasta (2021: 3556 asiakasta). Heistä 4211 oli Haka-tunnuksilla rekisteröitynyttä asiakasta (2021: 3274 Haka-asiakasta). Tietoarkiston hyväksymiä muita rekisteröityneitä asiakkaita oli yhteensä 276 (2021: 282).

Haka-järjestelmän kautta Ailan asiakkaiksi rekisteröityneiden tunnisteiden toimittajat vuoden 2022 lopussa olivat seuraavat:

<https://idp.tuni.fi/idp/shibboleth>

<https://login.jyu.fi/idp/shibboleth>

<https://login.helsinki.fi/shibboleth>

<https://sso.utu.fi/sso-idp>

<https://idp.uef.fi/idp/shibboleth>

<https://login oulu.fi/idp/shibboleth>

<http://tunnistus.laurea.fi/adfs/services/trust>

<https://idp.ulapland.fi/idp/shibboleth>

<https://login.uwasa.fi/idp/shibboleth>

<https://idp.abo.fi/idp/shibboleth>

<https://xidp.xamk.fi/idp/shibboleth>

<https://idp.lut.fi>

<https://idp2.jamk.fi/idp/shibboleth>

<https://idp.vamk.fi/saml2/idp/metadata.php>

<https://idp.aalto.fi/idp/shibboleth>

<https://idp1.turkuamk.fi/idp/shibboleth>

<https://idp.diak.fi/idp/shibboleth>
<https://idp.lab.fi/idp/shibboleth>
<https://shibbo.hamk.fi/shibboleth>
<https://idp.shh.fi/idp/shibboleth>
<https://kamidp01.kamit.fi/idp/shibboleth>
<https://rap.humak.fi/idp/shibboleth>
<https://idp.metropolia.fi/idp>
<https://idp.lapinamk.fi/idp/shibboleth>
<https://idp.oamk.fi/idp/shibboleth>
<https://idp.savonia.fi/idp/shibboleth>
<https://idp.pkamk.fi/idp/shibboleth>
<https://idp.haaga-helia.fi/idp/shibboleth>

<https://idp.samk.fi/idp/shibboleth>
<https://tunnistus.mpkkfu.fi/idp/shibboleth>
<https://idp.seamk.fi/idp/shibboleth>
<https://tunnistus.thl.fi/idp>
<https://idp.uniarts.fi/shibboleth>
<https://tullbommen.arcada.fi/simplesaml/>
<https://tunnistus.smedu.fi/idp/shibboleth>
<https://idp.cou.fi/idp/shibboleth>
<https://idp.csc.fi/idp/shibboleth>
<https://sipuli.fmi.fi/idp/shibboleth>
<http://tunnistaminen.thl.fi/adfs/services/trust>

Rekisteröinnin hylkäämiset

Tietoarkisto käsittelee muiden kuin Haka-tunnistusjärjestelmään kuuluvien rekisteröitymishakemukset tapauskohtaisesti. Pääasiassa asiakkaaksi hyväksytään ulkomaisten ja kotimaisten tutkimusorganisaatioiden ja yliopistojen tutkijat ja opiskelijat. Tällöin edellytetään taustaorganisaation verkkoalueen eli domainin mukaista toimivaa sähköpostiosoitetta. Lisäksi asiakkaiksi hyväksytään muissa organisaatioissa tutkimustehtävissä toimivat henkilöt ja itsenäistä tutkimustyötä tekevät henkilöt, jotka pystyvät osoittamaan esimerkiksi tutkimusjulkaisujensa avulla olevansa tutkijoita.

Asiakkaaksi rekisteröitymistä ei hyväksytä, jos asiakas ei täytä rekisteröitymisen kriteereitä. Esimerkiksi ulkomaisten asiakkaiden hakemukset hylätään, jos asiakas nimeää taustaorganisaatiokseen yliopiston, mutta hänellä ei ole voimassa olevaa mainitsemansa yliopiston sähköpostiosoitetta. Asiakkaaksi rekisteröitymistä ei hyväksytä myöskään, jos rekisteröitymislomake on täytetty puutteellisesti. Keskimäärin rekisteröintejä hylätään vuosittain noin 10–20. Tarkkaa määrää ei ole saatavissa. Kaikki asiakasta koskevat tiedot hävitetään Ailasta, jos asiakas ei anna tarkempia tietoja rekisteröintiä varten viikon kuluessa lisätietojen pyynnöstä.

Tietoarkisto kertoo aina asiakkaaksi haluaville vapaasti käytettävistä Ailan aineistoista, joiden käyttö ei edellytä asiakkaaksi rekisteröitymistä.

Hylätyt käyttöluvahakemukset ja asiakastilien sulut 2022

Osalle Ailan aineistoista edellytetään aineiston arkistointeen tutkijan erillistä lupaa. Tietoarkisto käsittelee lupahakemukset ja toimittaa ne luvanantajalle. Jos luvanhaltija myöntää hakijalle käyttöluvan, Tietoarkisto toimittaa aineiston asiakkaalle Ailan kautta.

Jos käyttöluvahakemuksessa kerrottu aineiston käyttötarkoitus ei täytä aineiston käytölle asetettuja ehtoja, Tietoarkisto ei toimita hakemusta eteenpäin. Asiakasta opastetaan käyttämään aineistoja, jotka soveltuvat hakijan käyttötarkoitukseen.

- 2022 evättiin yhteensä 42 käyttöluvahakemusta (2022:13). Puolet hylkäyksistä koski käyttöluvaa opiskelutarkoituksiin aineistolle, jota saa käyttää vain tutkimukseen. Lopuissa tapauksissa aineiston haltija ei hyväksynyt hakemusta (D käyttöoikeuden luvanvaraiset aineistot).

Tietoarkisto valvoo aineistojen latauksia. Asiakkaat täyttävät rekisteröitymistietonsa ja käyttöluopahakemuksena pääsääntöisesti asianmukaisesti. Aila palveluportaalin käytön valvonta on kuitenkin tarpeen, jotta voidaan puuttua niihin harvoin poikkeustapauksiin, joissa ilmenee tahallista väärinkäyttöä. Vaikka aineistot ovat 99 % tunnisteettomia, Tietoarkisto vastaa siitä, että aineistoja käytetään vain arkistointisopimusten edellyttämällä tavoilla. Siksi yksikään asiakas ei saa päätyä olettamaan, että itsenäisesti käytettävän sähköisen palvelun ja aineistojen käyttöehtoja ei tarvitsisi noudattaa.

Vuonna 2022 Tietoarkisto ei sulkenut yhdeltäkään asiakkaalta asiakastiliä. Aila-palveluportaali on ollut käytössä vuodesta 2014 ja väärinkäytöksiä on ollut tähän asti hyvin vähän.

Henkilötietoja sisältävien aineistojen jatkokäyttö 2022

FSD3126 Kulttuuriryöntekijäin liiton aktiivit 2012–2013

- 1.5.2022, tutkimus, Lapin yliopisto
- 10.8.2022, pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto

FSD2378 Poliitiikkaa ja valtapeliä 2006–2007

- 4.1.2022, tutkimus, Helsingin yliopisto
- 27.2.2022, tutkimus, itsenäinen tutkija
- 23.3.2022, muu opiskelu/seminaarityö, Tampereen yliopisto
- 27.9.2022, kandidaatin tutkielma, Tampereen yliopisto

FSD2117 Eduskunnan täysistuntoäänestykset 1983–2014 valtiopäivillä

- 2.4.2022, tutkimus, Aalto-yliopisto

FSD3168 Kansanedustajien eduskunta-aloitteet valtiopäivillä 1999–2014

- 2.4.2022, tutkimus, Aalto-yliopisto
- 1.12.2022, harjoitustyö, Turun yliopisto

FSD3342 Vihapuheesta tuomittujen Perussuomalaisten poliitikkojen lehtihaastattelut 2016–2017

- 19.1.2022, tutkimus, Helsingin yliopisto
- 20.9.2022, tutkimus, Jyväskylän yliopisto

FSD3148 WeAll-media-aineisto työelämän ja koulutuksen tasa-arvokysymyksistä 2016

- 12.9.2022, pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto
- 9.11.2022, pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto

FSD3065 Maahanmuuttajaoppaat 2005

- 5.10.2022, pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto

FSD2701 Eduskuntavaalit 2011: ehdokkaiden vastaukset Helsingin Sanomien vaalikoneeseen

- 6.7.2022, tutkimus, Erasmus University Rotterdam
- 13.7.2022, väitöstutkimus, Helsingin yliopisto

FSD3024 Eduskuntavaalit 2015: ehdokkaiden vastaukset Helsingin Sanomien vaalikoneeseen

- 21.3.2022, pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto
- 13.7.2022, tutkimus, Helsingin yliopisto

FSD3030 Europarlamenttivaalit 2014: ehdokkaiden vastaukset Helsingin Sanomien vaalikoneeseen

- 14.7.2022, tutkimus, Aalto-yliopisto

FSD3018 Eduskuntavaalit 2015: ehdokkaiden ja vaalikoneen käyttäjien vastaukset Vapaa-ajattelijain liiton vaalikoneeseen

- 11.12.2022, harjoitustyö, Åbo Akademi

FSD3004 Eduskuntavaalit 2015: ehdokkaiden vastaukset Yleisradion vaalikoneeseen

- 31.1.2022, pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto

FSD2992 Europarlamenttivaalit 2014: ehdokkaiden vastaukset YLEn vaalikoneeseen

- 14.7.2022, tutkimus, Aalto-yliopisto
- 2.12.2022, tutkimus, Aarhus University

FSD3126 Kulttuurityöntekijäin liiton aktiivien haastattelut 2012–2013

- 5.1.2022, tutkimus, Lapin yliopisto
- 10.8.2022, pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto

FSD3362 Digitaalisen ihmistieteellisen tutkimuksen fasilitointi 2017

- 18.1.2022, opetus, Lapin yliopisto

FSD3366 Eduskuntavaalit 2019: ehdokkaiden ja vaalikoneen käyttäjien vastaukset Vapaa-ajattelijain liiton vaalikoneeseen

- 14.7.2022, tutkimus, Aalto-yliopisto

Lainsäädäntöä ja tietosuojaa koskeva tietopalvelu

Aineistonhallinnan käsikirjan käyttö 2022 ja asiakaspalvelu

Tietoarkisto opastaa tutkijoita ja opiskelijoita tarjoamalla vapaasti käytettävän Aineistonhallinnan käsikirjan (www.fsd.tuni.fi/aineistonhallinta/). Käsikirjassa on kerrottu kattavasti aineistonhallinnan suunnittelusta, tiedostoformaateista, datan käsittelystä, tietoturvasta ja metadatasta. Lisäksi käsikirjassa on kokonaisuudet tekijänoikeuksista ja sopimuksista sekä tutkittavien informoinnista ja aineistojen anonymisoinnista. Käsikirjasta on tarjolla myös englanninkielinen versio Data Management Guidelines (www.fsd.tuni.fi/aineistonhallinta/en/).

Tietoarkisto kerää vuosittain käyttötiedot www-sivuistaan. Käyttötilastoista suodatetaan pois suurimmat tunnistetut virhelähteet (esimerkiksi hakurobotit). Tietoarkiston 2022 käyttötilastojen mukaan suomenkieliseen aineistonhallinnan käsikirjaan kohdistui noin 55 000 sivupyynnöä ja englanninkieliseen noin 16 000 sivupyynnöä. Edellisvuoteen verrattuna sivupyynnöjen määrä pysyi samana suomenkielisessä käsikirjassa, mutta laski englanninkielisessä.

Englanninkielistä käsikirjaa käyttävät ulkomaisten tutkijoiden ohella myös suomalaiset tutkijat, koska tutkimusta tehdään usein englanniksi ja kansainvälisessä yhteistyössä.

Tietoarkisto tallentaa kaikki palveluja koskevat tiedustelut ja tutkimusaineistoja koskevat kysymykset tietokantaan. Kysymykset liittyvät pääosin arkistoaineistojen hankintaan ja arkistointiin, tutkijoiden omien aineistojen arkistointiedellytyksiin sekä eettisiin ja lainsäädännöllisiin teemoihin, projekteihin, aineistojen sisältöihin ja käyttömahdollisuuksiin, käyttäjätunnuksiin, aineistojen hallintaan ja metadataan, vierailuihin, tiedotukseen ja hallintoon.

Yhteydenottoja ja niiden vastauksia kirjattiin 2022 kaikkiaan 3043 (2021: 3663). Lainsäädäntöön, etiikkaan, henkilötietojen käsittelyyn ja tunnisteellisuuteen liittyvien tietopalvelukirjauksien osuus kaikista kirjauksista on ollut jo pitkään noin kaksi kolmasosaa.

Rekisteröityjen oikeuksien toteutuminen

Vuonna 2022 Tietoarkisto sai yhdeltä asiakkaalta pyynnön tietää, mitä tietoja hänestä on kirjattu Aila-aineistoportaaliin ja Tietoarkistoon. Tiedot toimitettiin asiakkaalle samana päivänä. Häneltä kysyttiin, ovatko tiedot ajan tasalla ja haluaako hän kenties korjata tai poistaa itseään koskevat tiedot. Asiakas kiitti nopeasta palvelusta ja kertoi haluavansa jatkaa Aila-aineistoportaalin käyttöä rekisteröityneenä asiakkaana. Muutoin Tietoarkisto ei saanut yhtään asiakkaiden tarkastusoikeus- tai virheenkorjauspyyntöä tai ylipäättäen mitään yhteydenottoja koskien asiakkaiden tietosuojalainsäädännön mukaisia oikeuksia. Tietoarkiston asiakkaiden suurin ryhmä ovat Aila palveluportaalin asiakkaat ja he hallinnoivat itse henkilötietojaan portaalissa. Tietosuojaseloste on kaikkien nähtävillä Tietoarkiston sivuilla ja siihen on linkki aina asiakaspalveluvastausten allekirjoituksessa.

Asiakasrekisterit ja niitä koskeva kehitystyö

Tietoarkistolla on kaksi asiakasrekisteriä: Aila-palveluportaalin asiakasrekisteri ja TIIPII-asiakasrekisteri. Ailan asiakastietoihin on käyttövaltuudet henkilökohtaisilla tunnuksillaan vain asiakaspäivystystehtävissä työskentelevillä, Ailan tietoteknistä ylläpitoa ja kehitystyötä tekeville sekä Tietoarkiston tietosuojavastaavalla. TIIPII-asiakasrekisteriä voivat käyttää henkilökohtaisilla tunnuksillaan kirjautumalla työntekijät, joiden tehtäviin kuuluu asiakaspalvelu, postitukset, järjestelmän tietotekniset ylläpitotehtävät ja kehitystyöt. Asiakasrekisterien hallinnointi, tietolähteet, säilytys ja luovutukset kuvattiin Tietoarkiston tietosuojaselosteessa (liite 4).

Aila-palveluportaalissa asiakas voi itse hallinnoida henkilötietojaan ja niitä säilytetään vain 24 kuukautta asiakkaan viimeisimmästä palveluun kirjautumisesta. Sen jälkeen tiedot poistetaan asiakasrekisteristä. Aineistojen lataustiedot säilytetään asiakasrekisteristä erillään kaksikymmentä vuotta tilastointitarkoituksiin.

Tulevaisuuden asiakastietojärjestelmässä (TIIPII 3) on sisäänrakennettu oletusarvoinen tietosuoja. Uudessa järjestelmässä ei ole teknisiä riippuvuuksia, jotka estävät henkilötietojen poistamisen. Lisäksi järjestelmässä on mahdollisuus määrittää kirjattavien asiakastietojen säilytysajan loppupäivämäärä, jonka jälkeisen vuorokauden aikana asiakastiedot poistuvat järjestelmästä automaattisesti. Asiakastietojärjestelmää on kehitetty ja testattu kattavasti 2018–2022 ja se pyritään saamaan tuotantovaiheeseen 2023 aikana.

Tietoturvaloukkaukset 2022

Tietoturvaloukkaukset jaetaan tietoturvapoikkeamiin ja tietosuojapoikkeamiin. Toimintavuonna oli teknisiä katkoksia Tietoarkiston www-palveluiden käytössä, mutta ne estivät vain lyhyen ajan asiakkaiden pääsyn omiin tietoihinsa.

Kaikki www-palveluiden ja Tietoarkiston sisäisten ohjelmien ja järjestelmien sujuvuuteen liittyvät ongelmat, katkokset ja poikkeamat ja niiden korjaus kirjataan systemaattisesti Tapaushallinnan järjestelmään. Tietotilinpäätöksessä raportoidaan vain tietosuojapoikkeamat ja tietomurtojen, haittaohjelmien ja www-sivujen luvattomien muutosten aiheuttamat häiriötilanteet palvelujen käytössä.

Toimintavuosi 2022 oli poikkeuksellinen, sillä tietosuojapoikkeamiin luettavia tietoturvaloukkauksia ei kirjattu yhtään. Edellisvuosista oli otettu oppia ja esimerkiksi luovuttajille menevistä aineistotilastoista poistettiin asiakkaiden väärin paikkoihin kirjaamat henkilötiedot ennen niiden toimitusta asiakkaille: Kuusi asiakasta oli kirjannut kohtaan ”organisaatio” henkilötunnuksensa, yksi syntymäaikansa ja kuusi sähköpostiosoitteensa. Kaikkien mainittujen tilalle korjattiin organisaation nimi. Koska kohta oli osoittautunut jo aiemmin eniten virhetietoja (tarpeettomia henkilötietoja) sisältäväksi, päätettiin Aila-aineistoportaalin rekisteröitymistä uudistaa jo loppusyksyllä 2021. Kaikille Haka-luottamusverkostoon kuuluville asiakkaille poimitaan organisaatietieto suoraan kotiorganisaation Haka-tiedoista. Tämä vähentää huomattavasti asiakkaiden tarpeettomien henkilötietojen kirjaamista Aila-aineistoportaaliin. Samalla vähenevät riskit tietosuojapoikkeamiksi luokitelluille tietoturvapoikkeamille.

Jäännösriskin arviointi 2022

Jäännösriskin (residual risk) arviointi tarkoittaa henkilötietoja sisältävien tietojen systemaattista arviointia tasaisin aikavälein. Siinä arvioidaan kertaalleen anonymisoiduista datoista yksittäisten henkilöiden tai ryppäiden paljastumisriskiä niin itse datan kuin ulkopuolisten tietojen valossa. Jäännösriskin systemaattinen arviointi on Tietoarkistossa aloitettu jo 2017 (ks. aiempien vuosien tietotilinpäätökset).

- FSD2508: Maaseudun naiset yrittäjinä 2001–2009 aineistosta tehtiin versio 2.0, josta poistettiin yksi haastattelu. Poisto tehtiin, koska toimintavuonna saadun seuranta-aineiston FSD3610 tietoihin yhdistämällä yksi vanhemman aineiston haastattelu oli liian tunnistettavissa ja olisi mahdollistanut myös seurantahaastattelun tunnistamisen. Vanhan haastattelun anonymisointi olisi ollut lähes mahdotonta.

Tietosuojaan liittyvä kehitystyö 2022

Toimintavuotena laadittiin täsmällisemmät ohjeet henkilötietoja sisältävien aineistojen arkistointiin ja jatkokäyttöön. Lisäksi täsmennettiin jäännösriskin arvioinnin ohjeet.

Henkilötietoja sisältävien aineistojen arkistointi ja jatkokäyttö

Tietoarkiston päätehtävä on arkistoida anonyymejä tutkimusaineistoja. Sen ohessa arkistoimme aineistoja, jotka voivat itsessään sisältää henkilötietoja tai ne tulkitaan tietosuojalainsäädännön määritelmien mukaisesti henkilötietoja sisältäviksi. Alla olevissa ohjeissa aineistot on luokiteltu henkilötiedon luonteen ja säilytysajan mukaisesti.

Sananvapauden soveltamisalaan kuuluvat aineistot

Tähän luokkaan kuuluvat kaikki Kopiosto-sopimuksen alaan lukeutuvat aineistot. Sopimuksen mukaisesti tutkimuksen analysoitavaksi aineistoksi digitoidut tai valmiiksi sähköisessä muodossa olevat Kopioston edustamien oikeudenhaltijoiden teokset saa arkistoida tietoarkistoon tutkimuskäyttöä varten (C-käyttöoikeus). Tällaisia teoksia ovat esimerkiksi lehtiaineistot, muut media-aineistot, kirjallisuudesta tehdyt poiminnat, kuvitukset ja sarjakuvat. Sopimus ei koske audiovisuaalisia teoksia, sävellysteoksia, eikä sosiaalisessa mediassa julkaistuja teoksia.

Sananvapausaineistoja ei anonymisoida. Niitä kuitenkin koskee tietosuojan osalta käsittelysopimukset, joiden tietoja tarvitaan arkistointisopimukseen. Tavallisimmin aineiston kerännyt tutkija on rekisterinpitäjä. Rekisterinpitäjä voi olla myös tutkijan organisaatio. Henkilötietojen tyypit ja rekisteröityjen ryhmät pitää päätellä tutkimuksen otoksesta. Esimerkkinä on kuvitteellinen tutkimus nimeltä ”Ministereistä uutisointi 2021–2022”. Siinä henkilötietojen tyypit olisivat ministereistä kertovien artikkeleiden kirjoittajien nimet, vuosina 2021–2022 toimineiden ministereiden nimet ja vastuualueet. Rekisteröityjen ryhmät olisivat politiikan toimittajat ja 2021–2022 Suomen hallituksessa toimineet ministerit.

Sananvapauden soveltamisalaan voi periaatteessa kuulua myös muita kuin Kopiosto-sopimuksen alaan lukeutuvia aineistoja – esimerkiksi asiantuntijoiden tai taiteilijoiden haastattelut, jos tutkimustulokset kirjoitetaan henkilötietoineen. Jotta mainitun kaltaiset aineistot voitaisiin lukea sananvapausaineistoiksi, on tutkijan täytynyt tehdä vastaava tietosuojalainsäädännön soveltamisen ratkaisu jo ennen aineiston keruuta. Korkeakoulujen tietosuojavastaavat eivät toistaiseksi ole opastaneet tutkijoita käyttämään tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain sananvapauspykälää, esimerkiksi 'akateemisen ilmaisun tarkoitusta' henkilötietojen käsittelyperusteena tutkimuksissa.

- Kopiosto-sopimuksen alaan lukeutuville aineistojen tutkittaville ei edellytetä tietosuojailmoitusta, eikä informointia arkistoinnista ja jatkokäytöstä.
- Arkistointisopimukseen kirjataan normaalit käsittelysopimustiedot (rekisterinpitäjä, henkilötietojen tyypit, rekisteröityjen ryhmät)
- Kopiosto-sopimuksen alaan lukeutuvia aineistoja ei anonymisoida.
- Kopiosto-sopimuksen alaan lukeutuvien aineistojen käyttöehto on C.
- Muiden kuin Kopiosto-sopimuksen alaan lukeutuvien sananvapausaineistojen käyttöehto määräytyy tutkittaville annetun informaation mukaisesti.

Pitkittäisaineistot (pseudonyymit)

Niin kauan kuin pitkittäistutkimuksen keruut vielä jatkuvat, Tietoarkistoon arkistoidut pitkittäistutkimuksen aineistot ovat pseudonyymejä. Näin on siitä huolimatta, että henkilötietoja ja koodiavainta säilyttäisi rekisterinpitäjä/tutkimusryhmä.

Tietoarkistossa tarkistetaan, että data itsessään ei sisällä tunnistetietoja. Aineistoa luovutetaan vain rekisterinpitäjän erillisellä luvalla. Rekisterinpitäjä voi arkistointisopimuksessa antaa lisäohjeita luvanvaraisen aineiston käyttöehdoista/jatkokäytöstä. Kun pitkittäistutkimus päättyy ja rekisterinpitäjä hävittää kaikki henkilötiedot, Tietoarkistoon arkistoiduista aineistoista tulee anonyymejä.

- Pseudonyymien pitkittäisaineistojen käyttöehto on D niin kauan kuin rekisterinpitäjä säilyttää henkilötietoja.
- Kolmansiin maihin (EU/ETA-alueen ulkopuolelle) aineistoluovutukset eivät ole tavallisesti ole mahdollisia, joten kolmansista maista tulleita aineistopyyntöjä ei kannata välittää luvanantajalle. On tarkistettava kuitenkin tietosuojailmoitus. Periaatteessa on mahdollista, että tietosuojailmoitukseen on kirjattu mahdollisuus siirtää henkilötietoja komission määrittelemiін riittävän tietosuojan tason turvaaviin maihin.
- Kun rekisterinpitäjä ei enää säilytä henkilötietoja, uusi käyttöehto määritetään tutkittavien saaman informaation mukaan.

Rekisterinpitäjä säilyttää henkilötietoja edelleen tutkimuksen päätyttyä (pseudonyymit)

Kun rekisterinpitäjä säilyttää henkilötietoja tutkimuksen päätyttyä, Tietoarkistoon arkistoidut aineistot ovat pseudonyymejä ja niihin sovelletaan tietosuojasäädöksiä henkilötietojen säilytyksen ajan.

1. Henkilötietojen säilytys voi perustua määräykseen ja olla pysyvää (esim. Arkistolaitoksen määräys Työterveyslaitokselle).
2. Henkilötietojen säilytys voi olla määräaikainen tutkimuksen päätyttyä ja säilytysaika on kirjattu tutkimuksen tietosuojailmoitukseen, esimerkiksi kun rekisterinpitäjä toivoo saavansa henkilötietojen säilytysajan puitteissa rahoituksen jatkotutkimukselle.
3. Henkilötietojen säilytyksen määräaikaa ei voi ennalta määrittää. Esimerkiksi Åbo Akademin FIRIPO-hankkeen poikkileikkausaineistot perustuvat hankkeen omaan vastaajapaneeliin ja poikkileikkauksina tehdyt arkistoitavat kyselyt ovat pseudonyymejä niin kauan kuin hanke säilyttää paneelin henkilötiedot niin, että ne voi kohtuullisin keinoin yhdistää kuhunkin kyselyyn. Hanke jatkuu niin kauan kuin se saa rahoitusta.

Toimintaperiaatteet näiden aineistojen osalta vastaavat pitkittäistutkimusten aineistoja. Tietoarkistossa tarkistetaan, että data itsessään ei sisällä tunnistetietoja. Aineistoa luovutetaan vain rekisterinpitäjän erillisellä luvalla. Rekisterinpitäjä voi arkistointisopimuksessa antaa lisäohjeita luvanvaraisen aineiston käyttöehdoista tai jatkokäytöstä. Kun rekisterinpitäjä hävittää kaikki henkilötiedot, Tietoarkistoon arkistoiduista aineistoista tulee anonyymejä.

- Pseudonyymien aineistojen käyttöehto on D niin kauan kuin rekisterinpitäjä säilyttää henkilötietoja.
- Kolmansiin maihin (EU/ETA-alueen ulkopuolelle) aineistoluovutukset eivät ole tavallisesti ole mahdollisia, joten kolmansista maista tulleita aineistopyyntöjä ei kannata välittää luvanantajalle. On tarkistettava kuitenkin tietosuojailmoitus. Periaatteessa on mahdollista, että tietosuojailmoitukseen on kirjattu mahdollisuus siirtää henkilötietoja komission määrittelemiін riittävän tietosuojan tason turvaaviin maihin.

- Kun rekisterinpitäjä ei enää säilytä henkilötietoja, uusi käyttöehto määritetään tutkittavien saaman informaation mukaan.
- Jos henkilötietojen säilytys on pysyvää, voidaan uudesta käyttöehdosta neuvotella rekisterinpitäjän kanssa vasta, kun voidaan jokseenkin varmasti olettaa kaikkien aineistoon sisältyvien henkilöiden kuolleen (esim. TTL:n aineistot).

Henkilötietoineen säilytettävät ja jatkokäyttöön toimitettavat aineistot

*Jos aineisto on tarkoitus arkistoida ja toimittaa jatkokäyttöön henkilötietoineen, tulee rekisterinpitäjän olla yhteydessä Tietoarkistoon jo ennen keruun aloitusta. Tutkittaville tulee kertoa peruskuvio, jossa tutkija (rekisterinpitäjä) luovuttaa henkilötietoja Tietoarkistolle (käsittelijä), joka luovuttaa henkilötietoja edelleen jatkokäyttäjälle (uusi rekisterinpitäjä). Asia kerrotaan tietosuojailmoituksen kohdassa, johon kirjataan **Henkilötietojen vastaanottajat/Tietojen vastaanottajat/Tietojen luovutukset ja vastaanottajaryhmät** (otsikko vaihtelee organisaatiokohtaisesti). Esimerkki laadullisesta tutkimuksesta, jonka aineisto säilytetään henkilötietoineen:*

Henkilötietojen vastaanottajat: *Tutkimuksen päätyttyä tutkimusaineiston rekisterinpitäjä tarjoaa arkistointiluvan antaneiden haastateltavien haastatteluista tehdyt tekstitiedostot arkistoitavaksi Tietoarkistoon. Tietoarkisto tarkistaa ja muokkaa aineistoa pitkäaikaissäilytystä ja jatkokäyttöä varten. (Tietoarkisto: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/>). Tietoarkiston asiakkaat (tutkijat) voivat tehdä käyttölupa-pyyntöjä tutkimusaineistoon. Rekisterinpitäjä harkitsee ja päättää tapauskohtaisesti pyynnön perusteella käyttölupien myöntämisestä ja epäämisestä. Tietoarkisto luovuttaa aineistoa rekisterinpitäjän puolesta rekisteröityneille asiakkailleen tutkimuskäyttöön Euroopan talousalueelle. Aineisto välittää Tietoarkiston Aila palveluportaalin kautta.*

- Henkilötietoineen arkistoitavat aineistot tulee tietosuoja-asetuksen mukaisesti aina minimoida. Aineiston sisällön ymmärtämisen kannalta tarpeettomat henkilötiedot poistetaan. Myös kolmansia yksityisiä henkilöitä koskevat tiedot poistetaan. Esimerkiksi kvantitatiivisista aineistoista voi arvioida mahdollisuutta poistaa kaikki suorat tunnisteen, vaikka epäsuorat tunnisteen jätettäisiinkin tunnistettavalle tasolle.
- Koska henkilötietojen säilytys on pysyvää, käyttöehto on pysyvästi tai hyvin pitkään D.
- Luvanvaraiset käyttötarkoitukset (tutkimus, opiskelu, opetus) määräytyvät alkuperäisestä tutkittavien saamista informaatiosta.
- Kolmansiin maihin (EU/ETA-alueen ulkopuolelle) aineistoluovutukset eivät ole tavallisesti ole mahdollisia, joten kolmansista maista tulleita aineistopyyntöjä ei kannata välittää luvanantajalle. On tarkistettava kuitenkin tietosuojailmoitus. Periaatteessa on mahdollista, että tietosuojailmoitukseen on kirjattu siirrot komission määrittelemiä riittävän tietosuojan tason turvaaviin maihin. Toinen mahdollisuus on, että tutkittavat ovat antaneet nimenomaisen suostumuksensa henkilötietojensa siirtämiseen EU:n ulkopuolelle maihin, joissa ei ole turvallisiksi taattua tietosuojan tasoa.
- Uudesta käyttöehdosta voi neuvotella rekisterinpitäjän kanssa vasta, kun voidaan jokseenkin varmasti olettaa kaikkien aineistoon sisältyvien henkilöiden kuolleen.

Seulonnasta: Milloin aineisto voidaan arkistoida ja luovuttaa jatkokäyttöön henkilötietoineen?

Kun kyse ei ole pseudonyymistä aineistosta, päätös henkilötietojen arkistoinnista tehdään aineistokohtaisesti. Päätöksen apuna voi käyttää seuraavia seikkoja:

- *Tutkittavien henkilöiden myötävaikutus arkistointiin ja jatkokäyttöön.* Ovatko tutkittavat saaneet aktiivisesti vaikuttaa heitä koskevien henkilötietojen arkistointiin? Laadullisissa aineistoissa voi arkistointiluvan kysyä erikseen. Myös lomakekyselyyn voi sisällyttää kysymyksen arkistoinnista jatkokäyttöä varten, jos tarkoitus on säilyttää aineisto tunnistettuna.
- *Tutkittujen henkilöiden julkinen tunnettavuus.* On perustellumpaa sisällyttää henkilötietoja aineistoon ihmisistä, jotka ovat tutkimusaiheen näkökulmasta tunnettuja. Yksityisten ihmisten henkilötietojen säilyttämisessä täytyy käyttää huolellista harkintaa. Julkinen tunnettavuus ei tarkoita, että henkilöt ovat suurimmalle osalle ihmisiä tunnettuja. Jonkin erityisalan pioneerit ja asiantuntijat voivat olla omalla alallaan tunnettuja. Myös poliittista ja muuta valtaa käyttävät katsotaan usein tunnetuiksi henkilöiksi.
- *Henkilötietojen luonne.* Mitä arkaluonteisemmista tiedoista on kyse, sitä varovaisempi pitää olla niiden säilyttämisessä. Myös tietojen yksityinen vs. yleinen luonne vaikuttaa henkilötietojen arkistointipäätökseen. Esimerkiksi yhteiskuntaa, kulttuuria tai työelämää käsittelevien aineistojen arkistointi henkilötietoineen on perustellumpaa kuin tutkittavien yksityistä elämää ja perhehistoriaa sisältävien aineistojen. Myös tekijänoikeudet voivat vaikuttaa henkilötietojen säilyttämiseen, jos aineiston sisältö käsittelee tutkittavien omia teoksia.
- *Julkinen tiedontarve.* Henkilötietojen säilyttämistarve kannattaa aina arvioida suhteessa siihen, miten merkittävää henkilötietojen säilyttäminen on yhteiskunnallisesti, kulttuurisesti, historiallisesti tai tieteellisesti. Esimerkiksi merkittävää sosiaaliturvan uudistamista suunnitelleen työryhmän jäsenten haastatteluihin voi olla perusteltua sisällyttää henkilötiedot. Sen sijaan ei ole perusteltua säilyttää henkilötietoja haastatelluista, jotka kertovat miten sosiaaliturvan uudistus on heidän perheensä elämään konkreettisesti vaikuttanut.
- *Tietojen julkaisemisen seuraukset.* Kun aineistot säilytetään henkilötietoineen, tulee aina arvioida, koituuko tutkittaville haitallisia seurauksia siitä, että heidän tietojaan käytetään tutkimusjulkaisuissa.

Jäännösriskin arvioinnin ohjeet

Toimintavuonna laadittiin aiempaa täsmällisemmät ohjeet jäännösriskin arvioinnin toteuttamiseen:

1. Pitkittäistutkimukset, joissa henkilötietoja säilytetään niin kauan kuin tutkimushanke on määritetty kestäväksi

- Jäännösriskin tarkistuksen päivämääräksi merkitään tutkimuksen päättymispäivämäärä (herätteen pvm.)
- Herätteen teksti voi olla esim. seuraavan kaltainen: ”Jäännösriskin tarkistus: pitkittäistutkimus Lorem Ipsum päättyy dd.mm.yyyy. Lähetä muistutus tietosuojavastaavalle (FSD) ja palvelupäällikölle.”
- Tietosuojavastaava ja palvelupäällikkö sopivat, kuka tiedustelee luovuttajalta henkilötietojen varman hävittämisaajan.

- Jäännösriskin tarkistuksen päivämääräksi merkitään luovuttajan antaman vastauksen päivämäärä. Lisätiedot kenttään kopioidaan luovuttajalle toimitettu kysymys ja hänen vastauksensa.
- Mikäli henkilötietoja säilytetään edelleen, asetetaan uusi jäännösriskin arvioinnin päivämäärä (heräte) ajankohtaan, jonka luovuttaja arvioi henkilötietojen hävittämisen ajankohdaksi.
- D-käyttöoikeuden muuttaminen B:ksi tai C:ksi tehdään vasta, kun henkilötietojen säilytys varmasti päättyy.

2. Paneeliin perustuvat poikkileikkaustutkimukset, joissa säilytetään tutkittavien henkilötietoja niin kauan kuin hanke kestää (esim. FIRIPO)

- Toimitaan vastaavalla tavalla kuin pitkittäistutkimuksissa.
- Kun ei ole tiedossa etukäteen määriteltyä tutkimushankkeen päättymispäivää, jäännösriskin tarkistuksen heräte asetetaan viiden (5) vuoden päähän ja tilanne ja sen mahdollinen jatkuminen tarkistetaan luovuttajalta.
- Herätteen teksti voi olla esim. seuraavan kaltainen: ”*Jäännösriskin tarkistus: Paneeliaineisto, jossa luovuttaja säilyttää tutkittavien henkilötiedot. Lähetä tieto tietosuojavastaavalle (FSD) ja palvelupäällikölle.*”
- Jäännösriskin tarkistuksen päivämääräksi merkitään luovuttajan antaman vastauksen päivämäärä. Lisätiedot kenttään kopioidaan luovuttajalle toimitettu kysymys ja hänen vastauksensa.
- D-käyttöoikeuden muuttaminen B:ksi tai C:ksi tehdään vasta, kun henkilötietojen säilytys päättyy.

3. Aineistot, joissa tutkittavien henkilötiedot säilytetään määräajan tutkimuksen päätyttyä ja arkistoinnin valmistuttua

- Jäännösriskin arvioinnin heräte asetetaan päivämäärälle, jolloin henkilötiedot on suunniteltu hävitettäväksi.
- Toimitaan kuten kohdassa 1 ja D-käyttöoikeuden muuttaminen tehdään vasta, kun henkilötietojen säilytys päättyy.
- Tarvittaessa herätepäivämäärää siirretään eteenpäin, esimerkiksi jos tutkimusryhmä on saanut uuden rahoituksen ja käyttää samaa kohderyhmää aineistonkeruuseen ja henkilötietojen säilytys jatkuu.

4. Aineistot, joissa kohderyhmä erityisen sensitiivinen ja/tai aineiston sisältö erityisen sensitiivinen

Esimerkiksi *vähemmistöistä ja haavoittuvista ryhmistä (vammaiset, lapset)* tehdyille aineistoille merkitään jäännösriskin tarkistus. Poikkeuksena tähän ovat aineistot, jotka eivät ole sisällöllisesti lainkaan sensitiivisiä (esim. selvitetään asenteita ja/tai mielipiteitä, ei yksityiskohtaisia tietoja itse tutkitavista). Lisäksi aineistoille merkitään jäännösriskin tarkistus, jos *aineiston pääsisältö koskee terveyttä, sairautta, rikoksia tai seksuaalisuutta*.

- Tarpeesta jäännösriskin arvioinnin herätteen kirjaamiseen voi keskustella tietosuojavastaavan (FSD) kanssa.

- Jäännösriskin tarkistus merkitään viiden (5) vuoden päähän aineiston valmistumisesta. Heräte lähetetään asiakaspalvelun sähköpostiin.
- Herätteen saatuaan asiakaspäivystäjä lähettää jäännösriskityön aineistojen käsittelystä vastaaville henkilöille delegoitavaksi.
- Käsittelijä tarkistaa aineiston pääpiirteittäin ja googlailee, mitä tietoja kohderyhmistä ja aineiston sisällöstä on sillä hetkellä saatavilla. Aineistoa kannattaa tutkia kuin vasta sisään tullutta 'uutta' aineistoa.
- Tarkistustyön tehnyt käsittelijä merkitsee TIIPII3:een jäännösriskin toteuttamisen valmistuspäivämäärän ja tekijän.
- Lisätiedot kenttään kirjataan arviointi ja kuvaus mahdollisesta lisäanonymisoinnista. Jos lisäanonymisointia on tehty, tieto siitä kerrotaan luovuttajalle.
- Uusi heräte merkitään viiden vuoden päähän. Jos tarkastaja arvioi, ettei uudelle herätteelle ole tarvetta, hän keskustelee tietosuojavastaavan kanssa, voiko uuden herätteen jättää tekemättä.

5. Pysyvästi henkilötietoja sisältävän aineiston säilytystarpeen arviointi

Kun aineisto arkistoidaan pysyvästi henkilötietoineen, sen säilytystarvetta tulee arvioida määräajoin. Arvioinnin tekee luovuttaja tai tekijä rekisterinpitäjän edustajana (tekijä tai luovuttaja voi olla myös rekisterinpitäjä). Tärkeintä, että säilytystarvetta tiedustellaan henkilöltä, joka tuntee aineiston sisällön.

- Aineistolle merkitään arkistoinnin valmistumisesta 10 vuoden päähän heräte: *”Lähetä tieto henkilötietoja sisältävän aineiston (FSDnnnn) säilytystarpeen arvioinnista Tietoarkiston tietosuojavastaavalle.”*
- Asiakaspäivystäjä lähettää tiedon tietosuojavastaavalle.
- Tietosuojavastaava ottaa yhteyttä aineiston tekijään/luovuttajaan ja kertoo sähköpostissa: *”Tietosuoja-asetuksen vuoksi henkilötietoja sisältävän aineiston säilytystarvetta tulee arvioida määräajoin. Onko FSDnnnn Lorem Ipsum aineiston säilyttäminen edelleen mielestäsi tieteellisesti, historiallisesti tai kulttuurisesti perusteltua?”*
- Jos asiakkaan vastaus on kyllä, tietosuojavastaava merkitsee TIIPII3:een jäännösriskin toteuttamisen valmistuspäivämäärän ja tekijän.
- Lisätiedot kenttään kirjataan luovuttajalle lähetetty viesti ja sen vastaus.
- Jos aineisto on edelleen perusteltua säilyttää, merkitään seuraava arviointi 10 vuoden päähän. Jos aineiston säilyttäminen ei ole perusteltua, se anonymisoidaan tai dearkistoidaan.
- Kun voidaan olettaa, että aineistoon sisältyvät henkilöt ovat edesmenneitä, säilytystarpeen arviointeja ei tarvitse enää tehdä.

Muu jäännösriskin tarkistus

Kun jäännösriskin arviointi tehdään alla luetelluissa tilanteissa, merkitään TIIPII3:seen jäännösriskin toteuttamisen valmistuspäivämäärä ja tekijä. Lisätiedot kenttään kirjataan syy arvioinnin tekoon ja kuvaus mahdollisesta lisäanonymisoinnista.

- Säännöllisessä *laadunvarmistuksessa* ilmenevä jäännösriskin arvioinnin tarve.
- *Koodikatselmuksissa* ilmenevä jäännösriskin arvioinnin tarve.

- *Asiakkaalta tai aineiston tekijöiltä/luovuttajilta tullut huomio/ilmoitus, jonka perusteella tehtävä jäännösriskin arviointi.*
- *Tietoarkiston työntekijän havaitsema epäily aineiston riittämättömästä anonymisoinnista. Tarve jäännösriskin arvioinnille voi ilmetä erilaisissa tilanteissa, esimerkiksi kun muuta tehtävää tehdessä tarkastelee jotain aineistoa. Vuosiakin aineiston valmistumisen jälkeen aineistojen kohderyhmästä voidaan julkaista tietoja, jotka voivat muuttaa aineistot tunnisteellisiksi. Esimerkiksi Opetushallituksen tilastopalvelu Vipusen julkaiseminen sai aikaan sen, että piti tehdä jäännösriskin tarkistus ja poistaa/muokata lisää epäsuoria tunnisteita opiskelutietoja sisältävistä aineistoista.*

Aineistojen poistot (dearkistointi)

Toimintavuonna poistettiin yksi aineisto. FSD3533 Lasten ja nuorten vapaa-aika: kuusivuotiaat 2018 aineiston käytännön arkistointiprosessissa huomattiin, että Tietoarkistoon oli jo tallennettu kuusivuotiaiden haastatteluaineisto aiemmin: FSD3307 Lapsibarometri 2018, <https://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD3307>. Sen toimitti Tietoarkistoon yksi aineiston tekijäorganisaatioista, Lapsiasiavaltuutetun toimisto. Poisto perustui päällekkäisyyteen, ei tietosuojaan.

Koulutukset

Sisäiset koulutukset

Tietoarkistossa pidettiin kaksi henkilöstölle suunnattua tietosuojakoulutusta 2022:

- 13.6.2022 Tietosuoja- ja tietoturvakoulutus koko henkilökunnalle
- 2.6.2022 Tutkimusaineistojen anonymisointikoulutus datan käsittelijöille.

Ulkoiset koulutukset ja esitykset

Tietoarkiston asiantuntijat pitivät esityksen tai kouluttivat toimintavuonna yhteensä 38:ssä eri tilaisuudessa. Tietosuojaan, etiikkaan ja aineistojen käyttöehtoihin liittyviä esityksiä tai luentoja oli kuusi.

- 13.6.2022 Arja Kuula-Luumi: Henkilötietoja sisältävien aineistojen arkistointi Tietoarkistoon – Mitä varmistaa eettisessä arvioinnissa? (Tampereen alueen ihmistieteiden eettinen toimikunta)
- 24.8.2022 Hannele Keckman-Koivuniemi: Tietoarkisto tutkijan tukena aineiston avaamisessa (Datakouluttajien kesäpäivä).
- 6.9.2022 Tutkimusaineistojen anonymisointi (Jyväskylän yliopisto).
- 28.9.2022 Arja Kuula-Luumi: Etiikka ja anonymisointi, esitelmä historian tutkijoille (Tampereen yliopisto)
- 1.11.2022 Henna Juusola & Arja Kuula-Luumi: Tutkimusaineistojen anonymisointi (Hämeenlinnan ammattikorkeakoulu HAMK)
- 9.12.2022 Henna Juusola & Arja Kuula-Luumi: Anonymizing of research data (University of Jyväskylä)

Vuoden 2023 kehityskohteet

1. Asiakastietojärjestelmän (TIIPII 3) tuotantoon saattaminen.
2. Tietosuojan vaikutusten arviointi (DPIA) arkistoitaville aineistoille.

Liitteet

Liite 1: Aineistojen yleiset käyttöehdot

Versio 2.0 (2020)

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto

Tampereen yliopisto

1. Käyttöehtojen soveltamisala

Aineistojen yleiset käyttöehdot koskevat Ailan aineistoja, joiden lataaminen edellyttää asiakkaaksi rekisteröitymistä ja palveluun kirjautumista. Käyttöehdot eivät koske [CC BY 4.0](#) lisensoituja aineistoja.

2. Käyttöehtojen sitovuus

Aineistoja koskevia käyttöehtoja on noudatettava. Käyttölupa on henkilökohtainen. Jokaisen aineiston käyttäjän on erikseen hyväksyttävä käyttöehdot ja sitouduttava noudattamaan niitä.

Tietoarkistolla on oikeus sulkea käyttöehtoja rikkoneen asiakkaan asiakastili ja ilmoittaa käyttöehtojen rikkomisesta asiakkaan taustaorganisaatioon ja tutkimusrahoittajalle.

3. Asiakasrekisteri

Tietoarkiston asiakkaiden yhteystiedot tallennetaan tietoarkiston asiakasrekisteriin (ks. [tietosuojaseloste](#)).

Aineiston alkuperäisiä tekijöitä voidaan informoida aineiston käyttäjistä.

4. Käyttötarkoitus ja aineiston hävittäminen

Aineistoa saa käyttää vain ilmoitettuun käyttötarkoitukseen, minkä jälkeen aineisto on hävitettävä.

Jos asiakas haluaa käyttää aineistoa toiseen käyttötarkoitukseen, pitää uutta käyttölupaa pyytää tietoarkiston asiakaspalvelusta.

5. Tietoturvallisuus

Aineiston säilyttämisessä, käytössä ja siirrossa on huolehdittava riittävästä tietoturvallisuudesta, eikä aineisto saa olla ulkopuolisten ulottuvilla.

6. Tietosuoja ja etiikka

Aineiston tietoihin liittyvien henkilöiden tai tahojen yksityisyyden suoja ei saa vaarantaa aineiston käytössä.

Tietosuojaanäkökohdat on huomioitava aina myös tutkimusjulkaisuissa.

Mahdollisia aineistokohtaisia käyttörajoituksia on aina noudatettava.

Aineiston käytössä on noudatettava tutkimuseettisen neuvottelukunnan www.tenk.fi laatimia eettisiä periaatteita.

7. Tekijänoikeudet ja aineistoon viittaaminen

Aineistoon ja sen tekijöihin tulee viitata asianmukaisesti kaikissa julkaisuissa ja esityksissä, joissa aineistoa käytetään. Aineiston tekijänoikeudet kuuluvat aineiston alkuperäisille tekijöille.

8. Aineistoon liittyvät virheet, puutteet ja vastuut

Aineiston alkuperäiset tekijät ja tietoaarkisto eivät ole vastuussa aineiston mahdollisista puutteista.

Aineiston mahdollisista puutteista tulee informoida tietoaarkistoa.

Aineiston alkuperäiset tekijät ja tietoaarkisto eivät ole vastuussa aineiston jatkokäytössä tuotetuista tuloksista ja tulkinnoista.

9. Julkaisuista tiedottaminen

Tietoaarkistoon on lähetettävä viitetiedot kaikista julkaisuista, joissa käyttäjä hyödyntää aineistoa.

Liite 2: Sopimus henkilötietojen käsittelystä arkistointiedellytysten arvioimiseksi

1. Sopimuksen tarkoitus ja kohde

- 1.1. Näillä ehdoilla sovitaan Tietoarkiston ja tutkimusaineiston rekisterinpitäjän välisestä oikeuksista ja velvollisuuksista EU:n tietosuoja-asetuksen (2016/679) artiklan 28 edellyttämällä tavalla, kun Tietoarkisto käsittelee rekisterinpitäjän puolesta tutkimusaineistoon sisältyviä henkilötietoja. Tämän sopimuksen mukaiset käsitteet, kuten ”henkilötieto”, ”rekisterinpitäjä” ja ”käsittelijä”, vastaavat tietosuoja-asetuksen määritelmiä.
- 1.2. Tietoarkisto toimii henkilötietojen käsittelijänä tutkimusaineiston rekisterinpitäjän lukuun.
- 1.3. Käsittelyn kohteena on rekisterinpitäjän tai rekisterinpitäjän valtuuttaman tahon sähköisessä muodossa Tietoarkistolle toimittama tutkimusaineisto. Tutkimusaineiston tietoturvallisesta toimitustavasta on annettu erilliset ohjeet.
- 1.4. Henkilötietojen käsittelyn tarkoituksena on arvioida aineiston soveltuvuutta arkistoitavaksi Tietoarkistoon. Tietoarkiston käyttämistä seurantakriteereistä saa lisätietoa arkistonmuodostussuunnitelmasta. Tietoarkisto voi tämän tarkoituksen toteuttamiseksi suorittaa tarpeellisia käsittelytoimenpiteitä, kuten esimerkiksi tarkastella, poistaa tai muokata toimitettuja henkilötietoja.
- 1.5. Tutkimusaineiston toimittaja ilmoittaa Tietoarkistolle kirjallisesti ennen aineiston lähettämistä seuraavat tiedot:
 - 1.5.1. tutkimusaineiston rekisterinpitäjän nimi ja yhteystiedot
 - 1.5.2. tutkimusaineistoon sisältyvien henkilötietojen tyypit ja rekisteröityjen ryhmät.
- 1.6. Tämän sopimuksen mukaiset henkilötietojen käsittelyä koskevat ilmoitukset toimitetaan sähköisessä muodossa rekisterinpitäjälle, jos muuta yhteystietoa ei ole ilmoitettu.
- 1.7. Aineiston toimittaja sitoutuu ilmoittamaan 1.5.1 alakohdan ja 1.6 kohdan mukaisissa tiedoissa tapahtuvat muutokset kirjallisesti Tietoarkistolle.
- 1.8. Tietoarkisto ottaa huomioon aineiston käsittelyssä kaikki rekisterinpitäjän jo toimittamat ohjeet ja käsittelyn kuluessa toimittamat lisäohjeet. Tietoarkisto käsittelee henkilötietoja ainoastaan tämän sopimuksen ja annettujen kirjallisten ohjeiden mukaisesti, mukaan lukien ohjeet koskien siirtoja kolmansiin maihin ja kansainvälisille järjestöille, ellei henkilötietojen käsittelyyn sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä toisin vaadita.
- 1.9. Jos muu lainsäädäntö edellyttää henkilötietoja koskevia toimenpiteitä, Tietoarkisto tiedottaa lakiin perustuvasta vaatimuksesta rekisterinpitäjälle ennen henkilötietojen käsittelyä. Toimenpiteistä ei kuitenkaan tiedoteta, jos se on lain mukaan kiellettyä yleistä etua koskevien tärkeiden syiden vuoksi.

2. Käsittelyn turvallisuus ja menettely henkilötietojen tietoturvaloukkauksen perusteella

- 2.1. Tietoarkisto toteuttaa tarpeelliset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet käsittelyn turvallisuuden varmistamiseksi. Tarpeellisten toimenpiteiden määrittämisessä otetaan huomioon riskiä vastaava turvallisuustaso tietosuoja-asetuksen 32 artiklan mukaisesti. Tietoarkisto antaa pyynnöstä lisätietoja henkilötietojen käsittelyyn sovellettavista teknisistä ja organisatorisista turvatoimista.
- 2.2. Tutkimusaineistoa käsittelevät Tietoarkiston työntekijät noudattavat soveltuvia lakisääteisiä vaitiolo- ja salassapitovelvollisuuksia. Tutkimusaineistoa käsittelevät työntekijät ovat lisäksi

allekirjoittaneet erillisen vaitiolositoumuksen ja saaneet sekä tietosuojaan että tietoturvaan liittyvän asianmukaisen perehdytyksen ja koulutuksen.

- 2.3. Tietoarkisto ilmoittaa ilman aiheetonta viivästystä tietoonsa tulleesta henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta, joka kohdistuu tämän sopimuksen kohteena olevaan tutkimusaineistoon. Ilmoitus sisältää ainakin seuraavat tiedot:
 - 2.3.1. kuvaus tapahtuneesta henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta
 - 2.3.2. kuvaus tutkimusaineistolle käsittelysopimuksen perusteella tehdyistä toimenpiteistä
 - 2.3.3. henkilötietojen tietoturvaloukkauksen vuoksi toteutetut toimenpiteet
 - 2.3.4. Tietoarkiston tietosuojavastaavan yhteystiedot tai muun yhteyspisteen, josta voi saada lisätietoja tapahtuneesta henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta.
- 2.4. Edellisessä kohdassa mainittujen tietojen lisäksi Tietoarkisto antaa pyynnöstä hallussaan olevat ja käsittelyn luonteen kannalta tarpeelliset ja kohtuullisesti toimitettavissa olevat tiedot avustukseen rekisterinpitäjää henkilötietojen tietoturvaloukkauksen selvittämiseksi ja mahdollisten haittavaikutusten lieventämiseksi.

3. Rekisteröidyn oikeuksien käyttäminen ja yhteistyö eräissä tilanteissa

- 3.1. Tietoarkisto avustaa rekisterinpitäjää mahdollisuuksien mukaan rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisessa. Jos rekisteröity käyttää tietosuoja-asetuksen III luvun mukaista oikeuttaan koskien tämän sopimuksen kohteena olevia henkilötietoja, Tietoarkisto ilmoittaa ilman aiheetonta viivästystä esitetystä pyynnöstä.
- 3.2. Tietoarkisto ei suorita toimenpiteitä rekisteröidyn esittämän pyynnön perusteella ilman tutkimusaineiston rekisterinpitäjän kirjallista ohjeistusta.
- 3.3. Tietoarkisto avustaa kohtuullisesti toteutettavissa olevalla tavalla rekisterinpitäjää tietosuoja-asetuksen tai muun säädöksen edellyttämän tietosuojan vaikutustenarvioinnissa sekä tietosuoja-asetuksen 36 artiklan mukaisessa ennakkokuulemisessa. Toimenpiteitä arvioitaessa otetaan huomioon henkilötietojen käsittelyn luonne ja saatavilla olevat tiedot.
- 3.4. Sen lisäksi mitä näissä ehdoissa sovitaan rekisterinpitäjän oikeudesta saada tietoja erityisissä tilanteissa, Tietoarkisto asettaa rekisterinpitäjän saataville tiedot, jotka ovat tarpeellisia sen näyttämiseksi, että tätä käsittelysopimusta noudatetaan. Tietoarkisto sallii rekisterinpitäjän tai tämän valtuuttaman auditoijan suorittamat auditoinnit, kuten tarkastukset, ja osallistuu niihin.
- 3.5. Tietoarkisto ilmoittaa välittömästi, jos annetun ohjeistuksen havaitaan olevan tietosuoja-asetuksen tai unionin tai jäsenvaltion tietosuojasäännöksen vastainen.

4. Alikäsittelijöiden käyttäminen

- 4.1. Rekisterinpitäjä antaa ennakkoluvan Tietoarkistolle käyttää alikäsittelijöitä, kun se on välttämätöntä tämän sopimuksen toteuttamiseksi. Tietoarkisto antaa pyynnöstä tiedon sopimuksen solmimishetkellä tiedossa olevista alikäsittelijöistä.
- 4.2. Tietoarkisto tiedottaa rekisterinpitäjälle kaikista suunnitelluista muutoksista, jotka koskevat henkilötietojen alikäsittelijöiden lisäämistä tai vaihtamista. Muutokset tulevat voimaan, jos rekisterinpitäjä ilmoittaa kirjallisesti hyväksyvänsä ne tai rekisterinpitäjä ei vastusta muutoksia kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa ilmoituksen toimittamisesta.
- 4.3. Alikäsittelijöihin sovelletaan samoja tietosuojavelvoitteita kuin rekisterinpitäjän ja Tietoarkiston välillä. Tietoarkisto antaa pyynnöstä rekisterinpitäjän nähtäväksi alikäsittelijän kanssa tehdyn tai suunnitteilla olevan sopimuksen lukuun ottamatta sopimuksen sellaisia osia, jotka

sisältävät luottamuksellista tietoa ja jotka eivät ole merkityksellisiä tietosuojavelvoitteiden arvioimiseksi.

5. Sopimuksen voimassaolo ja muut ehdot

- 5.1. Näiden henkilötietojen käsittelyä koskevien sopimusehtojen soveltaminen alkaa, kun henkilötietoja sisältävä tutkimusaineisto on toimitettu Tietoarkistolle.
- 5.2. Henkilötietojen käsittely tämän sopimuksen mukaisesti päättyy, kun kohdan 1.4 mukainen tarkoitus on toteutettu. Jos osapuolten välillä on tarkoitus solmia tutkimusaineistoa koskeva varsinainen arkistointisopimus, jatkuu henkilötietojen käsittely tämän sopimuksen mukaisesti uuden sopimuksen solmimiseen asti.
- 5.3. Jos toinen osapuolista sopimuksen voimassaoloaikana katsoo, että käsittely ei ole enää perusteltua, päättyy tämän sopimuksen mukainen käsittely, kun asiasta on ilmoitettu kirjallisesti toiselle osapuolelle.
- 5.4. Tietoarkisto poistaa toimitettuun aineistoon liittyvät henkilötiedot ja niistä tehdyt jäljennökset henkilötietojen käsittelyn päätyttyä ilman aiheutonta viivästystä, ellei lainsäädäntö edellytä henkilötietojen säilyttämistä. Aineisto voidaan palauttaa pyynnöstä ennen käsittelyn päättämistä.
- 5.5. Aineiston toimittajaa koskevat yhteystiedot tallennetaan tietoarkiston rekisterinpitäjänä ylläpitämään asiakasrekisteriin. Tämän kohdan mukaisia henkilötietoja käsitellään tämän sopimuksen täytäntöönpanon mahdollistamiseksi.
- 5.6. Aineiston toimittaja vakuuttaa, että hänellä on riittävät oikeudet ja valtuudet sopia tämän sopimuksen edellyttämässä laajuudessa toimitettavaan tutkimusaineistoon kohdistuvista oikeuksista ja henkilötietojen käsittelyyn kohdistuvista ehdoista.
- 5.7. Tähän sopimukseen sovelletaan Suomen lakia.

Liite 3: Arkistointisopimus

TIETOARKISTO

Tyhjennä lomake

Aineiston arkistonumero: TIETOARKISTO/TAYTTAA

1/6

Versio 2018-19-03/A

Tutkimusaineiston nimi:

Arkistointisopimus

I. Tarkoitus ja yleiset ehdot

- Tämä on Tietoarkiston ja tutkimusaineiston luovuttajan välinen sopimus, jolla sovitaan Tietoarkistolle toimitetun tutkimusaineiston arkistoinnista ja luovuttamisesta jatkokäyttöä varten.
- Tutkimusaineiston luovuttaja antaa Tietoarkistolle oikeudet tutkimusaineiston arkistointiin ja luovuttamiseen edelleen jatkokäyttöä varten tämän sopimuksen luvussa II yksilöidyin ehdoin. Aineiston tekijät säilyttävät muilta osin oikeutensa tutkimusaineistoon.
- Tietoarkisto huolehtii aineiston säilyttämisestä ja käytettävyydestä voimassa olevien arkistointi-, tietosuojaja tietoturvaluusnormien sekä pitkäaikaissäilytyksen vaatimusten mukaisesti. Tutkimusaineistoon sisältyvien henkilöiden käsittelyä koskevat yksityiskohtaiset ehdot sisältyvät liitteisiin 1 ja 2. Liitteet ovat erottamaton osa tätä sopimusta.
- Tietoarkistolla on oikeus julkaista ja luovuttaa julkaistavaksi avoimesti saataville aineistoa koskevat kuvailu- ja tekijätiedot suomalaisissa ja kansainvälisissä aineistotietokannoissa ja -luetteloissa.
- Sopimukseen kirjatut yhteystiedot tallennetaan tietoarkiston rekisterinpitäjänä ylläpitämään asiakasrekisteriin. Tämän ja 4 kohdan mukaisia henkilötietoja käsitellään tämän sopimuksen täytäntönnäpön mahdollistamiseksi.

II. Jatkokäyttöön toimittamista koskevat ehdot Valitkaa yksi vaihtoehto.

Tietoarkiston asiakkaat voivat saada tutkimusaineiston käyttöönsä seuraavin ehdoin

Tutkimusaineisto on täysin avoimesti

A kaikkien käytettävissä.Sopii tutkimusaineistoihin, joiden käyttö ei ole rajoitua henkilö- tai tekijänoikeuslain säädännön perusteella.

Tutkimusaineisto voidaan toimittaa vain rekisteröityneille asiakkaille, jotka sitoutuvat noudattamaan tutkimusaineistosta koskevia käyttöehtoja

B tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun.
C vain tutkimukseen. Tutkimuskäyttöksi luetaan myös ylempät opinnäytteet (pro gradu, lisensioatitutkimus ja väitöstudiot).

D vain erillisellä luvalla. Täyttökää olla olevat tiedot.

Luvanantaja ja hänen yhteystietonsa:

(Nimi, osoite, sähköposti, puhelin. Aineiston luovuttaja sitoutuu ilmoittamaan yhteystiedoissa tapahtuvat muutokset kirjallisesti Tietoarkistolle.)

Varaluvanantaja, kun luvanantajaa ei tavoiteta

(Aineiston luovuttaja sitoutuu ilmoittamaan yhteystiedoissa tapahtuvat muutokset kirjallisesti Tietoarkistolle.)

(Esimerkiksi silloin kun yhteystiedot ovat vanhentuneet tai hän ei itse voi enää antaa lupaa.)Jos valitsitte kohdan D, on suotavaa että aineistoa voidaan toimittaa jatkokäyttöön ehdon B tai C mukaisesti määräajan jälkeen. Määrittäkää ajankohta, josta alkaen lupaa ei tarvitse enää kysyä.Tutkimusaineiston voi / 20 alkaen toimittaa tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun (ehto B). vain tutkimukseen (ehto C).

Tutkimusaineiston voi toimittaa jatkokäyttöön

heti tutkimusaineiston arkistoversion valmistuttua

 / 20 alkaen

TIETOARKISTO

Tulosta lomake

Tallenna lomake

Versio 2018-19-03/A

2/6

III. Vuosiraportointi, yhteystiedot ja lisätiedot

Vuosiraportti tutkimusaineiston käytöstä

 Ei vuosiraporttia Kyllä, vuosiraportti lähetetään sähköpostiosoitteeseen:

Tutkimusaineiston luovuttajan yhteystiedot

Etunimi ja sukunimi: Osoite: Postinumero: Postitoimipaikka: Puhelinnumero: Sähköposti:

Lisätiedot

IV. Sopimuksen voimassaolo ja muut ehdot

- Tämä sopimus tulee voimaan, kun osapuolet ovat allekirjoittaneet sen. Sopimus on voimassa toistaiseksi, ellei toisin ole erikseen sovittu.
- Kummallakin sopijapuolella on oikeus irtisanoa tämä sopimus kuuden (6) viikon irtisanomisaikaa noudattaen. Irtisanominen tehdään kirjallisella ilmoituksella.
- Sopimuksen päättymisen ei vaikuta sopimuksen perusteella ennen voimassaolon päättymistä tehtyihin toimiin kuten aineistojen käyttöoikeuksien luovutuksiin.
- Tähän sopimukseen sovelletaan Suomen lakia.

V. Allekirjoitukset

Aineiston luovuttaja vakuuttaa, että hänellä on riittävät oikeudet ja valtuudet sopia luovutettavaan tutkimusaineistoon kohdistuvista oikeuksista ja henkilötietojen käsittelyyn kohdistuvista ehdoista. Tätä sopimusta on laadittu kaksi (2) samanlaista kappaletta, yksi kummallekin sopijapuolelle.

Aineiston luovuttaja

Paikka ja aika: Luovuttajan allekirjoitus ja nimenselvennys:

Tietoarkisto

Paikka ja aika: Tietoarkiston edustajan allekirjoitus ja nimenselvennys: **Osoite**

Yhteiskuntatieteellinen
tietoarkisto (FSD)
33014 Tampereen yliopisto

Address

Finnish Social Science
Data Archive (FSD)
FI-33014 Tampere University
Finland

Puhelin / Phone

+358 40 190 1432
+358 40 190 1442

Sähköposti / Email

fsd@tuni.fi
asiakaspalvelu.fsd@tuni.fi
Internet
www.fsd.uta.fi
services.fsd.uta.fi

LIITE 1

Henkilötietojen käsittelyä koskevat yksityiskohtaiset ehdot

1. Tarkoitus ja kohde

- Näillä ehdoilla sovitaan Tietoarkiston ja tutkimusaineiston rekisterinpitäjän välisistä oikeuksista ja velvollisuuksista EU:n tietosuoja-asetuksen (2016/679) artiklan 28 edellyttämällä tavalla, kun Tietoarkisto käsittelee rekisterinpitäjän puolesta tutkimusaineistoon sisältyviä henkilötietoja. Tämän sopimuksen mukaiset käsitteet, kuten ”henkilötieto”, ”rekisterinpitäjä” ja ”käsittelijä”, vastaavat tietosuoja-asetuksen määritelmiä.
- Tietoarkisto toimii henkilötietojen käsittelijänä tutkimusaineiston rekisterinpitäjän lukuun.
- Henkilötietojen käsittelyn tarkoituksena on tehdä Tietoarkistolle toimitetusta tutkimusaineistosta jatkokäyttöön luovutettava aineistoversio. Tietoarkisto tarkistaa aineistolle tehtyt anonymisointitoimet. Aineistosta poistetaan suorat tunnistetiedot, ja epäsuoria tunnistetietoja poistetaan, muokataan ja luokitellaan tarvittaessa uudelleen.
- Tutkimusaineistoon sisältyvien henkilötietojen tyypit ja rekisteröityjen ryhmät on kuvattu liitteessä 2.
- Tietoarkisto ottaa huomioon aineiston käsittelyssä kaikki rekisterinpitäjän jo toimittamat ohjeet ja käsittelyn kuluessa toimittamat lisäohjeet. Tietoarkisto käsittelee henkilötietoja ainoastaan tämän sopimuksen ja annettujen kirjallisten ohjeiden mukaisesti, mukaan lukien ohjeet koskien siirtoja kolmansiin maihin ja kansainvälisille järjestöille, ellei henkilötietojen käsittelyyn sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä toisin vaadita.
- Jos muu lainsäädäntö edellyttää henkilötietoja koskevia toimenpiteitä, Tietoarkisto tiedottaa lakiin perustuvasta vaatimuksesta rekisterinpitäjälle ennen henkilötietojen käsittelyä. Toimenpiteistä ei kuitenkaan tiedoteta, jos se on lain mukaan kiellettyä yleistä etua koskevien tärkeiden syiden vuoksi.
- Tutkimusaineiston rekisterinpitäjän nimi ja yhteystiedot:

Nimi:			
Osoite:			
Postinumero:		Postitoimipaikka:	
Puhelinnumero:		Sähköposti:	
Tietosuojavastaavan yhteystiedot:			
Nimi:			
Puhelinnumero:		Sähköposti:	

- Tämän liitteen mukaiset henkilötietojen käsittelyä koskevat ilmoitukset toimitetaan sähköisessä muodossa rekisterinpitäjälle ja tietosuojavastaavalle. Jos tiedot tulee toimittaa lisäksi jollekin muulle, anna yhteystiedot.

Yhteystiedot:

--	--	--	--

- Aineiston luovuttaja sitoutuu ilmoittamaan 1.7 ja 1.8 kohdan mukaisissa yhteystiedoissa tapahtuvat muutokset kirjallisesti Tietoarkistolle.

2. Käsittelyn turvallisuus ja menettely henkilötietojen tietoturvaloukkauksen perusteella

- 2.1. Tietoarkisto toteuttaa tarpeelliset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet käsittelyn turvallisuuden varmistamiseksi. Tarpeellisten toimenpiteiden määrittämisessä otetaan huomioon riskiä vastaava turvallisuustaso tietosuojajäsenasetuksen 32 artiklan mukaisesti. Tietoarkisto antaa pyynnöstä lisätietoja henkilötietojen käsittelyyn sovellettavista teknisistä ja organisatorisista turvatoimista.
- 2.2. Tutkimusaineistoa käsittelevät Tietoarkiston työntekijät noudattavat soveltuvia lakisääteisiä vaihtilo- ja salassapitovelvollisuuksia. He ovat lisäksi allekirjoittaneet erillisen vaihtilositoumuksen ja saaneet sekä tietosuojajäsen että tietoturvaan liittyvän asianmukaisen perehdytyksen ja koulutuksen.
- 2.3. Tietoarkisto ilmoittaa ilman aiheetonta viivästystä tietoonsa tulleesta henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta, joka kohdistuu tämän sopimuksen kohteena olevaan tutkimusaineistoon. Ilmoitus sisältää ainakin seuraavat tiedot:
 - 2.3.1. Kuvaus tapahtuneesta henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta
 - 2.3.2. Kuvaus tutkimusaineistolle käsittelysopimuksen perusteella tehdyistä toimenpiteistä
 - 2.3.3. Henkilötietojen tietoturvaloukkauksen vuoksi toteutetut toimenpiteet
 - 2.3.4. Tietoarkiston tietosuojavastaavan yhteystiedot tai muun yhteyspisteen, josta voi saada lisätietoja tapahtuneesta henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta
- 2.4. Edellisessä kohdassa mainittujen tietojen lisäksi Tietoarkisto antaa pyynnöstä hallussaan olevat ja käsittelyn luonteen kannalta tarpeelliset ja kohtuullisesti toimitettavissa olevat tiedot avustukseen rekisterinpitäjää henkilötietojen tietoturvaloukkauksen selvittämiseksi ja mahdollisten haittavaikutusten lieventämiseksi.

3. Rekisteröidyn oikeuksien käyttäminen ja yhteistyö eräissä tilanteissa

- 3.1. Tietoarkisto avustaa rekisterinpitäjää mahdollisuuksien mukaan rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisessa. Jos rekisteröity käyttää tietosuojajäsenasetuksen III luvun mukaista oikeuttaan koskien tämän sopimuksen kohteena olevia henkilötietoja, Tietoarkisto ilmoittaa ilman aiheetonta viivästystä esitetystä pyynnöstä.
- 3.2. Tietoarkisto ei suorita toimenpiteitä rekisteröidyn esittämän pyynnön perusteella ilman tutkimusaineiston rekisterinpitäjän kirjallista ohjeistusta.
- 3.3. Tietoarkisto avustaa kohtuullisesti toteutettavissa olevalla tavalla rekisterinpitäjää tietosuojajäsenasetuksen tai muun säädöksen edellyttämän tietosuojan vaikutustenarvioinnissa sekä tietosuojajäsenasetuksen 36 artiklan mukaisessa ennakkoarvioinnissa. Toimenpiteitä arvioitaessa otetaan huomioon henkilötietojen käsittelyn luonne ja saatavilla olevat tiedot.
- 3.4. Sen lisäksi mitä näissä ehdossa sovitaan rekisterinpitäjän oikeudesta saada tietoja erityisissä tilanteissa, Tietoarkisto asettaa rekisterinpitäjän saataville tiedot, jotka ovat tarpeellisia sen näyttämiseksi, että tätä käsittelysopimusta noudatetaan. Tietoarkisto sallii rekisterinpitäjän tai tämän valtuuttaman auditoijan suorittamat auditoinnit, kuten tarkastukset, ja osallistuu niihin.
- 3.5. Tietoarkisto ilmoittaa välittömästi, jos annetun ohjeistuksen havaitaan olevan tietosuojajäsenasetuksen tai unionin tai jäsenvaltion tietosuojasäännöksen vastainen.

4. Alikäsittelijöiden käyttäminen

- 4.1. Rekisterinpitäjä antaa ennakolluvan Tietoarkistolle käyttää alikäsittelijöitä, kun se on välttämätöntä arkistointisopimuksen tarkoituksen toteuttamiseksi. Tietoarkisto antaa pyynnöstä tiedon sopimuksen solmimishetkellä tiedossa olevista alikäsittelijöistä.
- 4.2. Tietoarkisto tiedottaa rekisterinpitäjälle kaikista suunnitelluista muutoksista, jotka koskevat henkilötietojen alikäsittelijöiden lisäämistä tai vaihtamista. Muutokset tulevat voimaan, jos rekisterinpitäjä ilmoittaa kirjallisesti hyväksyvänsä ne tai rekisterinpitäjä ei vastusta muutoksia kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa ilmoituksen toimituksesta.
- 4.3. Alikäsittelijöihin sovelletaan samoja tietosuojavelvoitteita kuin rekisterinpitäjän ja Tietoarkiston välillä. Tietoarkisto antaa pyynnöstä rekisterinpitäjän nähtäväksi alikäsittelijän kanssa tehdyn tai suunnitteilla olevan sopimuksen lukuun ottamatta sopimuksen sellaisia osia, jotka sisältävät luottamuksellista tietoa ja jotka eivät ole merkityksellisiä tietosuojavelvoitteiden arvioimiseksi.

5. Journalistisia tarkoituksia tai akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia koskevat erityisehdot

- 5.1. Jos tutkimusaineisto kuuluu tietosuoja-asetuksen 85 artiklan soveltamisalaan, otetaan tutkimusaineistoon sisältyviä henkilötietoja käsiteltäessä huomioon seuraavat erityisehdot:
 - 5.1.1. Tutkimusaineiston yhteys akateemisen, taiteellisen ja kirjallisen ilmaisun tarkoitukseen otetaan huomioon 1.3 kohdan mukaisia käsittelytoimenpiteitä suoritettaessa. Tutkimusaineistosta valmistettu arkistoversio toimitetaan jatkokäyttöön tunnisteenä, jos tästä on erikseen kirjallisesti sovittu.
 - 5.1.2. Tietoarkiston tämän sopimuksen mukaisia velvollisuuksia tulkittaessa otetaan huomioon henkilötietojen käsittelyä journalistisia tarkoituksia tai akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten koskevat kansalliset erityissäännökset.

6. Henkilötietojen käsittelyn päätyminen ja muut ehdot

- 6.1. Näiden henkilötietojen käsittelyä koskevien yksityiskohtaisten ehtojen soveltaminen alkaa, kun henkilötietoja sisältävä tutkimusaineisto on toimitettu Tietoarkistolle. Tutkimusaineiston tietoturvallisesta toimitustavasta on annettu erilliset ohjeet. Henkilötietojen käsittely päättyy, kun kohdan 1.3 mukainen tarkoitus on toteutettu ja mahdollisten jäljelle jääneiden henkilötietojen säilyttämiselle ei ole enää tarvetta. Henkilötietojen käsittely päättyy myös, jos sopimuksen, jonka liitteenä nämä henkilötietojen käsittelyä koskevat ehdot ovat, voimassaolo päättyy, ellei kirjallisesti ole erikseen muuta sovittu.
- 6.2. Tietoarkisto poistaa toimitettuun aineistoon liittyvät henkilötiedot ja niistä tehdyt jäljennökset henkilötietojen käsittelyn päätyttyä, ellei lainsäädäntö edellytä henkilötietojen säilyttämistä. Aineisto voidaan palauttaa pyynnöstä ennen käsittelyn päättymistä.
- 6.3. Tämän sopimuksen henkilötietojen käsittelyä koskevat ehdot korvaavat mahdollisten aiempien sopimusten henkilötietojen käsittelyä koskevat ehdot.

Osoite

Yhteiskuntatieteellinen
tietoarkisto (FSD)
33014 Tampereen yliopisto

Address

Finnish Social Science
Data Archive (FSD)
FI-33014 Tampere University
Finland

Puhelin / Phone

+358 40 190 1432
+358 40 190 1442

Sähköposti / Email

fsd@tuni.fi
asiakaspalvelu.fsd@tuni.fi

Internet

www.fsd.uta.fi
services.fsd.uta.fi

TIETOARKISTO

Tulosta lomake

Tallenna lomake

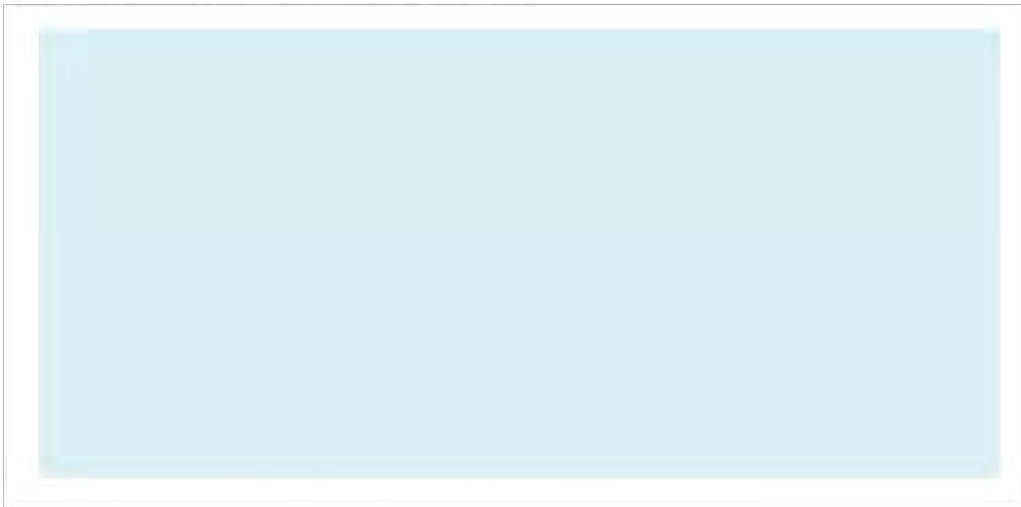
Versio 2018-19-03/A
6/6

LIITE 2

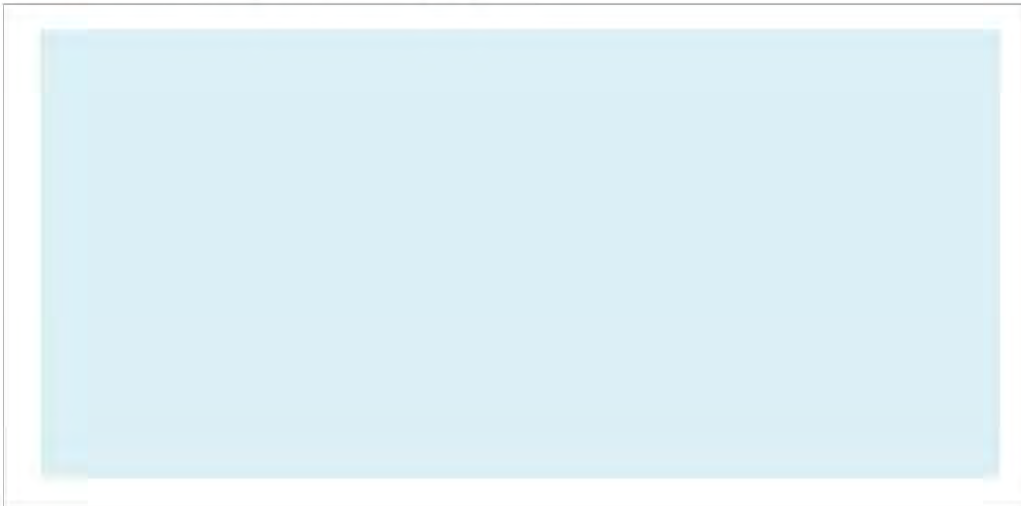
Henkilötietojen tyypit ja rekisteröityjen ryhmät

Tässä liitteessä kuvataan tarkemmin eräitä tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 3 kohdan henkilötietojen käsitelysopimukselta edellytettäviä tietoja koskien toimitettavan tutkimusaineiston sisältöä.

Tutkimusaineistoon sisältyvät henkilötietojen tyypit

Tutkimusaineistoon sisältyvien rekisteröityjen ryhmät

Osoite

Yhteiskuntatieteellinen
tietoarkisto (FSD)
33014 Tampereen yliopisto

Address

Finnish Social Science
Data Archive (FSD)
FI-33014 Tampere University
Finland

Puhelin / Phone

+358 40 190 1432
+358 40 190 1442

Sähköposti / Email

fsd@tuni.fi
asiakaspalvelu.fsd@tuni.fi

Internet

www.fsd.uta.fi
services.fsd.uta.fi

Liite 4: Tietosuojaseloste

Asiakkaiden henkilötietojen luottamuksellinen, läpinäkyvä ja laillinen käsittely on Tietoarkistolle tärkeää. Tämän selosteen tarkoituksena on antaa sinulle tietoja henkilötietojesi käsittelystä.

Käyttäessäsi Tietoarkiston palveluita, ja antaessasi esimerkiksi nimen, sähköpostiosoitteen tai puhelinnumeron, käsittelemme henkilötietojasi. Joissain tilanteissa saamme henkilötietoja myös muulla tavoin kuin suoraan asiakkaalta. Tietoarkiston käsitellessä henkilötietojasi olet rekisteröity ja sinulle kuuluu eräitä EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679) mukaisia oikeuksia.

Meille on tärkeää, että saat kaiken lainsäädännön edellyttämän tiedon henkilötietojesi käsittelystä ja sinulle kuuluvista oikeuksista. Tämä on yleiskuvaus siitä, miten sinua koskevia henkilötietoja käsitellään. Yleiskuvauksen jälkeen löydät yksityiskohtaiset tiedot henkilötietojen käsittelystä.

1. [Kuka on rekisterinpitäjä ja kehen voin olla tarvittaessa yhteydessä?](#)
2. [Miten ja mihin käyttötarkoituksiin henkilötietoja käsitellään?](#)
3. [Mitä oikeuksia minulla on Tietoarkiston asiakkaana?](#)

Halutessasi voit tutustua suoraan [yksityiskohtaiseen tietosuojaselosteeseen](#), joka sisältää tarkemmin tietosuoja-asetuksen 13 ja 14 artiklojen mukaisesti rekisteröidylle annettavia tietoja.

Kuka on rekisterinpitäjä ja kehen voin olla tarvittaessa yhteydessä?

Tietoarkisto on hallinnoimiensa asiakasrekisterien *rekisterinpitäjä* ja vastaa henkilötietojesi asianmukaisesta käsittelystä. Vastaamme mielellämme kaikkiin henkilötietojesi käsittelyä koskeviin kysymyksiin. Tietoarkistolla on tietosuojavastaava, johon voit olla myös halutessasi yhteydessä.

Rekisterinpitäjän nimi ja yhteystiedot

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto
33014 Tampereen yliopisto
puh. +358 29 452 0411
asiakaspalvelu.fsd@tuni.fi

Käyntiosoite Åkerlundinkatu 5 B, 4. krs.

Tietosuojavastaava

Arja Kuula-Luumi
dpo.fsd@tuni.fi
puh. +358 40 190 1438

Asiakkaiden henkilötietojen lisäksi Tietoarkistolla on **tutkijoiden toimittamia tutkimusaineistoja**, jotka voivat sisältää tutkittavien henkilötietoja. Näiden tutkimusaineistojen osalta Tietoarkisto ei ole lähtökohtaisesti rekisterinpitäjä, vaan henkilötietojen käsittelijä tutkimusaineiston luovuttajan lukuun sopimuksen perusteella. Jos kysymyksesi koskee henkilötietoja näissä tapauksissa, voit ottaa yhteyttä suoraan tutkimuksen suorittajaan tai vaihtoehtoisesti Tietoarkistoon, joka välittää tarvittaessa pyyntösi tutkimusaineiston rekisterinpitäjälle. Penna-Keruissa Tietoarkisto toimii yhteisrekisterinpitäjänä (ks. tarkemmin kohdasta [Penna-palvelun kirjoituskutsuun vastaaja](#)).

Miten ja mihin käyttötarkoituksiin henkilötietoja käsitellään?

Palvelujen tarjoamiseksi ja toiminnan mahdollistamiseksi Tietoarkisto kerää, säilyttää ja muulla tavalla käsittelee vain erikseen tarkemmin määriteltyjen käyttötarkoitusten kannalta tarpeellisia ja olennaisia henkilötietoja. Henkilötietojen säilyttämisen kestot on määritelty, ja henkilötietoja säilytetään vain niin kauan, kuin se on perusteltua käyttötarkoituksen takia. Säilytysajan päätyttyä tiedot joko tuhotaan tai muutetaan muotoon, josta yksittäistä henkilöä ei ole tunnistettavissa. Asiakastietojen käsittelyssä on varmistettu riittävä tietoturvan taso.

Henkilötietojen käsittelytarkoitus vaihtelee Tietoarkistossa sen mukaan, mihin toimintoon tai palveluun henkilötiedot tarkalleen liittyvät. Yleisellä tasolla kaikki henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset liittyvät Tietoarkiston perustehtävien toteuttamiseen. Tietoarkiston perustehtäviä ovat mm. tutkimusaineistojen hankkiminen arkistoitavaksi, aineiston käyttöehdoista sopiminen ja aineistoihin liittyvä tietopalvelu. Palvelujen toteuttamiseksi Tietoarkistolla on käytössä esimerkiksi AILA-palveluportaali. Tietoarkisto ei suorita asiakkaiden profilointia eikä tee automaattiseen henkilötietojen käsittelyyn perustuvia päätöksiä.

Sinulla on rekisteröitynä oikeus saada tietää muun muassa henkilötietojen yksilöity käsittelytarkoitus, käsittelyyn liittyvä oikeusperuste, henkilötietojen vastaanottajat tai vastaanottajaryhmät sekä henkilötietojen säilytysaika. Saadaksesi tarkempaa tietoa henkilötietojen käsittelystä, valitse seuraavasta listasta sinua kuvaava asiakasryhmä. Voit tarvittaessa [ottaa meihin yhteyttä](#) jos tarvitset apua sinua koskevan asiakasryhmän valitsemisessa.

Valitse sinua parhaiten kuvaava asiakasryhmä

- [AILA-palveluportaalin rekisteröitynyt käyttäjä](#)
- [Sopimus tutkimusaineistosta](#)
- [Tietopalvelu, viestintä ja muu asiakaspalvelu](#)
- [Penna-palvelun kirjoituskutsuun vastaaja](#)
- [Vaalikoneaineistot](#)
- [Verkkosivuston käyttöön liittyvät tiedot, kuten evästeet](#)
- [Sosiaalisen median kanavat](#)

Mitä oikeuksia minulla on Tietoarkiston asiakkaana?

EU:n yleinen tietosuojasetus takaa sinulle eräitä oikeuksia. Käytettävissä olevat oikeutesi määräytyvät sen mukaan, millä oikeusperusteella henkilötietojasi käsitellään. Saat tämän selville valitsemalla [tilannettasi vastaavan ryhmän](#).

Avustamme sinua parhaamme mukaan oikeuksiesi käyttämisessä. Olemme helpottaneet oikeuksien käyttämistä eräissä tapauksissa mahdollistamalla tietojen tarkastamisen ja muuttamisen käyttöliittymän kautta. Muissa tapauksissa voit olla haluamallasi tavalla [yhteydessä meihin](#). Seuraavassa on yleiskuvaus rekisteröidyille kuuluvista oikeuksista. Oikeuksien tarkka sisältö määräytyy EU:n tietosuojasetuksen mukaisesti.

Valitus valvontaviranomaiselle. Sinulla on aina oikeus tehdä valitus henkilötietojen käsittelyä valvovalle viranomaiselle, jos epäilet henkilötietojasi käsiteltävän vastoin tietosuojalainsäädäntöä. Valitus voidaan tehdä Tietosuojavaltuutetun toimistolle, joka on Suomessa henkilötietojen käsittelyä

valvova viranomainen. Saat ajantasaiset yhteystiedot vierailemalla heidän verkkosivuillaan ([Tietosuojavaltuutetun toimisto](#)).

Jos vakituinen asuinpaikkasi tai työpaikkasi sijaitsee toisessa EU:n jäsenvaltiossa, tai epäilty rikkomus on tapahtunut toisessa jäsenvaltiossa, voi asiaa harkittuasi olla käytännöllisempää tehdä valitus tämän toisen jäsenvaltion valvontaviranomaiselle.

Valituksen tekeminen tietosuojaviranomaiselle ei estä sinua käyttämästä muita hallinnollisia muutoksenhakukeinoja tai toisia oikeussuojakeinoja.

Tietojen tarkastusoikeus ja oikaiseminen. Sinulla on oikeus saada tietää, käsitelläänkö sinua koskevia henkilötietoja. Jos sinua koskevia henkilötietoja käsitellään, on sinulla oikeus saada pääsy niihin ja saada eräitä henkilötietojen käsittelyyn liittyviä tietoja. Sinulla on myös oikeus saada jäljennös henkilötiedoista, jos jäljennöksen antaminen ei vaikuta haitallisesti muiden oikeuksiin tai vapauksiin.

Sinulla on rekisteröitynä oikeus pyytää, että virheelliset ja epätarkat tiedot korjataan ilman aiheetonta viivästystä. Lisäksi sinulla on oikeus saada puutteelliset henkilötiedot täydennettyä, jos se on henkilötietojen käsittelyn kannalta tarpeellista.

Oikeus käsittelyn rajoittamiseen. Rekisteröitynä voit pyytää henkilötietojen käsittelyn rajoittamista tietyissä tietosuojasetuksen artiklassa 18 tarkemmin määritellyissä tilanteissa. Nämä liittyvät esimerkiksi tilanteisiin, joissa pidät henkilötietoja virheellisinä tai rekisteröitynä vastustat henkilötietojen käsittelyä, joka perustuu rekisterinpitäjän oikeutettuun etuun.

Oikeus tietojen poistamiseen ("oikeus tulla unohdetuksi"). Sinulla on oikeus saada henkilötietosi pyynnöstä poistettua tiettyjen edellytysten täytyessä. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi seuraavat: henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti, henkilötietoja on käsitelty suostumuksellasi ja olet peruuttanut suostumuksen, henkilötietoja ei enää tarvita käsittelytarkoitusta varten tai olet käyttänyt vastustamisoikeuttasi, eikä henkilötietojen käsittelyyn ole perusteltua syytä.

Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen. Sinulla on rekisteröitynä oikeus saada Tietoarkistolle toimittamasi tiedot siirrettyä jäsennellyssä, yleisesti käytettävissä olevassa ja koneellisesti luettavassa muodossa ja oikeus siirtää nämä tiedot toiselle rekisterinpitäjälle. Oikeus koskee niitä henkilötietoja, joita käsitellään antamasi suostumuksen perusteella tai sopimuksen täytäntöönpanemiseksi. Jos se on teknisesti mahdollista, sinulla on myös oikeus saada henkilötiedot siirrettyä suoraan toiselle rekisterinpitäjälle.

Vastustamisoikeus. Rekisteröitynä sinulla on oikeus henkilökohtaiseen erityiseen tilanteeseen liittyvällä syyllä milloin tahansa vastustaa henkilötietojen käsittelyä, joka perustuu rekisterinpitäjän oikeutettuun etuun tai tarpeeseen käsitellä henkilötietoja yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi. Henkilötietoja ei tällöin enää käsitellä, ellei Tietoarkisto osoita, että henkilötietojen käsittelyyn on huomattavan tärkeä ja perusteltu syy.

Yksityiskohtaiset tiedot henkilötietojen käsittelystä

AILA-palveluportaalin rekisteröitynyt käyttäjä

Rekisterinpitäjän nimi ja yhteystiedot

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto
33014 Tampereen yliopisto
puh. +358 29 452 0411
asiakaspalvelu.fsd@tuni.fi

Käyntiosoite Åkerlundinkatu 5 B, 4. krs.

Tietosuojavastaava

Arja Kuula-Luumi
dpo.fsd@tuni.fi
puh. +358 40 190 1438

Henkilötietojen käyttötarkoitus

AILA-palveluportaalin toimintojen, kuten aineistojen luovuttamisen, lataamisen ja käyttöluopahakemusten käsittelyn mahdollistaminen sekä rekisteröityjen käyttäjien lataamistaan aineistoista tuottamien julkaisujen tietojen kirjaaminen ja julkaiseminen.

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietojen käsittely on tarpeen sopimuksen täytäntöönpanemiseksi (tietosuojaa-asetus 6 artiklan 1 kohdan b alakohta).

Vastaanottajat tai vastaanottajien ryhmät

1. **Aineiston luovuttaja, kun aineiston lataaminen on luvanvaraista.** Asiakkaan tehdessä käyttöluopahakemuksen tutkimusaineistoon, jonka lataaminen edellyttää aineiston luovuttajan hyväksyntää, toimitetaan aineiston luovuttajalle suunnitellun käyttötarkoituksen lisäksi eräitä muita asiakkaan henkilötietoja.
2. **Kopiosto.** Jos asiakkaan lataama aineisto sisältää Tietoarkiston ja Kopioston (www.kopiosto.fi) välillä solmittuun sopimukseen liittyvää materiaalia (lehtiartikkeleita ja valokuvia), luovuttaa Tietoarkisto Kopiostolle asiakkaaseen liittyviä tietoja.
3. **Aineiston luovuttaja, kotiorganisaatio, tutkimusrahoittaja ja Kopiosto väärinkäytötilanteissa.** Jos asiakas käyttää tutkimusaineistoa käyttöehtojen tai ilmoitetun käyttötarkoituksen vastaisesti, Tietoarkisto ilmoittaa tarvittaessa väärinkäytöksestä ja luovuttaa asian selvittämiseksi tarpeelliset henkilötiedot.

Henkilötietojen siirto EU/ETA-alueen ulkopuolelle

Henkilötietoja ei siirretä EU/ETA-alueen ulkopuolelle.

Henkilötietojen säilytysajat

Henkilötietoja säilytetään Aila-palveluportaalissa kaksi vuotta viimeisestä kirjautumisesta palveluun.

Aineiston lataustiedot säilytetään erillään 20 vuotta aineiston lataamisesta.

Onko henkilötietojen antaminen lakisääteinen tai sopimukseen perustuva vaatimus taikka sopimuksen tekemisen edellyttämä vaatimus ja tietojen antamatta jättämisen seuraamukset

Henkilötietojen antaminen on sopimuksen tekemisen edellyttämä vaatimus. AILA-palveluportaali tarjoaa tutkimusaineistoja tutkimuksen, opetuksen ja opiskelun käyttöön tarkemmin määritellyin ehdoin. Tutkimusaineiston luovuttajien kanssa on sovittu aineiston luovuttamisen ehdoista Tietoarkiston asiakkaille. Henkilötietojen antaminen on edellytyksenä sille, että voimme asianmukaisesti arvioida, voidaanko tutkimusaineisto luovuttaa asiakkaalle.

AILA-palveluportaalin käyttöehtojen hyväksymisen ja palveluun rekisteröitymisen kannalta edellytyksenä on, että asiakas luovuttaa rekisteröityessään vähintään pakolliseksi merkityt tiedot.

Henkilötietojen antamatta jättämisen seurauksena asiakas ei pääse käyttämään rekisteröityneille asiakkaille käytössä olevia toimintoja. Niiden AILA:n palvelujen käyttäminen, jotka eivät edellytä kirjautumista, kuten aineistojen selaaminen, on silti mahdollista.

Automaattinen päätöksenteko ja profilointi

Tietoarkisto ei käytä henkilötietoja automaattiseen päätöksentekoon tai profilointiin.

Henkilötietojen käsittelyyn liittyvät oikeudet

AILA-palveluportaalia koskevat seuraavat rekisteröidyn oikeudet

- Oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle
- Tietojen tarkastusoikeus (oikeus saada pääsy tietoihin)
- Oikeus tietojen oikaisemiseen
- Oikeus tietojen poistamiseen
- Oikeus käsittelyn rajoittamisen
- Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen

Voit tarkastella ja muuttaa tietojasi omatoimisesti kirjautumalla AILA-palveluportaaliin, menemällä profiiliisi ja valitsemalla "muokkaa profiilia". Voit samalla selata tekemiäsi latauksia ja hakemuksia.

Voit lukea [yleisen kuvauksen oikeuksista ja niiden käyttämisestä](#).

Osaa henkilötiedoista ei kerätä suoraan rekisteröidyltä. Jos käytät rekisteröitymisessä Haka-tunnistautumista, välittyvät alla kuvatut tiedot [Haka-luottamusverkoston](#) kautta Tietoarkistolle rekisteröitymisen yhteydessä.

Muualta kuin rekisteröidyltä suoraan saatujen henkilötietojen ryhmät

Nimi ja sukunimi, sähköposti, kotiorganisaatio, kotiorganisaation tyyppi, yksilöivä tunniste (eppn), yksilöivän tunnisteiden luomispäivä, yksilöivän tunnisteiden toimittaja (IdP).

Muiden kuin rekisteröidyltä suoraan saatujen henkilötietojen lähde

Kotiorganisaatio Haka-luottamusverkoston kautta. Tietoja ei ole saatu yleisesti saatavilla olevasta lähteestä.

Jos havaitset virheitä Haka-tunnukseesi liittyvissä tiedoissa, ole yhteydessä kotiorganisaatioosi niiden korjaamiseksi.

Sopimus tutkimusaineistosta

Rekisterinpitäjän nimi ja yhteystiedot

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto
33014 Tampereen yliopisto
puh. +358 29 452 0411
asiakaspalvelu.fsd@tuni.fi

Käyntiosoite Åkerlundinkatu 5 B, 4. krs.

Tietosuojavastaava

Arja Kuula-Luumi
dpo.fsd@tuni.fi
puh. +358 40 190 1438

Henkilötietojen käyttötarkoitus

Sopimukseen kirjattujen yhteystietojen käyttötarkoituksena on tutkimusaineiston luovuttamista ja arkistointia koskevien sopimusten täytäntöönpano mahdollistamalla yhteydenpidon osapuolten välillä, käyttö lupien hallinnoinnin, vuosiraporttien ja muiden raporttien toimittaminen sekä tekijätietojen julkaisemisen aineistoluettelossa.

Rekisterinpitäjän, tietosuojavastaavan ja muun sopimuksen mukaisen ilmoituksia vastaanottavan yhteishenkilön henkilötietoja käsitellään sopimukseen sisältyvien, EU:n tietosuoja-asetukseen perustuvien, henkilötietojen käsittelyä koskevien velvoitteiden toteuttamiseksi.

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietojen käsittely on tarpeen sopimuksen täytäntöönpanemiseksi (tietosuoja-asetus 6 artiklan 1 kohdan b alakohta).

Vastaanottajat tai vastaanottajien ryhmät

Sopimukseen kirjatut yhteystiedot annetaan pyynnöstä luovuttajan organisaation rekisterinpitäjälle ja tietosuojavastaavalle.

Kopiosto-sopimuksen alaan lukeutuvista aineistoista ja niiden luovuttajista toimitetaan raportti Kopiostolle.

Tietoarkiston arkistoimat tutkimusaineistot siirretään kansalliseen pitkäaikaissäilytyspalveluun, jonka omistaa Opetus- ja kulttuuriministeriö ja toteuttaa CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy. Aineistojen tekijätietojen lisäksi palveluun siirtyy myös muita henkilötietoja, jos arkistoitava aineisto on määrääjän pseudonyymi tai se sisältää itsessään henkilötietoja.

Henkilötietojen siirto EU/ETA-alueen ulkopuolelle

Henkilötietoja ei siirretä EU/ETA-alueen ulkopuolelle.

Henkilötietojen säilytysajat

Aineistonluovuttajan (allekirjoittaja) tiedot säilytetään kolme vuotta.

Aineistonluovuttajan (allekirjoittajan), luvanantajan, varaluvanantajan ja raportinsaajan nimi, organisaatietieto ja rooli luovutushetkellä säilytetään pysyvästi aineiston luovutushistoriassa.

Sopimukseen liittyvät tiedot rekisterinpitäjältä, tietosuojavastaavasta ja erillisestä henkilötietoja koskevasta ilmoituksen vastaanottajan nimestä, organisaatiosta ja roolista säilytetään pysyvästi aineiston luovutushistoriassa.

Onko henkilötietojen antaminen lakisääteinen tai sopimukseen perustuva vaatimus taikka sopimuksen tekemisen edellyttämä vaatimus ja tietojen antamatta jättämisen seuraamukset

Henkilötietojen antaminen on sopimuksen tekemisen edellyttämä vaatimus. Sopimuksen solmiminen ei ole mahdollista ilman riittäviä tietoja.

Automaattinen päätöksenteko ja profilointi

Tietoarkisto ei käytä henkilötietoja automaattiseen päätöksentekoon tai profilointiin.

Henkilötietojen käsittelyyn liittyvät oikeudet

- Oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle
- Tietojen tarkastusoikeus (oikeus saada pääsy tietoihin)
- Oikeus tietojen oikaisemiseen
- Oikeus tietojen poistamiseen
- Oikeus käsittelyn rajoittamisen
- Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen

Voit halutessasi lukea [yleisen kuvauksen oikeuksista ja niiden käyttämisestä](#).

Osaa henkilötiedoista ei kerätä suoraan rekisteröidyltä. Tapauksesta riippuen esimerkiksi tietosuojavastaavaa koskevia yhteystietoja antaa aineiston luovuttaja tai ne kerätään yleisesti saatavilla olevista lähteistä.

Muualta kuin rekisteröidyltä saatujen henkilötietojen ryhmät

- (jos luonnollinen henkilö) rekisterinpitäjän yhteystiedot
- tietosuojavastaavan yhteystiedot
- muun henkilötietojen koskevan ilmoituksen vastaanottajan yhteystiedot
- arkistointisopimuksen allekirjoittajan tiedot

Henkilötietojen lähde

Aineistonluovuttaja tai organisaatioiden julkisesti saatavilla olevat tiedot.

Tietopalvelu, tapahtumat, viestintä ja muu asiakaspalvelu**Rekisterinpitäjän nimi ja yhteystiedot**

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto
33014 Tampereen yliopisto
puh. +358 29 452 0411
asiakaspalvelu.fsd@tuni.fi

Käyntiosoite Åkerlundinkatu 5 B, 4. krs.

Tietosuojavastaava

Arja Kuula-Luumi
dpo.fsd@tuni.fi
puh. +358 40 190 1438

Henkilötietojen käyttötarkoitus

Henkilötietoja käytetään tietopalvelupyyntöihin vastaamiseen, muihin asiakas- ja tietopalvelun kannalta tarpeellisiin yhteydenottoihin, tutkimusaineistojen paikallistamiseen ja hankkimiseen ja toiminnasta tiedottamiseen sähköpostitse. Tapahtumia varten henkilötietoja käsitellään tilaisuudesta informoimiseen, erityistarpeiden huomioimiseen, rekisteröitymisvahvistuksen ja osallistumislinkin lähettämiseen sekä tilaisuuden jälkeen esitysten ja mahdollisen palautekyselyn toimittamiseen osallistujille.

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi (tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta). Tietoarkisto on Tampereen yliopiston erillisyyksikkö. Yliopistolain (558/2009) 2 §:ssä säädetään yliopiston tehtävistä. Lainkohdan mukaan yliopiston tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta ja tehtäviä hoitaessaan muun muassa toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa. Tietoarkisto käsittelee tietopalvelun asiakastietoja ja tapahtumien osallistujatietoja edellä mainitun yleisen edun mukaisen tehtävän toteuttamiseksi.

Vastaanottajat tai vastaanottajien ryhmät

Henkilötietoja ei luovuteta ulkopuolisille.

Henkilötietojen siirto EU/ETA-alueen ulkopuolelle

Henkilötietoja ei siirretä EU/ETA-alueen ulkopuolelle.

Henkilötietojen säilytysajat

Aineistoyhteishenkilön, joka esimerkiksi avustaa luovutusprosessissa hallinnollisesti, henkilötietoja säilytetään kolme vuotta.

Tietoarkiston valtakunnallisen neuvottelukunnan jäsenten ja varajäsenten yhteystiedot säilytetään toimikauden loppuun asti.

Aineistojen hankintaan ja paikallistamiseen kerättyjä tietoja (tutkimuksen tekijän nimi, organisaatio, aineiston nimi) säilytetään siihen saakka, kun arkistointimahdollisuutta ei tarvitse enää selvittää.

Tietopalvelun, viestinnän ja projektien yhteydenottojen tiedot (yhteydenottajan nimi, yhteydenoton asiasisältö) säilytetään 10 vuotta.

Tapahtumien järjestämistä varten kerätyt henkilötiedot hävitetään, kun osallistujille on toimitettu tiedot esityksistä ja mahdollinen palautekysely on tehty.

Onko henkilötietojen antaminen lakisääteinen tai sopimukseen perustuva vaatimus taikka sopimuksen tekemisen edellyttämä vaatimus ja tietojen antamatta jättämisen seuraamukset

Henkilötietojen antamiseen ei ole lakiin tai sopimukseen perustuvaa velvollisuutta.

Automaattinen päätöksenteko ja profilointi

Tietoarkisto ei käytä henkilötietoja automaattiseen päätöksentekoon tai profilointiin.

Henkilötietojen käsittelyyn liittyvät oikeudet

Sinulla on seuraavat oikeudet henkilötietojen käsittelyssä edellä mainittua käyttötarkoitusta varten:

- Oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle
- Tietojen tarkastusoikeus (oikeus saada pääsy tietoihin)
- Oikeus tietojen oikaisemiseen
- Oikeus tietojen poistamiseen
- Oikeus käsittelyn rajoittamisen
- Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen
- Oikeus vastustaa tietojen käsittelyä

Voit halutessasi lukea [yleisen kuvauksen oikeuksista ja niiden käyttämisestä](#).

Osa henkilötiedoista saadaan muulla tavalla kuin rekisteröidyltä itseltään.

Muualta kuin rekisteröidyltä suoraan saatujen henkilötietojen ryhmät

Tapauksesta riippuen seuraavat tarpeelliset yhteystiedot: nimi, sähköposti, organisaatio, puhelinnumero

Muiden kuin rekisteröidyltä suoraan saatujen henkilötietojen lähde

Julkisesti saatavilla olevat lähteet, kuten organisaatioiden verkkosivut, tutkimustiedotteet ja tiedejulkaisut.

Penna-palvelun kirjoituskutsuun vastaaja

Penna-palvelulla kerättävien kirjoitusten toinen rekisterinpitäjä on aina Tietoarkisto.

Tietoarkiston yhteystiedot

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto
33014 Tampereen yliopisto
puh. +358 29 452 0411
asiakaspalvelu.fsd@tuni.fi

Käyntiosoite Åkerlundinkatu 5 B, 4. krs.

Tietosuojavastaava

Arja Kuula-Luumi
dpo.fsd@tuni.fi
puh. +358 40 190 1438

Keruun toinen rekisterinpitäjä (yhteistyökumppani) ja yhteystiedot kerrotaan keruukutsussa.

Henkilötietojen käyttötarkoitus

Käyttötarkoituksena on kirjoitusaineiston keruun toteuttaminen yhteistyössä aineistonkeruun järjestävän yhteistyökumppanin kanssa keruukutsussa tarkemmin määriteltyyn hankkeeseen. Hanke, johon keruu liittyy, on yksilöity nimenomaisesti keruukutsun yhteydessä. Aineistokeruussa kirjoittajat (rekisteröidyt) lähettävät tietoarkiston Penna-palveluun kirjoituksiaan, jotka siirretään keruun päätyttyä myös yhteisrekisterinpitäjänä toimivalle yhteistyökumppanille.

Keruun jälkeen aineistoa käsitellään Tietoarkistossa yleisen edun mukaisessa arkistointitarkoituksessa. Käsitelyssä huomiota kiinnitetään tietosuoja-asetuksen 89 artiklan mukaisesti tietojen minimointiin ja mahdollisuuteen käsitellä kirjoitukset tunnisteettomiksi.

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Keruun aikana Tietoarkisto käsittelee henkilötietoja rekisteröidyn antaman suostumuksen (tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohta) perusteella. Erityisiä henkilötietoryhmien käsittelyn kiellosta poikkeusperusteena on rekisteröidyn antama nimenomainen suostumus (tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan a alakohta).

Voit peruuttaa suostumuksen henkilötietojen käsittelyyn milloin tahansa keruun aikana. Helpoin tapa perua antamasi suostumus keruun aikana on käyttää sinulle annettua yksilöllistä linkkiä. Halutessasi Tietoarkistolle antamasi suostumuksen voit peruuttaa ottamalla yhteyttä Tietoarkistoon tai Tietoarkiston tietosuojavastaavaan. Suostumuksen peruuttamisella ei ole vaikutusta ennen peruuttamista tapahtuneeseen henkilötietojen käsittelyyn laillisuuteen.

Keruun päätyttyä henkilötietoja käsitellään tietosuojalain 4 §:n 1 momentin 4 kohdan perusteella (arkistointitarkoitus). Tietoarkisto toteuttaa yleisen edun mukaista arkistointia muun muassa käsitellessään, säilyttäessään ja arvioidessaan tutkimusaineistoja jatkokäytön kannalta. Rekisteröityjen oikeuksista ei poiketa tietosuojalain 32 §:n perusteella. Erityisiä henkilötietoryhmiä käsitellään tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaisesti yleishyödyllisessä arkistointitarkoituksessa. Rekisterinpitäjän toiminta perustuu julkiseen arkistonmuodostussuunnitelmaan.

Vastaanottajat tai vastaanottajien ryhmä

Tietoarkisto siirtää keruun päätyttyä kirjoitusaineistot keruukutsussa mainitulle yhteisrekisterinpitäjälle (keruun yhteistyökumppani).

Henkilötietojen siirto EU/ETA-alueen ulkopuolelle

Henkilötietoja ei siirretä EU/ETA-alueen ulkopuolelle.

Henkilötietojen säilytysajat

Tietoarkisto säilyttää henkilötietoja aineistokeruun keston ajan. Tämän jälkeen kirjoitusaineistoja säilytetään tunnistellisessa muodossa niin kauan, kunnes niistä on käsitelty arkistoitavat versiot, tai aineisto on arkistoinnin soveltuvuuden arvioinnin jälkeen todettu poistettavaksi.

Onko henkilötietojen antaminen lakisääteinen tai sopimukseen perustuva vaatimus taikka sopimuksen tekemisen edellyttämä vaatimus ja tietojen antamatta jättämisen seuraamukset

Henkilötietojen antamiseen ei ole lakiin tai sopimukseen perustuvaa velvollisuutta.

Automaattinen päätöksenteko ja profilointi

Tietoarkisto ei käytä henkilötietoja automaattiseen päätöksentekoon tai profilointiin.

Henkilötietojen käsittelyyn liittyvät oikeudet

Kun käsittelyperusteena on suostumus, sinulla on oikeus peruuttaa suostumus milloin haluat. Tämän lisäksi sinulla on seuraavat oikeudet:

- Oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle
- Tietojen tarkastusoikeus (oikeus saada pääsy tietoihin)
- Oikeus tietojen oikaisemiseen
- Oikeus tietojen poistamiseen
- Oikeus käsittelyn rajoittamisen
- Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen
- Oikeus vastustaa tietojen käsittelyä

Käsittelyn perustuessa tietosuojalain 4 §:n 1 momentin 4 kohtaan tai 6 §:n 1 momentin 8 kohtaan sinulle kuuluu muun muassa oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle, tietojen tarkastusoikeus ja oikeus tietojen oikaisemiseen, oikeus käsittelyn rajoittamiseen ja oikeus vastustaa tietojen käsittelyä. Voit kysyä tarvittaessa lisätietoja tietosuojavastaavalta.

Voit halutessasi lukea [yleisen kuvauksen oikeuksista ja niiden käyttämisestä](#).

Vaalikoneaineistot

Media tuottaa vaalikoneaineistot journalistisiin tarkoituksiin (tietosuojalain 27 §) avaten ne ehdokkaiden hyväksymänä kaikkien käytettäviksi. Tietoarkisto arkistoi eduskunta-, europarlamentti- ja presidentinvaalien vaalikoneaineistoja tutkimuskäyttöön luovutettaviksi. Tietoarkistoon arkistoitavista vaalikoneaineistoista poistetaan poliittisten ehdokkaiden perheenjäseniä koskevat muuttajat ja ulkoihin lähteisiin (blogit, sosiaalisen median tilit ym.) viittaavat muuttajat. Arkistoituihin vaalikoneaineistoihin sisältyvät ehdokkaan edustama poliittinen puolue, henkilön nimi ja muita heidän itsensä vastauksissaan ilmoittamia taustatietoja. Aineistoihin ei lisätä muualta saatavia tietoja.

Verkkosivuston käyttöön liittyvät tiedot, kuten evästeet

Evästeiden käyttö Tietoarkiston verkkosivuilla

Käytämme evästeitä varmistaaksemme parhaan käyttökokemuksen sivustomme kävijöille. Evästeiden avulla keräämme tilastotietoa sivukäynneistä parantaaksemme sivustomme toimivuutta ja sisältöä.

Eväste (cookie) on pieni, palvelusta käyttäjän tietokoneelle lähetettävä ja käyttäjän koneella säilytetävä tekstitiedosto. Evästeet eivät vahingoita käyttäjän tietokonetta tai tiedostoja, eikä Tietoarkisto koskaan käytä evästeitä yksilönsuojaa rikkovalla tavalla.

Selainohjelmat mahdollistavat evästeiden poiskytkemisen. Selainkohtaisia ohjeita löytyy verkosta ja valmistajien kotisivuilta. Jos jatkat muuttamatta asetuksiasi, oletamme, että hyväksyt evästeiden käytön Tietoarkiston sivustolla.

On hyvä huomioida, että suuri osa evästeistä on tarpeellisia sivuston tarjoamien palveluiden asianmukaiselle toiminnalle. Esimerkiksi oletuskielivalinnat, hakutulosten esitys tai sisäänkirjautuminen palveluihin tai vastaavat eivät välttämättä toimi, jos evästeet eivät ole sallittuja.

Käyttäjänalytiikka

Käytämme julkisilla www-sivuillamme (www.fsd.tuni.fi) kolmannen osapuolen palvelua kerätäksämme tavallisia internetin lokitietoja sekä perustietoja käyttäjien liikkumisesta sivustollamme. Tähän käytämme Google Analytics -palvelua. Tämä ei koske Ailaa, tai muita services.fsd.tuni.fi -osoitteessa olevia palveluita. Haluamme tällä varmistaa, että sivustomme käyttökokemus on asiakkaillemme paras mahdollinen. Keräämme koostettua tietoa siitä, miten sivustomme eri osia käytetään ja miten käyttö kehittyy, ja onko sivustollamme ongelmakohtia. Raportoimme näistä esim. vuosikertomuksessamme. Tätä tietoa käsitellään ainoastaan siten, ettei yksiköitä tunnisteta. Vain rajatulla määrällä henkilöitä on pääsy lokidataan. Käyttäjä- ja tapahtumadataa säilytetään 26 kuukautta raportointitarkoituksiin.

Hakukone

Käytämme julkisilla www-sivuillamme Googlen kustomoitua hakua. Haku kohdistuu verkkosivujemme eri osioihin, mutta ei koske Ailaa, tai muita services.fsd.tuni.fi -osoitteessa olevia palveluita. Hakutermit tallennetaan lokitietona, jotta voimme parantaa verkkopalvelujamme sekä niiden hakutoiminnallisuuksia.

Sosiaalisen median kanavat

Tietoarkisto käyttää sosiaalisen median palveluita, jotta viestintä tavoittaisi mahdollisimman monia asiakkaita. Kullakin palvelulla on omat tietosuojakäytäntönsä. Tietoarkiston käytössä ovat alla luetellut sosiaalisen median palvelut. Linkeistä pääsee suoraan palvelun tietosuojaan kuvailevaan sisältöön.

- [Twitter](#)
- [Facebook](#)
- [Instagram](#)
- [YouTube](#)
- [LinkedIn](#)

Liite 5: Ailan käyttöehdot 2022

Versio 3.0 (10.12.2020)

Tietoarkisto

Tampereen yliopisto

Ailan yleiset käyttöehdot

Tietoarkisto

[Tietoarkisto](#) on tutkimuksen ja opetuksen valtakunnallinen palveluinfrastruktuuri. Se arkistoi ja välittää koti- ja ulkomaisia sähköisiä tutkimusaineistoja. Yksikkö toimii Tampereen yliopiston yhteydessä.

Aila

Aila on Tietoarkiston sähköinen palvelukokonaisuus, joka sisältää aineistoluettelon, aineistojen tilaus- ja toimitusjärjestelmän sekä aineistojen arkistointiin tarkoitettujen tiedostojen siirtopalvelun. Lisäksi Aila sisältää rekisteröityneistä käyttäjistä muodostetun asiakasrekisterin (ks. [tietosuojaseloste](#)).

Aineistoluettelo koostuu aineistokuvauksista sekä selaus- ja hakutoiminnoista. Luetteloa voi käyttää ilman käyttäjäksi rekisteröitymistä. Ailasta voi tilata ja ladata aineistoja käyttöönsä. Suurin osa aineistoista on saatavissa vain palvelun asiakkaaksi rekisteröityneille.

Vapaasti käytettävät [CC BY 4.0](#) lisensoidut aineistot eivät edellytä asiakkaaksi rekisteröitymistä. Aineistoihin tulee viitata julkaisuissa ja esityksissä.

Ailan käyttöehdot rekisteröityneille asiakkaille

Asiakkaaksi rekisteröityminen

Suomalaisissa yliopistoissa ja korkeakouluissa työskentelevät ja opiskelevat rekisteröityvät Ailan asiakkaaksi kotiorganisaationsa käyttäjätunnuksilla käyttämällä [Haka-tunnistautumista](#). Henkilötietojen varmentamisesta huolehtii tällöin kotiorganisaatio. [Haka-luottamusverkostossa](#) valvotaan käyttäjien henkilötietojen käyttöä ja varmistetaan, että niitä käytetään vastuullisesti ja laillisesti.

Suomalaisten yliopistojen ja korkeakoulujen ulkopuoliset asiakkaat täyttävät henkilötietolomakkeen. Kun lomakkeen tiedot on tarkistettu Tietoarkistossa, asiakas saa hyväksynnän rekisteröitymisestään ja käyttäjätunnuksen antamaansa sähköpostiosoitteeseen.

Tietojen tarkistus- ja poisto-oikeus

Ailaan kirjautuva voi tarkistaa omat henkilötietonsa ennen niiden varsinaista luovuttamista Ailan asiakasrekisteriin. Asiakkaat voivat tarkistaa ja korjata yhteystietojansa myös myöhemmin kirjautumalla omilla tunnuksillaan Ailaan.

Asiakkaaksi kirjautumisen yhteydessä annettava hyväksyntä yhteystietojen ylläpitoon asiakasrekisterissä on voimassa 24 kuukautta asiakkaan viimeisestä palveluun kirjautumisesta. Sen jälkeen yhteystiedot poistetaan aktiivisesta asiakasrekisteristä. Käyttäjä voi pyytää yhteystietojensa poistamista

myös aiemmin Tietoarkiston asiakasrekisteristä. Asiakkaan aineistotilauksia koskevat tiedot kuitenkin säilytetään 20 vuotta Tietoarkiston [arkistonmuodostussuunnitelman](#) mukaisesti.

Rekisteröitynyt asiakas voi kieltäytyä ottamasta vastaan Tietoarkiston markkinointimateriaalia.

Henkilötietojen käsittely ja luovutus

Asiakkaan henkilötietoja käsitellään käyttöehtojen ja sen nojalla tehdyn [tietosuojaselosteen](#) mukaisesti. Henkilötietoja käsitellään sopimuksen täytäntöön panemiseksi.

Asiakkaan aineistolatausten tiedot säilytetään 20 vuotta. Aineistolataustiedot ovat asiakkaan yksilöinti- ja yhteystiedot, hänen lataamansa aineistot ja latausajankohdat sekä hänen ilmoittamansa aineistojen käyttötarkoitukset.

Tietoarkistolla on oikeus luovuttaa aineistonsa arkistoinneille tiedot heidän aineistojensa käyttäjistä ja käyttäjien ilmoittamista aineistojen käyttötarkoituksista. Tällöin heille voidaan luovuttaa asiakkaan etunimi, sukunimi, taustaorganisaatio, sähköpostiosoite, ja tieto asiakkaan ilmoittamasta aineiston käyttötarkoituksesta.

Kun aineisto sisältää Kopioston edustamien järjestöjen alaisia teoksia (esimerkiksi lehtiartikkeleita ja valokuvia), Tietoarkistolla on oikeus luovuttaa Kopiostolle asiakkaan etunimi, sukunimi, taustaorganisaatio ja tieto asiakkaan ilmoittamasta aineiston käyttötarkoituksesta.

Mikäli asiakas käyttää aineistoa käyttöehtojen tai ilmoittamansa aineiston käyttötarkoituksen vastaisesti, Tietoarkistolla on oikeus ilmoittaa väärinkäytöstä aineiston tekijöille, asiakkaan organisaatiolle ja tutkimusrahoittajalle. Kopioston edustamien järjestöjen alaisia teoksia sisältävien aineistojen väärinkäytöstä tietoarkistolla on oikeus ilmoittaa myös Kopiostolle.

Väärinkäytön selvitykseen Tietoarkisto voi luovuttaa aineistonsa arkistoinneille ja asiakkaan organisaatiolle kaikki aineiston käyttöä yksilöivät tiedot (asiakkaan etunimi ja sukunimi, taustaorganisaatio, sähköpostiosoite, postiosoite, puhelinnumero, ladatut aineistot, latausten ajankohta, ja asiakkaan ilmoittama käyttötarkoitus). Jos väärinkäyttö koskee Kopioston edustamien järjestöjen alaisia teoksia sisältävää aineistoa, Tietoarkisto voi luovuttaa vastaavat aineiston käyttöä yksilöivät tiedot myös Kopiostolle.

Asiakkaan vastuu

Asiakkaalle myönnetty käyttäjätunnus ja salasana ovat henkilökohtaisia. Asiakas ei saa luovuttaa käyttäjätunnusta ja salasanaa kenellekään ja hänen on vastattava siitä, etteivät käyttäjätunnus ja salasana joudu ulkopuolisten tietoon. Asiakas hyväksyy itseään sitoviksi kaikki toimenpiteet, jotka hänen tunnuksillaan on tehty. Tietoarkistolla on oikeus sulkea käyttöehtoja rikkoneen asiakkaan käyttäjätili.

Aineistojen lataaminen

Asiakas voi ladata aineistoja käyttöönsä aineistokohtaisten käyttöehtojen mukaisesti:

1. Vapaasti käytettävät aineistot: aineistot on lisensoitu [CC BY 4.0](#) ja niiden lataaminen ei edellytä Ailan asiakkaaksi rekisteröitymistä. Aineistoihin tulee viitata julkaisuissa ja esityksissä.

2. Tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun käytettävät aineistot: lataaminen edellyttää Ailan asiakkaaksi rekisteröitymistä ja sitoutumista aineistojen [käyttöehtoihin](#).
3. Tutkimukseen ja ylempiin opinnäytteisiin käytettävät aineistot: lataaminen edellyttää Ailan asiakkaaksi rekisteröitymistä ja sitoutumista aineistojen [käyttöehtoihin](#).
4. Luvanvaraiset aineistot: lataaminen edellyttää Ailan asiakkaaksi rekisteröitymistä ja luvan saamista aineiston tekijöiltä ja sitoutumista aineistojen [käyttöehtoihin](#). Tietoarkiston asiakaspalvelu hoitaa lupapyyntöjen käsittelyn.

Mahdolliset aineiston erityisehdot näkyvät asiakkaalle ennen aineiston lataamista ja käyttäjän tulee sitoutua niihin.

Liite 6: Tietojärjestelmäseloste (Aila)

Tietojärjestelmän nimi	Aila-palveluportaali
Tietojärjestelmän vastuutaho	Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto 33014 Tampereen yliopisto p. +358 29 452 0411
Tietojärjestelmän vastuhenkilö	Matti Heinonen Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto 33014 Tampereen yliopisto p. +358 40 190 1435
Tietojärjestelmän käyttötarkoitus	Aila on Tietoarkiston sähköinen palvelukokonaisuus, joka sisältää aineistoluettelon, aineistojen tilaus- ja toimitusjärjestelmän sekä aineistojen arkistointiin tarkoitettujen tiedostojen siirtopalvelun. Lisäksi Aila sisältää rekisteröityneistä käyttäjistä muodostetun asiakasrekisterin (ks. erikseen tietosuojaseloste henkilötietojen käsittelystä).
Tietojärjestelmän tietosisältö	<ul style="list-style-type: none"> • palveluportaalin asiakkaan tiedot (nimi, asiointikieli, yhteystiedot, käyttäjätunnus, tieto markkinoinnin sallimisesta tai estämisestä ja tieto käyttöehtoihin sitoutumisesta) • tiedot aineistotoimituksista • aineistot ja niiden kuvailutiedot
Tietojärjestelmän hakutekijät	<ul style="list-style-type: none"> • aineistojen tiedot haettavissa avoimesti useilla eri hakutekijöillä: Tarkennettu haku: Aineistot • aineistotoimitusten tiedot haettavissa aineistonumeron, aineiston nimen ja käyttöluvan hakijan nimen ja organisaatitiedon perusteella (ei avoimesti saatavilla oleva hakumahdollisuus, toteutetaan Tietoarkistossa) • asiakastilien tiedot haettavissa asiakkaan nimellä (ei avoimesti saatavilla oleva hakumahdollisuus, toteutetaan Tietoarkistossa). Rekisteröitynyt asiakas voi tarkastella itse omia tietojaan palvelussa.
Tietojärjestelmän tietolähteet	<ul style="list-style-type: none"> • TIIPII-tietokanta • Haka-luottamusverkosto • palveluportaalin asiakkaat • Tietoarkiston aineistopalvelu

Rekisterin suojauksen periaatteet	Sähköisiä tietoaaineistoja säilytetään Tampereen korkeakouluuyhteisön palvelimilla, jotka sijaitsevat korkeakouluuyhteisön palvelintiloissa. Palvelintiloihin on pääsy vain henkilöillä, jotka sitä työroolinsa vuoksi tarvitsevat. Sähköinen yhteys tietoaaineistoihin on rajoitettu käyttöoikeuksin niin, että niihin pääsevät käsiksi vain palvelinten ylläpitäjät ja Tietoarkiston työntekijät, joiden työrooli edellyttää pääsyä kyseiseen tietoon. Asiakkaat voivat nähdä ja päivittää vain omia henkilötietojaan kirjaututtuaan palveluun omalla käyttäjätunnuksellaan.
Kertymä alkaen	Vuodesta 2014
Tietojen päivitystiheys	Päivittäin
Tietojen julkisuus	Sisältää sekä julkisia että ei-julkisia tietoja. Julkisia tietoja ovat arkistoitujen tutkimusaineistojen kuvailutiedot ja jatkokäyttöä määrittävät tiedot (tiedostot ja niiden versiotiedot, sarjatiedot, jatkokäytön ehdot). Toimintatilastot julkaistaan vuosittain toimintakertomuksessa. Asiakastiedot eivät ole julkisia (ks. tietosuojaseloste).
Tietojärjestelmän julkinen osoite (avoin saatavuus)	https://services.fsd.tuni.fi/

Liite 7: Tietojärjestelmäseloste (TIIPII)

Tietojärjestelmän nimi	Tiipii-tietokanta
Tietojärjestelmän vastuutaho	Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto 33014 Tampereen yliopisto p. +358 40 190 1432
Tietojärjestelmän vastuhenkilö	Matti Heinonen Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto 33014 Tampereen yliopisto p. +358 40 190 1435
Tietojärjestelmän käyttötarkoitus	Aineistojen sisäänoton, prosessoinnin ja jatkokäyttöoikeuksien rekisteröintijärjestelmä, asiakasrekisteri (ks. erikseen tietosuojaseloste henkilötietojen käsittelystä).
Tietojärjestelmän tietosisältö	<ul style="list-style-type: none"> asiakkaiden nimi, osoite- ja yhteystiedot sekä yhteydenotot Tietoarkistoon ja Tietoarkistosta lehdistä ja tieteellisistä julkaisuista paikallistettujen tutkimusaineistojen perustiedot arkistoitujen tutkimusaineistojen säilytys- ja paketoititiedot sekä muut tiedot (tiedostot ja niiden historia- ja muokkaustiedot, versiotiedot, sarjatiedot, jatkokäytön ehdot) perustiedot arkistointisopimuksista käyttölupahakemukset ja käyttöehtositoumukset (kertymä 1999-maaliskuu 2014) tutkimusmenetelmien verkkokäsikirjan ja menetelmäopetuksen tietovarannon (MOTV) käyttöilmoitustiedot
Tietojärjestelmän tietolähteet	<ul style="list-style-type: none"> arkistointisopimukset ja itse tutkimusaineistot aineistojen jatkokäyttöön toimituksen asiakirjat (kertymä 1999-maaliskuu 2014) asiakkaiden omat ilmoitukset neuvottelut asiakkaiden kanssa (aineistojen käytön neuvonta ja muu tietopalvelu) tieteelliset aikakauskirjat ja lehdet
Tietojärjestelmän hakutekijät	Tietoja voi hakea lukuisilla eri tavoilla, joista tyypillisimmät ovat nimitiedot, tyyppin id, organisaatitiedot, käsittelijätiedot, päivämäärä/aikaväli ja asiasisältöjen sanahaut. Jokaiselle sisältötyypille on määritelty omat hakutekijät (3–15). Sisältötyypit: arkistoidut aineistot, hankinta-aineistot, paikallistetut aineistot, aineistoimitukset, asiakasrekisteri, tietopalvelu, tapahtumat, mapit, organisaatio-osoitteet ja aineistoista tehdyt julkaisut.

<p>Rekisterin suojauksen periaatteet</p>	<p>Sähköisiä tietoaineistoja säilytetään Tampereen korkeakoulu-yhteisön palvelimilla, jotka sijaitsevat korkeakoulu-yhteisön palvelintiloissa. Palvelintiloihin on pääsy vain henkilöillä, jotka sitä työroolinsa vuoksi tarvitsevat. Sähköinen yhteys tietoaineistoihin on rajoitettu käyttöoikeuksin niin, että niihin pääsevät käsiksi vain palvelinten ylläpitäjät ja Tietoarkiston työntekijät, joiden työrooli edellyttää pääsyä kyseiseen tietoon.</p>
<p>Kertymä alkaen</p>	<p>Vuodesta 1999</p>
<p>Tietojen päivitystiheys</p>	<p>Päivittäin</p>
<p>Tietojen julkisuus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Julkisia tietoja ovat arkistoitujen tutkimusaineistojen kuvailutiedot sekä jatkokäyttöä määrittävät tiedot (tiedostot ja niiden versiotiedot, sarjatiedot, jatkokäytön ehdot ja aineistoista tehdyt julkaisut). Ks. Aila. • Järjestelmästä tuotettavat toimintatilastot julkaistaan vuosittain toimintakertomuksessa. • Muut järjestelmän tiedot eivät ole avoimesti saatavilla.

Tietoarkiston tietotilinpäätös sisältää tutkimusaineistojen arkistoinnin ja jatkokäyttöönluovutuksen peruseriaatteet, aineistonkäsittelyn tekniset ja organisatoriset suojatoimet ja keskeisimmät tilastotiedot.

TIETOARKISTO

Käyntiosoite: Åkerlundinkatu 5 B, 4. krs Tampere
Postiosoite: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto FSD
33014 Tampereen yliopisto

Sähköposti: fsd@tuni.fi
Internet: www.fsd.tuni.fi